

Tussen feest en verzet:

Organisatie, structuur en betekenisgeving
in de Belgische free party scene en
freeteknocultuur

Pieter-Jan Nerinckx

Masterproef aangeboden binnen de opleiding
master in de culturele studies

Promotor: prof. dr. Jonas Rutgeerts

Academiejaar 2022-2023

106.655 tekens

Ik verklaar me akkoord met de code of conduct van de faculteit Letteren voor geloofwaardig auteurschap.

Abstract

Belgium had a turbulent electronic music scene during the 1990s, with a free, extravagant club scene and rock-solid music production. Unfortunately, this changed with repressive government actions against allegedly high drug consumption in nightclubs, Belgium's emerging electronic music festivals as competitors and increasingly difficult, obtainable party licences. Clubs are disappearing as fast as they were established, but something new is bubbling underground. As was the case earlier in Britain, France and the Netherlands, Belgian collectives are holding parties in forests, squats, fields, industrial estates and abandoned office buildings. These illegal raves or free parties are organised by soundsystem crews consisting of DJs, sound engineers, artists and music lovers. On the basis of interviews with five organisers and two partygoers, this study attempts to gain an insight into how these parties come about and what significance they acquire in the development of participants' individual and collective identities.

Dankwoord

Zonder de zeven deelnemers aan dit onderzoek zou er hier geen letter op papier staan en dus leek het me gepast hen hier als eerste te vermelden. Bedankt, Ronny, Jan, Robin, Jade, Wout, Tom en David voor jullie formidabele bijdrage aan deze thesis. Jullie rijke vertellingen waren heerlijk om naar te luisteren en verschaffen interessante inzichten in een doorgaans geheimzinnige scene. Daarnaast wil ik hier ook mijn vrienden en gezin in de verf zetten, maar dan vooral mijn ouders. Zij hebben me steeds gesteund in mijn studieloopbaan en daarom wil ik hen ontzettend bedanken. Ten slotte wil ik hier ook mijn promotor Jonas Rutgeerts bedanken dat ik dit onderzoek onder zijn toezicht tot stand heb kunnen brengen. Hij stond altijd klaar met snelle en duidelijke feedback, die van uitermate belang was voor het voltooien van deze thesis.

Inhoud

Abstract	3
Dankwoord	4
Algemene inleiding	6
Een historische verkenning van rave- en clubcultuur	12
Inleiding	12
Jamaicaanse soundsystemcultuur	12
Het begin van de free party scene.....	14
Belgische dansgeschiedenis.....	16
Theoretisch kader: subculturen of smaakculturen?.....	20
Inleiding	20
Het Centre for Contemporary Cultural Studies (CCCS).....	21
De post-subcultural turn.....	22
Een compromis	27
Structuur, organisatie en illegaliteit	29
Inleiding	29
Organisatiestructuur.....	29
Beweegredenen en illegaliteit.....	30
Communicatie en netwerken	31
Drugs- en veiligheidsbeleid.....	32
Contact met de autoriteiten.....	34
Verhoudingen en structuur	35
Praktijken, betekenisgeving en identiteitsvorming.....	38
Inleiding	38
De status van de dj en de sound.....	38
De sfeer.....	41
Dansen	43
Druggebruik	45
Kledij en stijl.....	46
Beeldvorming in de media.....	47
Algemeen besluit.....	49
Sterkte/zwakte analyse	52
Sterktes	52
Zwaktes.....	52
Kansen	52
Bedreigingen.....	53
Bibliografie.....	54
Werken	54
Online informatie.....	58
Muzikale bronnen.....	59
Mondelinge onuitgegeven bronnen.....	60
Foto's	60
Bijlagen	61
Thema- en vragenlijst	61
Geïnformeerde toestemming (leeg).....	65
Interview Ronny en Jan (feestvierders).....	66
Interview Robin en Jade (Kaas Soundsystem)	85
Interview Wout (Karnemelk Soundsystem).....	117
Interview Tom en David (Boter Soundsystem).....	135

Algemene inleiding

In volle coronacrisis was het ondenkbaar om naar een nachtclub te gaan. Afstand- en hygiëneregels, mondkmaskers, verboden op zo goed als alle grotere bijeenkomsten en een avondklok zorgden voor een lange nachtelijke stilte, op de meeste plekken dan toch. In bossen, weides, kelders, industrieterreinen en kraakpanden werd er echter tot in de vroege uurtjes verder gedanst. Illegale raves of free party's leken terug van weggeweest. Een goed voorbeeld is de free party in Desteldonk in het najaar van 2020, waar de politie streng ingreep en elke aanwezige beboette.¹

Toch zal uit deze thesis blijken dat 'free'kes' ook vóór de coronacrisis geen onbekend fenomeen waren en reeds sinds het prille begin deel uitmaken van club- en ravecultuur. Eind 2019, voor de gezondheidscrisis, stootte de politie nog op een illegaal feest met maar liefst 2000 bezoekers in het Waalse dorpje Yvoir. De autoriteiten gedogen het feest en maken afspraken met de organisatie.²

In deze thesis is een free party een illegaal of semilegaal feest dat op locatie wordt georganiseerd door een soundsystem. De organisatie vraagt geen vaste inkom, soms een vrije bijdrage, en dj's spelen er reggae, dub, maar veel vaker elektronische muziek zoals jungle, tekno, rave, acidcore, hardcore, dubstep enzovoort. De term 'soundsystem' verwijst niet alleen naar het geluidsmateriaal dat als een muur voor de bezoekers wordt uitgesteld, maar ook naar het collectief dat bestaat uit dj's, geluidsingenieurs, MC's, techniekers en liefhebbers die een eigen mobiel systeem hebben uitgebouwd of aangekocht.³ Zijzelf en de feesten die ze organiseren behoren tot de freeteknocultuur, een scene binnen de overkoepelende rave- en clubcultuur.⁴

Ondanks dat dankzij code geel de Belgische nachtclubs weer vlotjes vollopen en België een zeer interessante clubgeschiedenis kent, waarover later meer, is het onderzoek naar rave- en clubcultuur in ons land erg beperkt.⁵ Het bestaande oeuvre van wetenschappelijke literatuur is vooral te vinden in Angelsaksische hoek, wat op zich niet zo vreemd is. House en techno ontstonden in de underground clubs van Chicago, Detroit en New York in het midden van de jaren tachtig. Enkele jaren later zou de muziek afkomstig uit deze discotheken enorm populair

¹ Onbekend, 'Politie breekt illegale raveparty op in maisveld in Desteldonk: vijftigtal feestvierders krijgt boete van 250 euro', Het Laatste Nieuws, Online, https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20200920_93559997.

² Onbekend, 'Meer dan 2.000 mensen op illegale raveparty in de bronnen van Spontin', Knack, Online, <https://www.knack.be/nieuws/belgie/meer-dan-2-000-mensen-op-illegale-raveparty-in-de-bronnen-van-spontin/>.

³ Lou Gooden, *Reggae Heritage: Jamaica's Music History, Culture and Politic* (Bloomington: 1st Book Library, 2003), xv.

⁴ Christiana Breinl, *Free Tekno: Geschichte einer Gegenkultur* (Münster: LIT Verlag, 2012), 9-13.

⁵ In een vorig onderzoek, 'Rave On! De processen van betekenisgeving en identiteitsvorming in de Belgische clubcultuur tussen 1989 en 2005 (Leuven: KU Leuven Masterproef, 2021)', onderzocht ik een onderbelichte pagina in de Belgische muziekgeschiedenis. Sommige hoofdstukken, bepaalde stukken tekst of inzichten zullen ook afkomstig zijn uit dit onderzoek.

worden in Ibiza en Engeland, waar de subcultuur tot dan toe het grootst werd. Tenminste, dat is hoe we het lezen in de werken van de journalisten Simon Reynolds of Matthew Collin.⁶

Deze werken scheppen echter een te eenzijdig beeld van de ontwikkelingen binnen rave- en clubcultuur. Ze hebben niet genoeg aandacht voor wat er zich hier op het Europese vasteland en daarbuiten manifesteerde. Iets wat de muziekjournalisten Bill Brewster en Frank Broughton in 'Last Night a DJ Saved My Life' wel hadden. Zij focusten zich bijvoorbeeld meer op de muzikale ontwikkelingen binnen de genres EBM, electropunk en italodisco in Engeland, België, Duitsland en Italië, die dan weer een invloed hadden op techno en house. Maar wat misschien nog belangrijker is, is hun hoofdstuk over de Jamaicaanse soundsystemcultuur die een zekere invloed heeft gehad op de free party scene. In hun werk is er dus meer plaats voor die wederzijdse beïnvloeding.⁷ Over het algemeen geven dit soort werken wel een goed historisch overzicht van de beweging en genres binnen elektronische muziek, toch zijn ze conceptueel of theoretisch vaak minder interessant.

Naast deze, eerder populaire, (muziek)historische werken zijn er nog veel meer studies gehouden binnen sociologie en culturele studies naar club- en ravecultuur. In dit onderzoeksgebied gaan academici met erg verschillende en uiteenlopende onderwerpen aan de slag, zoals (religieuze) ervaringen, etniciteit en genderrelaties, druggebruik, dansstijlen en identiteit en verzet.⁸ Daarom wil ik hier op basis van een hoofdstuk uit 'Youth, Drugs en Nightlife' van Kristin Evans, Geoffrey Hunt en Molly Moloney een korte schets geven van de belangrijkste ontwikkelingen binnen het veld.⁹

Evans, Hunt en Moloney identificeren twee grote verschillen in de analyse van ervaringen bij club- en ravecultuur: sommige studies zullen beargumenteren dat raven de maatschappelijke kloven overstijgt, terwijl andere onderzoekers zullen verklaren dat het bepaalde maatschappelijke structuren reproduceert.¹⁰ Het zijn onderzoekers als Graham St. John en Ben Malbon die de ervaren eenheid onder ravers beschrijven. St. John spreekt in sommige gevallen zelfs van religieuze ervaringen. Andere academici zoals Sarah Thornton zullen net beargumenteren dat deze gepercipieerde like-minded community niet zo één is als ze lijkt te zijn. Deelnemers gebruiken bijvoorbeeld hun stijl of muzieksmaak om zich van andere ravers te onderscheiden.¹¹ Toch bemerkt ook zij dat raven structuren als klasse, ras, gender, etniciteit en seksualiteit kan overstijgen.¹²

⁶ Simon Reynolds, *Generation Ecstasy: Into the World of Techno and Rave Culture* (New York: Routledge, 1999), 12-40.; Simon Reynolds, *Energy Flash: A journey through Rave Music and Dance Culture* (Londen: Faber and Faber Ltd, 2013), 1-41.; Matthew Collin, *Altered State: The Story of Ecstasy Culture and Acid House* (Londen: Serpent's Tail, 2009).; Pieter-Jan Nerinckx, *Rave On*, 7.

⁷ Bill Brewster en Frank Broughton, *Last Night a DJ Saved My Life* (Londen: Headline, 2006), 6.

⁸ Kristin Evans, Geoffrey Hunt e.a., *Youth, drugs and nightlife* (Abingdon: Routledge, 2010), 19.

⁹ Kristin Evans, Geoffrey Hunt e.a., *Youth, drugs and nightlife*, 19-24.

¹⁰ Kristin Evans, Geoffrey Hunt e.a., *Youth, drugs and nightlife*, 20.

¹¹ Kristin Evans, Geoffrey Hunt e.a., *Youth, drugs and nightlife*, 20-21.

¹² Sarah Thornton, *Club Cultures: Music, Media, and Subcultural Capital* (Cambridge: Polity Press, 1995), 32.

Uit ‘Club Cultures and Female Subjectivity’ van Maria Pini uit 2001 is namelijk gebleken dat vrouwen zich vrijer voelden in het dansen en middelengebruik. Al konden deze vrouwen zich ook vrijer manifesteren door veranderende mannelijkheden binnen rave- en clubcultuur.¹³ Over gender en seksualiteit zijn zo al heel wat studies verschenen binnen het vakgebied, maar veel minder geldt dat voor etniciteit. De in vroege studies verkondigde eenheid binnen deze cultuur zorgde er ook voor dat dit geen issue was. Toch zijn er recentelijk wel studies bijgekomen over een racistisch deurbeleid in clubs welke dus Thornton tegenspreken. Daarnaast is etniciteit voor sommigen ook een manier van uitdrukken, een bewust uitgespeeld kenmerk van hun identiteit, zo blijkt uit ‘Desis in the House’ van Sunaina Maira uit 2002.¹⁴

Het is geen geheim dat er in clubs middelen zoals alcohol, xtc, amfetamines, cocaïne of cannabis worden gebruikt. Veel criminologische studies benaderen dit middelengebruik vanuit een perspectief dat vooral aandacht heeft voor de gevaren en gezondheidsrisico’s bij jongeren en de illegaliteit van dit gebruik.¹⁵ In culturele studies benaderen onderzoekers dit meer vanuit consumptiepatronen binnen de relatie tussen agency en structuren. Evans, Hunt en Moloney slaagden erin om beide inzichten te combineren in ‘Youth, Drugs and Nightlife’.¹⁶

Naast druggebruik is dansen natuurlijk even belangrijk als praktijk tijdens de nacht. Het is ook tijdens het dansen dat veel ravers aangeven zichzelf te verliezen, onder begeleiding van de muziek en het eventuele gebruik van drugs. Tim Jordan beschrijft in ‘Collective Bodies’ dat deelnemers zichzelf lijken te verliezen in een collectief lichaam op de dansvloer.¹⁷ Daartegenover kan dansen dan weer een manier van onderscheiden zijn ten opzichte van anderen, zoals Thornton beargumenteert.¹⁸ En raven kan nog veel meer betekenen dan plezier maken, stelt Daniel Martin in ‘Power play and party politics’ uit 1999. Raven daagde de bestaande Westerse normen en waarden uit en dus kreeg de activiteit ook een politieke invulling, beargumenteert hij.¹⁹ Voor Thornton kreeg raven pas die politieke invulling wanneer de media en overheid de beweging framede als hedonistisch en moreel verwerpelijk.²⁰

Het eerste luik van mijn analyse focust zich meer op de soundsystems of collectieven zelf. In dit hoofdstuk ligt de nadruk op de organisatie en structuur van zo’n collectief en de perceptie van hun werking en de scene in het algemeen. Ik wil onderzoeken hoe zij deze feesten organiseren en hoe zij omgaan met de illegaliteit waarin hun praktijken plaatsvinden, maar ook waarom zij ervoor kiezen om een free party te organiseren. Daarnaast is België ook altijd al een hotspot geweest voor elektronische muziek, wat de geografische afbakening van dit onderzoek

¹³ Kristin Evans, Geoffrey Hunt e.a., *Youth, drugs and nightlife*, 22-23.

¹⁴ Kristin Evans, Geoffrey Hunt e.a., *Youth, drugs and nightlife*, 23-24.

¹⁵ Kristin Evans, Geoffrey Hunt e.a., *Youth, drugs and nightlife*, 24-26.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Thomas Helen, *The Body, Dance and Cultural Theory* (Londen: Palgrave, 2003), 182.

¹⁸ Kristin Evans, Geoffrey Hunt e.a., *Youth, drugs and nightlife*, 20-21.

¹⁹ Daniel Martin, “Power play and party politics: The significance of raving”, *Journal of Popular Culture* 32, nr. 4 (1999): 77-78.

²⁰ Sarah Thornton, *Club Cultures: Music, Media, and Subcultural Capital* (Cambridge: Polity Press, 1995), 137.

motiveert. Toch is het onderzoek naar rave- en clubcultuur in België erg pover en al zeker naar free party's, waarover nog geen onderzoek werd gevoerd.²¹

Veel van de bovenstaande onderzoekers zetten ervaringen, praktijken en betekenisgeving centraal in hun werken. Het tweede deel van deze thesis zal ook dieper ingaan op de praktijken die tijdens een free party plaatsvinden. Hierbij wil ik onderzoeken welke betekenis mensen hieraan geven en of het invloed heeft op de ontwikkeling van hun individuele en collectieve identiteit, zowel bij organisatoren als bij ravers. In dit deel betrek ik ook de soundsystem crews omdat zij ook een gewone raver waren of nog steeds zijn. Voor deze analyse richt ik mij tot het subculturele debat binnen culturele studies waarop ik dieper zal ingaan in hoofdstuk twee en waaruit ik zal concluderen dat het geschikte kader te vinden is bij de Canadese sociologe Sarah Thornton.

Voor dit onderzoek zijn semigestructureerde diepte-interviews het beste bronmateriaal. Deze methode is ideaal voor het onderzoek naar identiteiten, praktijken en betekenisgeving.²² Uit positivistische hoek komt er vaak kritiek op de diepte-interviewmethode, omdat deze tot subjectieve onderzoeksresultaten zou komen mede door de aanwezigheid van de onderzoeker. Toch is het ook het subjectieve waar de focus op ligt in deze methode, beargumenteerde Steinar Kvale, voormalig directeur van het centrum voor kwalitatief onderzoek aan de universiteit van Aarhus.²³ Er is geen algemene procedure voor deze interviewmethode gezien de noden van elk onderzoek anders zijn. Toch baseerde ik me gedeeltelijk op het werk van de hier bovengenoemde Noorse onderzoeker.²⁴

Voor de semigestructureerde interviews bedacht ik eerst een themalijst met relevante onderwerpen die ik baseerde op de secundaire literatuur en het subculturele debat, waarover de volgende twee hoofdstukken zullen gaan.²⁵ Deze thema's zijn muziek, ervaringen tijdens free party's, betekenis van de scene, media en communicatie, kledij en stijl, dansen, drugs, persoonlijke relaties, organisatie en structuur en illegaliteit. Binnen deze thema's kwam ik met een lijst vragen die in aantallen erg verschillen. Daarnaast besef ik ook dat niet elk thema relevant is voor elke deelnemer. Een gewone raver zal me meer kunnen vertellen over dansen dan over de organisatie en structuur van free party's. Bovendien liggen thema's als druggebruik ook gevoelig en is het aangewezen om de deelnemer op voorhand gerust te stellen dat het onderwerp geen must is om het gesprek te laten doorgaan. Het is natuurlijk ook belangrijk om een open vraagstelling te hanteren die polst naar praktijken en

²¹ Pieter-Jan Nerinckx, *Rave On!*, 7-13.

²² Kvale Steinar, *Interviews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing* (Thousand Oaks: Sage Publications, 1996), 1-13.

²³ Kvale Steinar, *Interviews*, 59-61.

²⁴ Kvale Steinar, *Interviews*, 19-21.

²⁵ Zie bijlagen.

ervaringen, want daar komen doorgaans de beste resultaten uit. De vragenlijst vormde dus vooral een leidraad maar zeker geen vaste structuur voor het gesprek.²⁶

Op voorhand een selectie geïnterviewden bepalen aan de hand van relevante criteria is in dit onderzoek niet aangewezen. Gezien de fijngevoeligheid van het onderwerp is de sneeuwbalsteekproef hier beter te gebruiken. Toen ik collectieven en individuen contacteerde, was er bijna altijd een zekere argwaan te bemerken. Zelfs wanneer ik hen wees op de geïnformeerde toestemming waarin stond dat alle resultaten geanonimiseerd zouden worden. Als ik dan weer via een vriend een contactpersoon aangeraden kreeg, was dat wantrouwen veel minder aanwezig. Nog meer dan bij andere onderzoeken was het hier nodig een zekere vertrouwensband te scheppen met de deelnemers gezien de illegaliteit van hun activiteiten. Via chat of een telefoongesprek probeerde ik op voorhand dan ook zo goed mogelijk de opzet van het onderzoek uit te leggen. Uiteindelijk kwam ik tot zeven deelnemers in drie dubbelinterviews en één normaal interview. Deze formule was absoluut geen voorwaarde, maar kwam tot stand op vraag van de respondenten, die ik zo veel mogelijk op hun gemak wou stellen. Van de zeven deelnemers behoren vijf tot een soundsystem en twee tot de feestvierders.

Voor het interview hield ik steeds nog een kort inleidend gesprek over de inhoud van de gesprek en de anonimisering van de resultaten. Daarvoor ondertekenden we samen telkens de *informed consent* en vulden ze elk nog een identificatiefiche in met contactgegevens om eventueel verder op de hoogte te worden gehouden van de resultaten.²⁷ Daarnaast vroeg ik ook naar de beroepen van hun ouders, gezinssamenstelling, eigen opleiding en loopbaan, burgerlijke stand, kinderen, levensbeschouwing, lidmaatschap bij verenigingen, hobby's en geboortedatum. Dit deed ik om later een beter beeld rond deelnemer te kunnen schetsen in het onderzoek, zonder daarbij persoonlijke gegevens vrij te geven natuurlijk.

Tijdens de interviews nam ik zelf ook notities over de lichaamstaal van de deelnemers en de sfeer en setting van het gesprek, informatie die later eventueel relevant zou kunnen zijn. Het gesprek zelf nam ik op via een audiorecorder, aangezien naar mijn aanvoelen een video-opname sommige vertellers niet op hun gemak zou stellen. Uiteindelijk vroeg ik de deelnemers of ze het gevoel hadden dat ik vroeg naar relevante aspecten van de scene. Het zou erg jammer zijn, mochten bepaalde zaken niet aan bod komen en de deelnemers niet het gevoel krijgen dat ze gehoord worden. Na het interview typte ik de opnames uit in Word, omdat een tekstdocument de analyse natuurlijk vergemakkelijkt. Hierbij koos ik voor een poëtische transcriptie gezien deze veel beter aansluit bij de originele vertelling dan een prozaïsche. Vervolgens printte ik deze teksten uit en nam ik notities bij bepaalde fragmenten aan de hand van gegevens uit de secundaire literatuur en het debat rond subculturen.

²⁶ Jan Bleyen en Leen Van Molle, *Wat is mondelinge geschiedenis?* (Leuven: Acco, 2012), 105-117.

²⁷ Zie bijlagen.

Alvorens ik de beschrijvende analyse van de interviews bespreek, zal ik in het eerste hoofdstuk dieper ingaan op de geschiedenis van rave- en clubcultuur, met een focus op soundsystem- en freeteknocultuur. Vervolgens bespreekt deze studie de belangrijkste ontwikkelingen binnen het debat rond subculturen. Het focust daarbij op onderzoek van het Centre for Contemporary Cultural Studies (CCCS) en de latere post-subcultural turn. Zoals ik al zei manifesteert de effectieve analyse zich in twee luiken. Het eerste luik gaat dieper in op de structuur en organisatie van de drie deelnemende soundsystems om zo meer inzicht te verwerven in hun werking. Aan de hand van concepten uit de secundaire literatuur en het theoretisch kader van hierboven, gaat het tweede luik dieper in op de praktijken die betekenisvol zijn voor de feestvierders en organisatoren. Het poogt te onderzoeken hoe die vervolgens een invloed hebben op de ontwikkeling van hun individuele en collectieve identiteit. Ten slotte vat ik de bevindingen van deze thesis samen in het algemeen besluit.

Een historische verkenning van rave- en clubcultuur

Inleiding

In dit hoofdstuk zullen er bepaalde delen uit mijn vorige thesis terugkomen. Voor een uitgebreidere historische context van de Belgische casus is dat werk ook beter aangewezen.²⁸ Het is gek dat wat speakers voor de opkomst van 's werelds grootste subcultuur hebben gezorgd. En daarvoor begin ik dit verhaal niet bij de roemrijke clubs in Chicago, Detroit en New York tijdens de jaren tachtig, maar bij de ontwikkeling van de soundsystemcultuur in Jamaica, aangezien daar de technologische roots ligt van de free party scene, zoals de toenmalige studente Cathal McCaffrey en de gerenommeerde antropoloog Graham St John beargumenteren. De volgende delen die aan bod komen zijn dan ook geïnspireerd op hun bevindingen.²⁹ De term 'soundsystem' verwijst naar een muziekcultuur die haar daglicht zag op de straten van Kingston aan het begin van de jaren vijftig. Het is dankzij de beïnvloeding van gestationeerde Amerikaanse soldaten en uitgeweken Jamaicaanse arbeiders die rythm & blues platen naar het Caraïbische eiland brachten, dat het bredere publiek kennismaakte met dit genre.³⁰ Deze muziek was van grote invloed op de ontwikkeling van ska in de jaren vijftig en later dan ook reggae in de jaren zestig en dancehall in de seventies.³¹

Jamaicaanse soundsystemcultuur

Het fenomeen van een soundsystem ontstond in de jaren vijftig toen collectieven geluidsinstallaties op trucks en busjes plaatsten en de buurten van Kingston trakteerden op grote straatfeesten. De eerste soundsystems die opkwamen in de beginperiode zijn Duke Reids The Trojan, Sir Coxone Dodds Down Beat and Vincent 'King' Edwards' The Giant, die ook wel de Grote Drie worden genoemd.³² De muziek die ze in de zogenaamde dance halls of op straat oorspronkelijk speelden, was geheel afkomstig uit de VS, aangezien er pas in 1954 opnamestudio's in Jamaica verschenen.³³ En die kwamen er ook onder impuls van deze soundsystems en de nood van de Jamaicaanse bevolking om zelf muziek op te nemen. In ska en reggae, muziekgenres die ontstaan zijn uit een wederzijdse beïnvloeding van r&b en traditionele Caraïbische genres als mento en calypso, is het fenomeen van toasting aanwezig. Het is een soort van proto-rap waarin een dj over een *riddim* spreekt en vaak een politieke of sociale boodschap meegeeft. Verzet tegen de koloniale bezetter Groot-Brittannië was dan ook

²⁸ Pieter-Jan Nerinckx, *Rave On!*, 13-22.

²⁹ Cathal McCaffrey, *How Did Jamaican Sound System Culture Influence UK Freeparty Rave Culture?* (University of Hertfordshire, Departement Audio Design, Bachelorproef, 2015), 1-58.; Graham St John, "Sound System Nation: Jamaica", *Dancecult: Journal of Electronic Dance Music Culture* 1, nr. 2 (2010): 94-97.

³⁰ Cathal McCaffrey, *How Did Jamaican Sound System Culture Influence UK Freeparty Rave Culture?*, 7.

³¹ Heather Augustyn, *Ska: An Oral History* (Jefferson: McFarland and Co, 2010), 2.

³² David Vlado Moskowitz, *Caribbean Popular Music: An Encyclopedia of reggae, Mento, Ska and Rocksteady* (Westport: Greenwood Press, 2006), 30.

³³ Martin Mordecai en Pamela Mordecai, *Culture and Customs of Jamaica* (Westport: Greenwood Press, 2001), 140.

alomtegenwoordig in de soundsystemcultuur en de ontwikkeling van deze nieuwe muziek hing sterk samen met de onafhankelijkheid van het eiland in 1962.³⁴

Naast socio-politieke boodschappen, sijpelden er ook religieuze invloeden van Rastafari binnen, een levensbeschouwing die onlosmakelijk verbonden is met reggae. De invloed van soundsystems zou uiteindelijk zo groot worden dat zelfs politici ze inhuurden om hun programma te verkondigen. Dit past ook in het concept van ‘sound clashes’, waarbij twee soundsystems streden om de beste, luidste sound en waarbij de winnaar werd bepaald aan de hand van het enthousiasme van het publiek. Toch was de politieke elite niet altijd even gek van ska en reggae, vanwege de kritische boodschappen in de muziek. Daarom was het niet ongevoel dat ska van de radio werd geband en reggaeconcerten werden verboden. Het is dus belangrijk te vermelden dat deze soundsystem- en muziekcultuur vooral onder de lagere klasse zegevierden.³⁵

Het onafhankelijkheidsoptimisme maakte in de tweede helft van de jaren zestig plaats voor politieke instabiliteit en economische crisis. Vele Jamaicanen trokken dan ook richting de UK op zoek naar een beter leven, al duiden bepaalde getuigenissen op teleurstelling in die zoektocht. De uitgeweken Jamaicanen kregen vaak een slechte huisvesting en weinig kansen.³⁶ Ondanks de grote ongelijkheid en het racisme in de UK waren er wel aspecten van de Jamaicaanse cultuur die populair waren, zoals het carnaval, dat in de West-Indische cultuur een feest was waarbij de bevolking haar vrijheid van slavernij vierde. Het grootste feest is Notting Hill Carnival, dat één van de grootste straatfeesten van Europa vormt en waarbij reggae en soundsystemcultuur centraal staan. Toch was de overheid niet altijd happig op dit soort evenementen en dikwijls waren er tijdens het carnaval ook clashes tussen jongeren en de politie, zoals in 1976. Reggae en vooral ska zou echter van grote invloed zijn op de ontwikkeling van punk. Het is ook door de punksubcultuur dat ska en reggae zelf populairder werden onder een blank publiek.³⁷

Op heel wat vlakken zijn er zeker invloeden van soundsystemcultuur op ravecultuur en meer bepaald free party's te vinden. Deze feestjes konden doorgaan dankzij het gebruik van mobiele soundsystems die duidelijk gebaseerd waren op de Jamaicaanse en op technologisch vlak was er dus zeker een invloed. Het Exodus Collective geeft bijvoorbeeld zelf aan dat het als freetekno soundsystem zich heeft gebaseerd op het Luton dub soundsystem Gemini High Power.³⁸ Net zoals aanvankelijk in Kingston het geval was, gebeurden deze raves in de openbare ruimte en was de toegang meestal gratis.

³⁴ Anand Prahlad, *Reggae Wisdom: Proverbs in Jamaican Music* (Jackson: University Press of Mississippi, 2001), 7.

³⁵ Walter Goderlund en Stuart Surlin, *Mass Media and the Caribbean* (New York: Gordon and Breach Science Publishers, 1990), 435.; Cathal McCaffrey, *How Did Jamaican Sound System Culture Influence UK Freeparty Rave Culture?*, 9-15.

³⁶ Daniel Briggs, *The English Riots of 2011: A Summer of Discontent* (Sheffield Gables: Waterside Press LTD), 114.

³⁷ Andy Bennett, *Cultures of Popular Music* (Maidenhead: Open University Press, 2001), 83.; Cathal McCaffrey, *How Did Jamaican Sound System Culture Influence UK Freeparty Rave Culture?*, 16-19.

³⁸ George McKay, *DiY Culture: Party & Protest in Nineties Britain* (Londen: Verso, 1998), 188-189.

Het begin van de free party scene

Het ontstaan van de free party beweging hangt sterk samen met de ontwikkeling van acid house in Groot-Brittannië. In mijn vorige thesis vertelde ik al dat in de jaren tachtig er zich in de clubs van Chicago, Detroit en New York nieuwe elektronische muziekgenres ontwikkelden.³⁹ Dj's als Frankie Knuckles experimenteerden in de Warehouse club in Chicago met samples uit soulmuziek en de discomaten van de jaren tachtig en creëerden zo de housemuziek.⁴⁰ In Detroit waren het Juan Atkins, Derrick May en Kevin Saunderson die er de *technosound* ontwikkelden uit ruwe funkplaten, electronic body music en de synthpop en electro van Kraftwerk.⁴¹ Strikt muzikaal gezien waren er zeker verschillen, maar de termen *house* en *techno* werden vaak door elkaar gebruikt.

Op het Balearische eiland Ibiza konden ze de muziek wel smaken en de Britten die er op vakantie gingen pikten er het nieuwe genre op.⁴² Het is echter vooral de acid house uit Chicago die de Britse jeugd uit hun dak liet gaan. De Amerikaanse Dj Pierre ontdekte per toeval dat zijn Roland TB-303-synthesizer zeer vervormde geluiden kon produceren en maakte zo de eerste acidplaat die in 1987 uitkwam.⁴³ In 1988 overspoelde deze muziek de Britse eilanden en in clubs als de Hacienda in Manchester kwam de jeugd in contact met deze elektronische muziek. Daarnaast organiseerden collectieven gigantische raves op het platteland en de *second summer of love* van 1988 was een feit.⁴⁴

Ondanks de gelijkenissen met de feesten in Kingston, zijn er nog andere invloeden aanwezig. De punk- en rockscene in Engeland, waarbinnen een anarchistisch-libertaire tak concerten organiseerde op het platteland tijdens de jaren zeventig en tachtig, liet ook haar sporen na in de free party beweging.⁴⁵ Deze free festivals werden gretig bezocht door de zogenaamde New Age Travellers. Dit waren groepen van mensen die een klassieke levenswijze achter zich lieten liggen en ervoor kozen op de baan te leven in een busje of auto. Deze gemeenschappen reisden van festival naar festival en leefden van zelfgemaakte producten en ruilhandel, wat in sterk contrast lag met de manier van leven die door de Britse regering werd gepredikt.⁴⁶ Qua ideologie ging de free party scene dus inspiratie halen bij de rock/punk free festivals van de jaren zeventig en tachtig.⁴⁷ De leden van het Britse DiY Soundsystem bezochten bijvoorbeeld regelmatig zulke festivals, waarbij geen toegangsprijs

³⁹ Pieter-Jan Nerinckx, *Rave On!*, 19.

⁴⁰ Anja Giegas, "Housemuziek in Vlaanderen", uit *Het zijn maar liedjes: handboek populaire muziekstudies*, onder redactie van Gust De Meyer (Leuven: Garant, 1999), 158.

⁴¹ Bill Brewster & Frank Broughton, *Last Night a Dj Saved my Life*, 354-355.

⁴² Ibidem.

⁴³ Phuture, *Acid Tracks*, Vinyl (Chicago: TRAX, 1987).

⁴⁴ Simon Reynolds, *Generation Ecstasy*, 57-58.

⁴⁵ Laurent Tessier, "Musiques et fêtes techno: l'exception franco-britannique des free parties", *Revue française de sociologie* 44, nr. 1 (2003): 74-76

⁴⁶ Ibidem.

⁴⁷ Christine Griffin, Andrew Bengry-Howell e.a., "'We achieve the impossible': Discourses of freedom and escape at music festivals and free parties", *Journal of Consumer Culture* 18, nr. 4 (2018): 480-481.

gevraagd werd en druggebruik werd getolereerd.⁴⁸ Deze free festivals en free party's zijn door de onderzoekers Emmanuel Grynszpan, Anne Petiau en Christopher Partridge beschreven als *Temporary Autonomous Zones*, waarbij de deelnemers zelf eerder bijdragen in de vorm van hulp of ruilhandel dan geld.⁴⁹

Ondanks dat het liberaal beleid van de Britse premier Margaret Thatcher in de jaren tachtig zeker een invloed had op ravecultuur, zette de free party beweging zich hier expliciet van af.⁵⁰ Het is zeker zo dat zulke collectieven erg ondernemend waren en uiteindelijk ook de stap zetten richting het legale feestcircuit, toch waren er ook net soundsystems die bewust kozen voor de illegaliteit. Deze evenementen staken een middelvinger uit naar het consumentgerichte thatcherisme in het Verenigd Koninkrijk van de jaren tachtig.⁵¹ In zekere zin waren ook de soundsystemfeestjes in Jamaica zo, denk maar aan de anti-establishment boodschappen die vaak in ska- en reggaesongs verscholen zitten.⁵²

Net zoals de carnavals en de straatfeesten in Kingston, waren deze free party's niet bepaald populair bij de lokale politieke besturen, die maar weinig konden beginnen tegen die honderden feestende jongeren. Het liep echter de spuigaten uit tijdens het illegale Castlemorton Common Festival, waar naar schatting 20000 tot 40000 jongeren een week lang hebben geaved. Het festival werd gehost door enkele van de beste soundsystems uit Engeland, zoals Spiral Tribe, Bedlam en DiY Sound System, waarvan de politie verschillende leden heeft gearresteerd na de rave.⁵³ De Britse tabloids en kranten smulden van de geluidsoverlast, de vervuiling en het druggebruik tijdens deze evenementen en schreven er dan ook uitvoerig over in hun artikels. Het zorgde voor een zeker gevoel van nood onder politici om iets aan deze problematiek te doen. Ondanks het enorme protest tegen dit wetsontwerp, werd de Criminal Justice Act in 1994 goedgekeurd, waarmee de autoriteiten de macht kregen om events die zich karakteriseerden door 'the emission of a succession of repetitive beats' stop te zetten.⁵⁴ Naast enkele andere dubieuze nieuwe wetten, zorgde deze voor een enorme protestactie onder de jonge Britse ravers, maar tevergeefs. Het was ook door deze Act dat veel soundsystems naar het buitenland trokken of zich uiteindelijk toch tot het legale circuit hebben gericht. Het bracht enkele collectieven ten eerste in

⁴⁸ Dave Payling, "The DiY Free Party Collective", *Dancecult: Journal of Electronic Dance Music Culture* 8, nr. 1 (2016): 1-2.

⁴⁹ Hakim Bey, *T.A.Z.: The Temporary Autonomous Zone, Ontological Anarchy, Poetic Terrorism* (New York: Autonomedia, 2011), 88-121.; Partridge Christopher, *The Spiritual and the Revolutionary: Alternative Spirituality, British Free Festivals, and the Emergence of Rave Culture*, *Culture and religion* 7, nr. 1 (2006): 42.; Emmanuel Grynszpan, *Bruyante Techno : Réflexion sur le son de la free party* (Guichen: Éditions Mélanie Seteun, 1999), 21-35.; Anne Petiau, "Free Parties and Teknivals: Gift-Exchange and Participation on the Margins of the Market and the State", *Dancecult: Journal of Electronic Dance Music Culture* 7, nr. 1 (2015): 125-126.

⁵⁰ Henry John, "UK Rave Culture and the Thatcherite Hegemony, 1988-94", *Cultural History* 4, nr. 2 (2015): 175-176.

⁵¹ Cathal McCaffrey, *How Did Jamaican Sound System Culture Influence UK Freeparty Rave Culture?*, 23.

⁵² Anand Prahlad, *Reggae Wisdom: Proverbs in Jamaican Music*, 7.

⁵³ Dorian Lynskey, 'Castlemorton triggers the rave crackdown', *The Guardian*, Online, <https://www.theguardian.com/music/2011/jun/15/castlemorton-triggers-rave-crackdown>.

⁵⁴ Frankie Mullin, 'How UK Ravers Raged Against the Ban', *VICE*, Online, <https://www.vice.com/en/article/vd8gbj/anti-rave-act-protests-20th-anniversary-204>.

Frankrijk, maar later ook in de rest van Europa en daarbuiten, tot in de VS en India toe.⁵⁵

Het is vooral in Frankrijk dat de free scene groot is geworden en er sinds 1995 specifiek over free party's werd gesproken en niet meer over raves, beargumenteert Emmanuel Grynszpan in 'Bruyante techno' uit 1999, aangezien het woord 'rave' meer aan betalende feesten werd gelinkt.⁵⁶ Waar in Engeland soundsystems als Tonka of DiY nog vaak house speelden, gebeurt dat in Frankrijk en de rest van Europa veel minder. Hier domineert de hardere muziek zoals acidcore, tekno, gabber of breakcore. De regering trad vanaf 1998 harder op tegen illegale events.⁵⁷ Het zorgde er ook voor dat free party's een marginaler fenomeen werden en minder toegankelijk, zoals vandaag de dag. Aan het begin van de jaren negentig kon de modale raver gewoon een technomagazine openslaan of een platenwinkel bezoeken waar flyers van free party's gewoon werden uitgesteld. Dat is nu ondenkbaar. Daarnaast zijn free party's geen onbesproken fenomeen geweest in de Franse politiek en zorgden ze voor felle debatten.⁵⁸

Vandaag is een free party of teknival een illegaal feest, georganiseerd door één of meerdere soundsystems op een locatie. Het feest kent geen specifiek begin- of einduur en houdt meestal geen rekening met de door de wet bepaalde geluidsnormen. Daarnaast is het de bedoeling dat bezoekers zelf eten en drinken voorzien, al zorgen sommige soundsystems ook voor een bar of eetkraampje. De essentie van het feest is de geluidsmuur waar voor gedanst wordt en zowel organisatoren als bezoekers zijn vaak tolerant ten opzichte van druggebruik. Feestvierders raken op de hoogte van het feest via mond-tot-mond reclame of chatgroepen en krijgen de coördinaten de avond zelf van de organisatoren of via vrienden. Het is dus enkel mogelijk op de hoogte te geraken van een feest als je de organisatie of vrienden van de organisatie kent. Vroeger was dit absoluut niet het geval en bestond er een erg open communicatie over de feestjes, terwijl er vandaag eerder een exclusieve houding heerst.

Belgische dansgeschiedenis

Uit mijn vorige thesis kan ik concluderen dat Belgen altijd al graag hebben gedanst. In dit deel komen dan ook fragmenten terug uit mijn vorig werk.⁵⁹ In de jaren veertig en vijftig swingden en walsten koppeltjes rustig voor de Antwerpse Decap en Mortier orgels op kermessen en in de danszaaltjes achter de cafés. In de jaren zestig staken ze een muntje in de jukebox en niet veel later zorgde de popcornscene voor een revolutie in de Belgische clubscene. Geen Vlaamse liedjes, maar soul, latin, doowop, ska, rock, chachacha en rythm & blues werden door

⁵⁵ Tristan Collette, Une identité collective: les free parties, *Revue du MAUSS* 1, nr. 19 (2002): 350-351.

⁵⁶ Emmanuel Grynszpan, *Bruyante Techno : Réflexion sur le son de la free party* (Guichen: Éditions Mélanie Seteun, 1999), 21-35.

⁵⁷ Christophe Vix, FÊTES LIBRES? une histoire du mouvement techno en France (1989-2004), *Revue Vacarme* 3, nr. 28 (2004): 30-31.

⁵⁸ Ibidem.

⁵⁹ Pieter-Jan Nerinckx, *Rave On!*, 13-21.

dj's door de boxen geblazen. Diskjockeys hadden veel over voor deze plaatjes. In België waren deze aanvankelijk zo goed als onvindbaar en daarom trokken vele muzikliefhebbers richting de States of de UK. Dj's reisden deze landen af of lieten dozen vinyl opsturen in de hoop enkele obscure pareltjes te vinden, die daar enkele centen, maar in België soms duizenden franks kosten.⁶⁰ En dit was best uniek. Het waren de Belgische Dj's die het Europese vasteland kennis lieten maken met de idee van expertise. Diskjockeys bestonden al sinds begin jaren zestig, maar nu werden het *selectors*, steeds op zoek naar de nieuwste en meest zeldzame plaat. Iets wat soundsystemdj's in Jamaica en *northern soul* Dj's in Engeland ook deden.⁶¹ Om het exclusieve karakter te behouden en concurrerende Dj's te slim af te zijn, kleefden ze vaak stickers op de platen en platenhoezen, zodat de titels onleesbaar waren. De diskjockeys draaiden deze platen vaak op een versneld dan weer vertraagd tempo om de hele set hetzelfde dansritme aan te houden.⁶²

Waar popcorn nog een nichestijl was, zorgde disco dan weer voor de popularisering van nachtclubs tijdens de jaren zeventig. Disco betekende een revolutionaire verandering voor hoe muziek werd behandeld, gemaakt en geconsumeerd. Het genre groeide uit soul en was een product specifiek gemaakt naar de noden van de dansvloer, die langere, beat-gerichte en functionele liedjes vereiste.⁶³ Disco kenmerkt zich door de typische vierkwartsmaat die de muziek erg dansbaar maakte. Echter naast muzikale vernieuwingen, waren er ook evoluties binnen de club te zien die de uitgaanservaringen moesten verbeteren. Ten eerste verschenen er begin jaren '70 sterkere *soundsystems* in de discotheken die de geluidskwaliteit opkrikten.⁶⁴ Daarnaast plaatsten clubs ook steeds meer ronddraaiende meerkleurige feestlichten, stroboscopen, verlichte dansvloeren en discoballen in de zaal als aanvulling op de muziek. Verder kwam er ook nieuwe apparatuur voor Dj's op de markt die het draaien en mixen makkelijker maakte.⁶⁵

De glamoureuze discosfeer maakte plaats voor de grauwe new wave van de jaren tachtig. De Antwerpse club AB was in 1985 de bakermat van de AB sound waar Ronny Harmsen platen van onder andere funk, Franse chansons, new wave en andere genres op een vertraagd, soms versneld, toerental speelde. Een techniek uit de popcornscene van de jaren zeventig, toen Dj's ska, soul en chachacha op een vertraagd of versneld tempo speelden om een ritmisch danstempo te creëren.⁶⁶ De AB sound verspreidde zich verder dankzij het radioprogramma *Liaisons Dangereuses*, dat eind 1985 begon, waar Paul Ward en Sven Van Heesde muziek van

⁶⁰ Jozef Devillé, *The Sound of Belgium*.

⁶¹ Kristof Michiels, *Platendraaiers*, aflevering 1.

⁶² "History", Popcorn Oldies, 2021, Geraadpleegd op 5 januari 2021, <https://www.popcornoldies.be/html/framemain.htm>.

⁶³ Gert Keunen, *Pop!: een halve eeuw beweging* (Leuven, Lannoo, 2002), 47.

⁶⁴ Kristof Vandenhende, *Belgian New Beat* (België: Uitgeverij Belgian New Beat, 2018), 22.

⁶⁵ Ibidem.

⁶⁶ Kristof Vandenhende, *Belgian New Beat*, 9-17.

de Antwerpse club AB speelden.⁶⁷ Het programma was erg populair en stond aan de wieg van de vele decadente party's die luisteraars in Antwerpen en daarbuiten zouden organiseren.⁶⁸ De AB sound begon een eigen leven te leiden en de muziek evolueerde vooral tot donkere en tragere platen. Toch hadden ze één ding gemeen: de platen, nu vaak afkomstig uit filmmuziek, new wave, Chicago house en EBM, werden door Dj's in clubs op een vertraagd, dan weer versneld tempo gedraaid. De new beat was geboren, al is de geboortedatum moeilijk te bepalen en is die al langer voer voor speculatie.⁶⁹

Een goed voorbeeld van een vroege new beat plaat is *Flesh* van A Split-Second uit 1986, een Belgische EBM-groep.⁷⁰ Dj's zouden deze plaat op 33 *rounds per minute* (rpm) spelen in plaats van 45rpm, waardoor de baslijnen zakten en het nummer een veel ritmischer en psychedelisch danstempo kreeg. Niet enkel bestaande platen werden geherinterpreteerd, maar labels als R&S Records, Antler-Subway en Target zouden zelf zulke muziek produceren of bootlegs uitbrengen. Het genre kende al snel een behoorlijke populariteit in België, maar ook in zekere mate in het buitenland.⁷¹ Niet alleen labels sprongen op de kar van dit succes, maar ook nachtclubs natuurlijk. Een paar van de bekendste discotheken uit deze periode zijn Boccaccio Life, The Prestige, Dixies, Confetti's en The Carrera waar één van België's meest legendarische Dj's, TeeCee, de discotheek voorzorg van een eclectische mix van funk-, new wave-, AB- en vroege houseplaten.⁷²

Omdat new beat zo populair was in België, waren house en techno aanvankelijk minder begeerd in de clubscene. Toen de new beat een 'luide' dood stierf door de grote commercialisering in 1989, pikten Dj's en producers deze nieuwe sounds op. De Belgische techno, die uiteindelijk groeide uit de electronic body music, acid house en new beat *scene*, was in de eerste helft van de jaren negentig zeer populair.⁷³ R&S Records uit Gent vormde in deze periode misschien wel het meest toonaangevende technolabel in Europa.⁷⁴ De happy en funky disco *vibes* maakten plaats voor een harde, industriële en vaak trance-achtige sound. Eén van de vroegste voorbeelden is *Cubes* van Modular Expansion uit 1990, waar de typische harde kicks, een *trancy* melodie en industrieel klinkende acidgeluiden meteen te horen zijn.⁷⁵ Begin jaren negentig domineerde de Belgische hardcore techno heel West-Europa en dan vooral de UK, waar producers de Belgische muziek aan de lopende band namaakten. De muziek, maar ook de Belgische clubs stonden in het buitenland hoog aangeschreven omwille van hun extravagante sfeer en late sluitingsuren. 'Belgium has the most interesting club history in mainland Europe', zo

⁶⁷ Devillé Jozef, *The Sound of Belgium*.

⁶⁸ Kristof Vandenhende, *Belgian New Beat*, 55.

⁶⁹ Gunther Vanasche, "New beat: tenenkullend, baanbrekend, of allebei?", *De Morgen*, 17 oktober 2012.

⁷⁰ A Split-Second, *Flesh*, Vinyl, (België: Antler-Subway Records, 1986).

⁷¹ Kristof Vandenhende, *Belgian New Beat*, 145-177.

⁷² Kristof Vandenhende, *Belgian New Beat*, 84-85.

⁷³ Simon Reynolds, *Energy Flash*, 132-140.; Keunen Gert, *Pop!: een halve eeuw beweging* (Leuven, Lannoo, 2002), 325.

⁷⁴ Art Philippeth, "De pioniersklanken van R&S Records, een historisch en musicologisch onderzoek" (Masterproef Vrije Universiteit Brussel, Departement Letteren, 2015), 24-26.

⁷⁵ Modular Expansion, *Cubes*, Vinyl (België: Music Man Records, 1990).

stelden Brewster en Broughton.⁷⁶

Dankzij het rijke clubverleden van België was er reeds een sterke fundering voor de housecultuur. Dit brengt mij tot de hypothese dat organisatoren en ravers zich veel minder tot het illegale segment hebben gericht. Ook Guillaume Kosmicki vermeldt meerdere keren de erg ontwikkelde clubcultuur van België en Noord-Frankrijk in zijn werk 'Free party: une histoire, des histoires' als een reden waarom organisatoren en artiesten zich vaker tot het legale feestcircuit richtten. Toch is er vandaag sprake van een bloeiende free party en soundsystem scene in België en die komt ook weer niet uit de lucht gevallen. In datzelfde werk spreken enkele Franse dj's van een hoger aantal boekingen uit België sinds 2007. Blijkbaar zijn er sindsdien heel wat Belgische soundsystems bijgekomen, zoals Exit23, Anonym, DC tek, 013, Oblyk 32 of Breakmess.⁷⁷

⁷⁶ Brewston Bill en Broughton Frank, *Last Night a Dj Saved My Life*, 383.

⁷⁷ Guillaume Kosmicki, *Free party: une histoire, des histoires* (Marseille: Le mot et le reste, 2010), 628-629.

Theoretisch kader: subculturen of smaakculturen?

Inleiding

Dit werk over freeteknocultuur situeert zich binnen een georiënteerd kader van culturele studies waarin *clubben* en raven wordt omschreven als een specifiek subcultureel systeem. Het is daarom belangrijk om de evoluties en toonaangevende denkers van dit theoretisch kader te bespreken en een geschikt *framework* te selecteren dat relevant is voor deze studie. Een groot deel van dit hoofdstuk komt uit mijn vorig onderzoek naar de Belgische clubcultuur tijdens de jaren negentig.⁷⁸ In deze inleiding zou ik ten eerste kort willen stilstaan bij de Chicago School die vooral tussen 1920 en 1960 het onderzoek naar afwijkend gedrag en subculturen domineerde.⁷⁹ De Universiteit van Chicago opende haar deuren in 1892 en zou decennia lang het sociologisch onderzoek in de Verenigde Staten domineren. De stad Chicago was op dat moment de tweede grootste in het land en herbergde vele immigrantgroepen uit Europa en daarbuiten. Het vormde voor Robert Park, een Amerikaanse socioloog die tussen 1914 en 1933 actief was aan de universiteit, zijn grootste inspiratiebron in zijn onderzoek naar segregatie, immigratie en mobiliteit. Hij zag de stad als een plek waar morele codes en waarden kunnen vervagen, als een plaats die mensen stimuleerde excentriek en onconventioneel te zijn. De stad was voor hem dus dé plek waar nieuwe normatieve kaders en waarden konden evolueren en dus verschillende culturen naast elkaar konden bestaan.⁸⁰

Park en andere onderzoekers binnen deze school gingen te werk via etnografische methodes en verwezen naar subculturen als afwijkende sociale groepen binnen de stedelijke samenleving.⁸¹ Subcultureel onderzoek richtte zich hier dus vooral op de urbane context en de sociale structuren waarbinnen deze groepen zich vormden. Het komt erop neer dat subculturen zich onder andere ontwikkelden door bepaalde verboden en restricties die steden invoerden. Sommige groepen binnen de samenleving konden zich hier niet in vinden en vertoonden een alternatieve groepsvorming door middel van afwijkend gedrag en criminele handelingen.⁸² Toch zouden onderzoekers binnen deze school, zoals Milton Gordon, dit afwijkend gedrag niet als abnormaal beschouwen, maar eerder als een manier om een eigen normatief kader te creëren.⁸³ Volgens de Amerikaanse socioloog Howard Becker was hoe anderen reageren op dit gedrag net zo belangrijk. In zijn onderzoek naar marihuanarokers in de jaren vijftig ontwikkelde hij de etiketteringstheorie, die stelde dat een dominante groep regelvertreders als outsiders zou gaan labelen. Afwijkend gedrag bestaat dus pas wanneer anderen het zo

⁷⁸ Nerinckx Pieter-Jan, *Rave On!*, 22-36.

⁷⁹ Shane Blackman, "Subculture Theory: An Historical and Contemporary Assessment of the Concept for Understanding Deviance", *Deviant Behavior* 35, nr. 6 (2014): 496-497.

⁸⁰ Ken Gelder, *Subcultures: Cultural Histories and Social Practices* (New York: Routledge, 2007), 27-30.

⁸¹ Ken Gelder, *The Subcultures Reader* (Londen: Routledge, 2005), 19.

⁸² Ken Gelder, *The Subcultures Reader* (Londen: Routledge, 2005), 20.

⁸³ Reza Barmaki, "On the Origin of the Concept of 'Deviant Subculture' in Criminology: W. I. Thomas and the Chicago School of Sociology." *Deviant Behavior* 37, nr. 7 (2016): 797.

zouden bestempelen. Zulk label gebruikten marihuanarokers dan weer om hun afwijkende gedrag net te legitimeren. Het label dat zij kregen werd zo deel van hun identiteit en kon dit afwijkend gedrag versterken.⁸⁴

De subculturen waarover de Chicago School schreef, manifesteerden zich vooral binnen de lagere klassen en waren vaak een uiting van hun positie ten opzichte van de midden- en hogere klassen.⁸⁵ Het was in zekere zin door de zoektocht naar status en opwinding dat subculturen zich vormden, stelde de Amerikaanse criminoloog Albert Kircidel Cohen in zijn werk *Delinquent Boys* (1955). Mensen binnen een subcultuur willen tot op zekere hoogte deel uitmaken van de dominante hogere klasse, maar kunnen dat niet net door het klassenverschil, beargumenteerde de Chicago School. Daarnaast benadrukten de Amerikaanse sociologen Herbert Aaron Bloch en Arthur Niederhoffer in *The Gang* (1958) het belang van de jeugd als overgangsfase en dat afwijkend gedrag in subculturen ook een uiting kan zijn van wat jongeren als volwassen gedrag beschouwen.⁸⁶

Het Centre for Contemporary Cultural Studies (CCCS)

In de jaren '60 kwam er kritiek op het werk van de Chicago School. Niet alleen binnen de stedelijke lagere klassen vormden zich subculturen, maar ook binnen de niet-stedelijke context en de middenklasse ontstonden nieuwe subculturen.⁸⁷ Het was onder andere Milton Gordon uit de Chicago School zelf die opriep om een mindere statische definitie van subculturen te hanteren. Daarnaast zouden Britse onderzoekers zoals Stuart Hall subculturen niet als afwijkend beschrijven, maar eerder als resultaat van het verzet tegen klassenverschillen en van generatieconflicten. Het is dan ook onder invloed van deze veranderingen in de jaren '60 dat er een nieuw centrum voor de studie naar subculturen ontstond, namelijk het Centre for Contemporary Cultural Studies (CCCS), ook wel de Birmingham School genoemd. Dit centrum zou zich minder richten op criminele groepen en meer op de op stijl gebaseerde subculturen die in het naoorlogse Groot-Brittannië verschenen. Het werk *Subcultural Conflict* uit 1972 van Phil Cohen was een belangrijke start voor de nieuwe instelling.⁸⁸ Hij verklaarde hier de opkomst van jeugdsubculturen binnen de arbeidersklasse van East End in Londen aan de hand van de veranderende arbeidsstructuren en nieuwe ontwikkelingen op vlak van huisvesting. De publicaties die hierop volgden, hebben nogal een heterogeen karakter, maar toch is het mogelijk enkele gelijkenissen op te sommen, geeft Sune Qvotrup Jensen in zijn artikel 'Towards a neo-Birminghamian conception of subculture?' uit

⁸⁴ Ken Gelder, *Subcultures: Cultural Histories and Social Practices*, 42-43.

⁸⁵ Reza Barmaki, "On the Origin of the Concept of 'Deviant Subculture' in Criminology", 797.

⁸⁶ Sune Qvotrup Jensen, "Towards a neo-Birminghamian conception of subculture? History, challenges, and future potentials", *Journal of Youth Studies* 21, nr.4 (2018): 405-406.

⁸⁷ Paul Sweetman, "Structure, agency, subculture: The CCCS, resistance through rituals, and 'post-subcultural' studies", *Sociological Research Online* 18, nr. 4 (2013): 227-228.

⁸⁸ Phil Cohen, *Subcultural Conflict and Working-class Community* (Birmingham: Centre for Contemporary Cultural Studies, 1972).

2018 aan.⁸⁹

Deze school was ten eerste sterk beïnvloed door marxistische theorieën, zoals bijvoorbeeld het analytisch concept van culturele hegemonie van de Italiaanse en marxistische filosoof Antonio Gramsci (1891-1937). Onderzoekers als Stuart Hall, Tony Jefferson en Dick Hebdige verklaarden subculturen niet door middel van een zoektocht naar status, maar eerder als een uiting van tegengestelde klassenbelangen.⁹⁰ Daarnaast liet de school zich inspireren door de semiotiek en de ideeën van de Franse antropoloog Claude Lévi- Strauss (1908-2009) over bricolage en homologie.⁹¹

Daarnaast bouwde het CCCS in zekere zin voort op de ideeën van de Chicago School. Het Britse centrum stelde inderdaad ook dat subculturen zich vaak vormden in de lagere klassen en/of als resultaat van een generatieconflict.⁹² Het centrum volgde de Chicago School niet in de idee waarbij de belangrijkste motivatie voor het deel uitmaken van subculturen de zoektocht naar status zou zijn.⁹³ Onderzoekers van het CCCS concentreerden zich meer op problemen binnen de arbeidersklasse, zoals jeugdwerkloosheid, lage lonen, slechte werkomstandigheden en een gebrek aan infrastructuur voor vrijetijdsbesteding.⁹⁴ Subculturen waren zo de oplossing voor de problemen in de lagere klasse en een verzet tegen de dominantie van de heersende klasse, stelde Jensen.⁹⁵ Ze mochten dan wel een uiting zijn van gedeelde problemen en een verzet tegen de dominantie van de heersende klasse, toch boden zij vaak geen oplossing tot klassenverschillen. Het vormen van subculturen kon deze juist versterken, stelde Paul Willis in 'Learning to Labour' uit 1977. Hij beschreef de Engelse motorclub als 'enclosed in their club-like world, with their simple, unreflective morality, their sense of going nowhere in particular, and their limited ability to imaginatively explore other possibilities for organizing the world'.⁹⁶ Deze subcultuur droeg dus bij aan het status quo door zich achter hun clubdeuren te verstoppen en reproduceerde zo bestaande klassenstructuren. Toch wil dit niet zeggen dat subculturen niks betekenden: ze boden vaak een zekere collectieve identiteit aan jongeren. In tegenstelling tot de benadering van de Chicago School legde deze neomarxistische interpretatie eerder de nadruk op conflict en verzet dan op consensus.⁹⁷

De post-subcultural turn

Aan het einde van de jaren '80 en begin jaren '90 botste de Birmingham School op steeds meer kritiek van zowel binnen- als buitenaf. De Britse cultuursociologe en feministe Angela McRobbie beargumenteerde bijvoorbeeld

⁸⁹ Sune Qvotrup Jensen, "Towards a neo-Birminghamian conception of subculture?", 406.

⁹⁰ Sune Qvotrup Jensen, "Towards a neo-Birminghamian conception of subculture?", 407.

⁹¹ Ibidem.

⁹² Sune Qvotrup Jensen, "Towards a neo-Birminghamian conception of subculture?", 407.

⁹³ Ibidem.

⁹⁴ Ibidem.

⁹⁵ Ibidem.

⁹⁶ Paul Willis, *Profane Culture* (Londen: Routledge, 1978), 43, 49, 78.

⁹⁷ Sune Qvotrup Jensen, "Towards a neo-Birminghamian conception of subculture?", 408.

dat het CCCS te weinig aandacht zou besteden aan misogynie en mannelijkheid binnen subculturen.⁹⁸ Daarnaast kwam er ook kritiek op de benadering van ras en etniciteit door het Britse centrum. Of beter gezegd: het gebrek aan een kritische theoretisering ervan.⁹⁹ Deze onderzoekers pleitten dus voor een intersectionele benadering van subculturen en een minder romantische voorstelling ervan. Niet dat het CCCS nooit over gender, ras en etniciteit sprak, zoals in het artikel van Hall ook wel duidelijk is, maar deze analytische concepten bleven vaak ondergeschikt aan klasse. Dit concept stond centraal in het denken van de Birmingham School.¹⁰⁰ Toch waren onderzoekers als Stuart Hall zich wel bewust van dit *class reductionism*.¹⁰¹ Niet enkel op het gebrek aan intersectionaliteit, maar ook op het identiteitsconcept kwam kritiek. De socioloog Steve Redhead, die als eerste de term post-subcultuur gebruikte, stelde dat er met de opkomende rave- en clubcultuur van de jaren '80 een zekere breuk ontstond met vorige subculturen. Hij beschreef ze als gefragmenteerd en minder rigide met een veel commerciëlere instelling dan bijvoorbeeld de punkers van de jaren zeventig. In het postmodernistisch tijdperk bestonden geen subculturen meer voor Redhead, maar wel muziekstijlen die een bepaald productie- en consumptiepatroon hadden. Club- en ravecultuur werd van bij het prille begin gezien als typevoorbeeld van *post-subculture*.¹⁰²

De socioloog David Muggleton zou op zijn beurt de term verder uitwerken en gaf met zijn onderzoek naar skinheads, punkers en rockers uit de midden jaren '90 aan dat ook hier sociale identiteiten vluchtiger en gefragmenteerd waren. Er ontstond een mix van globale en lokale culturen door de keuzes die jongeren hadden op vlak van stijl en muzieksmaak.¹⁰³ Met de nadruk op deze keuze primeerde de individuele identiteit in zekere mate op de collectieve identiteit en daarmee werd agency een belangrijker concept in post-subculturele theorie dan in de subculturele theorie van het CCCS. Muggleton beschuldigde Dick Hebdige van de Birmingham School ervan een te rigide definitie van subculturen, als 'stolidly class-based expressions of political resistance', te gebruiken.¹⁰⁴ Uit onderzoek van Muggleton is gebleken dat punkers de stijl van hun subcultuur eerder gebruikten om hun individuele identiteit te uiten. Het is dus niet louter een expressie van een collectieve identiteit, maar eerder een middel om een persoonlijkheid uit te drukken. Daarnaast was verandering van stijl altijd mogelijk. Een punker die een dag later met een Bonzai T-shirt zou staan springen op 'The First Rebirth'?¹⁰⁵

⁹⁸ Ibidem.

⁹⁹ Paul Gilroy, "Between Afro-Centrism and Euro Centrism: Youth Culture and the Problem of Hybridity." *Young* 1, nr. 2 (1993): 2-3.

¹⁰⁰ Sune Qvortrup Jensen, "Towards a neo-Birminghamian conception of subculture?", 409.

¹⁰¹ Stuart Hall, "Lecture 8: Culture, Resistance, and Struggle", in *Cultural Studies 1983: A Theoretical History*, onder redactie van Jennifer Daryl Slack and Lawrence Grossberg (Durham: Duke University Press, 2016), 194.

¹⁰² Steve Redhead, *The End of the Century Party: Youth and Pop Towards 2000* (Manchester: Manchester University Press, 1990), 33-35.

¹⁰³ Andy Bennett, "The post-subcultural turn: some reflections 10 years on", *Journal of Youth Studies* 14, nr. 5 (2011): 494-495.

¹⁰⁴ David Muggleton, review van Will Brooker, *Inside Subculture: The Postmodern Meaning of Style* (Oxford: Berg, 2000), *International journal of cultural studies* 4, nr.1 (2001): 111-113.

¹⁰⁵ Jones & Stephenson, Vinyl, *The First Rebirth* (Deurne: Bonzai Records, 1993).

Allemaal mogelijk volgens de Britse socioloog. Tot een subcultuur behoren, concludeerde Muggleton, was meer een kwestie van een bepaalde *state of mind*.¹⁰⁶

Daarnaast speelde de toenemende globalisering ook een rol binnen de verandering van subculturen. Consumentisme was hier één van de belangrijkste resultaten van die globalisering. Het rijkelijk consumeren van (culturele) goederen, zoals bijvoorbeeld muziek of kledij, was dus cruciaal voor het krijgen van respect. Hier is de nadruk op individuele identiteit erg duidelijk.¹⁰⁷ Daarnaast beargumenteerde de socioloog Paul Willis, die zelf deel uitmaakte van het CCCS, in zijn werk 'Common Culture' uit 1990 dat subculturen meer in relatie staan tot de mainstreamcultuur dan vaak voorgesteld in studies van de Birmingham School. Jongeren gebruiken namelijk commerciële goederen voor creatieve doeleinden. Creativiteit was zo dus eigenlijk een middel om elementen uit de mainstream te behouden, maar ook om nieuwe alternatieve identiteiten te ontwikkelen.¹⁰⁸

Het CCCS had volgens de post-subculturalisten een problematische visie op consumentisme. Het centrum linkte het consumeren van commerciële goederen aan vormen van verzet. Stijl en muziek waren een middel om zich te onderscheiden van de heersende cultuur. In de jaren '90 stelden post-subculturele theoretici dat het naoorlogse consumentisme net een ontsnapping kon bieden aan de op klasse gebaseerde identiteiten.¹⁰⁹ (Deze wetenschappelijke ontwikkelingen gebeurden niet toevallig in de jaren '80 en '90 met de opkomst van het neoliberalisme in West-Europa en de val van het communisme.)¹¹⁰ De jeugd beschikte over geld waardoor jongeren voor bedrijven een belangrijke doelgroep werden. Dit bood jongeren de kans om te experimenteren met identiteiten die ze zelf zouden construeren. Dit idee van zelfconstructie is belangrijk te benadrukken. Bij het CCCS waren het niet de jongeren zelf die subculturen vormden, maar vooral de klassen waartoe zij behoorden.¹¹¹ In de nasleep van al deze kritiek volgden er ook enkele nieuwe theoretische concepten, waaronder *neo-tribes*, *lifestyles*, *scenes* en *club cultures* die het verschil met het CCCS verder illustreren.¹¹²

Het was de Franse socioloog Michel Maffesoli die het concept van *neo-tribes* als eerste zou ontwikkelen in zijn werk *The Time of the Tribes* uit 1996.¹¹³ Met de postmoderne kritiek in het achterhoofd probeerde de Franse socioloog de sociale relaties en identiteiten uit de rigide vorm te halen die we tot dan toe kenden met de

¹⁰⁶ David Muggleton, review van Will Brooker, 111-113.

¹⁰⁷ Mohd Aslam Bhat, "From the Chicago School to Post-sub Cultural Carriage: A Review and Analysis of Contemporary Trends in Youth Culture Research", *Journal of Social Sciences* 12, nr. 1 (2016): 5.

¹⁰⁸ Ibidem.

¹⁰⁹ Andy Bennett, "Subcultures or neo-tribes? Rethinking the relationship between youth, style and musical taste", *Sociology* 33, nr.3 (1999): 602.

¹¹⁰ David Muggleton, "From classlessness to clubculture: A genealogy of post-war British youth cultural analysis", *Young* 13, nr. 2 (2005): 213-214.

¹¹¹ Ibidem.

¹¹² Matthew Smith-Lahrman, "Review van Sarah Thornton, *Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital* (Cambridge: Polity Press, 1995)" *American Journal of Sociology* 102, nr. 3 (1996): 927-928.

¹¹³ Michel Maffesoli, *The Time of the Tribes: the Decline of Individualism in Mass Society* (Londen: Sage, 1996).

notie van subculturen. *Neo-tribes* verwijzen meer naar een bepaalde sfeer of gemoedstoestand die zich uitdrukt in een levensstijl waarbij voorkeur wordt gegeven aan het uiterlijke.¹¹⁴ De Britse socioloog Andy Bennett paste dit concept toe op de clubcultuur in Newcastle in 1999 omdat hij het gebruik van de term ‘subcultuur’ problematisch vond. Ondanks de kritiek die de subculturele theorieën van het CCCS hadden ontvangen, was de term blijven bestaan, waardoor het een soort van *catch-all* begrip werd voor alles wat met jongeren, stijl, muziek en identiteit te maken had. Daar moest verandering in komen volgens Bennett en dus richtte hij zich tot Maffesoli.¹¹⁵ De reden waarom Bennett dit concept van *neo-tribes* hanteerde, was omdat het zich beter leende tot de fragmentatie van subculturen en van *dance music* zelf. Dj’s maken namelijk royaal gebruik van *samples* en *mixing* technieken om nieuwe tracks te creëren.¹¹⁶ In de subculturele theorie zitten individuen als het ware vast in rigide subculturen door middel van factoren als klasse of gemeenschap. Het concept van *neo-tribes* concentreert zich meer op factoren als smaak en esthetiek als de belangrijkste drijfveren voor het vormen van collectieve identiteiten.¹¹⁷

De notie van *lifestyles* kende haar oorsprong in het werk van de Duitse socioloog Max Weber en inspireerde de Amerikaanse socioloog Thorstein Veblen, een negentiende-eeuwse Amerikaanse socioloog, voor zijn onderzoek naar rijkdom, status en vrije tijd bij de hogere klassen aan het einde van de negentiende eeuw.¹¹⁸ Het concept won aan populariteit in de jaren negentig van de volgende eeuw. Een belangrijke socioloog die het had over *lifestyles* was de Britse socioloog David Chaney die in zijn onderzoek uit 1996 een onderscheid maakte tussen *lifestyles* en ‘a way of life’.¹¹⁹ Chaney sprak in zijn werk over *lifestyles* als creatieve projecten afhankelijk van het consumptiegedrag van het individu. ‘Ways of life’ associeerde de Britse socioloog met een eerder stabiele gemeenschap met vast normatief kader, eigen rituelen, gedragingen en taalgebruik.¹²⁰ Zijn theorie heeft invloed gehad op sociologen die onderzoek doen naar jeugd en subculturen, zoals bijvoorbeeld Steven Miles. Miles bestudeerde consumptiepatronen bij jongeren in de jaren ’90 en zag hierin een zekere shift van vaste subculturen naar een lossere en vluchtiger bestaan van stijlen.¹²¹

Will Straw, een Canadese socioloog, richtte zich in een vaak geciteerd artikel uit 1991 specifiek op de relatie tussen muzieksmaak en identiteiten die hij conceptualiseerde onder de naam *scenes*.¹²² Straw beschreef *scenes* als collectieven waarbij mensen van verschillende sociale achtergrond samenkomen op basis van een

¹¹⁴ Michel Maffesoli, 98; Andy Bennett, “The post-subcultural turn: some reflections 10 years on”, 495.

¹¹⁵ Andy Bennett, “Subcultures or neo-tribes?”, 599-600.

¹¹⁶ Andy Bennett, “Subcultures or neo-tribes?”, 611-613.

¹¹⁷ Andy Bennett, “Subcultures or neo-tribes?”, 614.

¹¹⁸ Andy Bennett, “The post-subcultural turn: some reflections 10 years on”, 495-496.

¹¹⁹ Ibidem.

¹²⁰ Ibidem.

¹²¹ Ibidem.

¹²² Ibidem.

gedeelde muzieksmaak en esthetiek.¹²³ Clubs vormden in het artikel van Straw de plaats waar een *scene* samenkomt en dus ook een collectief zou vormen. Het is daarbij belangrijk te stellen dat *scenes* geen statische vorm kennen, stelde Straw, maar juist veranderlijk zijn.¹²⁴ Het concept van *scenes* past natuurlijk binnen die post-subculturele wending die de idee dat vooral klasse de vorming van subculturen zou bepalen, verwerpt. Dit artikel van Straw had een belangrijke invloed op onderzoekers die zich specifiek zouden concentreren op het vormen van collectieve identiteiten en populaire muziek, zoals bijvoorbeeld Sarah Thornton.¹²⁵

Clubculturen die lijnrecht tegenover de mainstream stonden? Thornton nuanceerde dit idee in haar werk *Club Cultures* uit 1995, een onderzoek over rave- en clubcultuur in Groot-Brittannië, waar ze subculturen als smaakculturen beschreef. Hier komt het publiek samen in een club op basis van een gedeelde smaak in muziek en media.¹²⁶ Clubcultuur is geen unitaire cultuur maar een cluster van verschillende subculturen die een territoriale verbondenheid delen, wel steeds met behoud van hun eigen dresscode, dansstijl, muziekgenre en (niet-) toegelaten rituelen.¹²⁷ In dit werk staat de club als subculturele ruimte centraal en vormt het een ontmoetingsplek voor jongeren, Dj's liefhebbers en organisatoren.¹²⁸

Een subcultuur zet zich vaak af tegen de mainstreamcultuur, maar dat wil niet zeggen dat deze zo homogeen is zoals subculturen zelf beweren. Hiermee zette Thornton zich af tegen het CCCS.¹²⁹ Subculturen bestaan volgens Thornton uit losse grenzen en staan in relatie tot de cultuurindustrie en massamedia.¹³⁰ Hiermee bouwde ze duidelijk voort op de ideeën van Paul Willis. Thornton beschuldigde subcultuurtheoretici van het romantiseren van subculturen, waarbij ze consequent hun verzetskarakter overschatten en hun radicale aanspraken zomaar aanvaardden.¹³¹ Academici van het CCCS waren zo meer de woordvoerders van subculturen dan hun analisten.¹³² Thornton stelde ook dat deze smaakculturen zich niet puur uit zichzelf ontwikkelen, maar onder invloed van de media en de consumptiemaatschappij.¹³³

Ze haalde enerzijds inspiratie uit de Chicago School, zowel methodologisch als theoretisch, en anderzijds uit het

¹²³ Will Straw, "Systems of articulation, logics of change: Communities and scenes in popular music", *Cultural Studies* 5, nr. 3 (1991): 373-374.

¹²⁴ Will Straw, "Systems of articulation, logics of change: Communities and scenes in popular music", 379.

¹²⁵ Sarah Thornton, *Club Cultures: Music, Media, and Subcultural Capital* (Cambridge: Polity Press, 1995).

¹²⁶ Sarah Thornton, *Club Cultures*, 3-4.

¹²⁷ Sarah Thornton, "The Logic of Subcultural Capital", in *The Subcultures Reader*, onder redactie van Ken Gelder en Sarah Thornton (Londen: Routledge, 1997), 200.

¹²⁸ Sarah Thornton, *Club Cultures*, 38-40.

¹²⁹ Norma Schulman, "Conditions of their Own Making: An Intellectual History of the Centre for Contemporary Cultural Studies at the University of Birmingham", *Canadian Journal of Communication* 18, nr. 1 (1993): 2-3.

¹³⁰ Sarah Thornton, "The Logic of Subcultural Capital", in *The Subcultures Reader*, onder redactie van Ken Gelder en Sarah Thornton (Londen: Routledge, 1997), 201.

¹³¹ Ibidem.

¹³² Ibidem.

¹³³ Thomas Helen, *The Body, Dance and Cultural Theory* (Londen: Palgrave, 2003), 199-200.

werk *La distinction* uit 1979 van Pierre Bourdieu, waar ze voortbouwde op de notie van cultureel kapitaal.¹³⁴ Het verschil met Bourdieu is eerder subtiel. Thorntons werk zet zich niet af tegen de Franse socioloog, maar eerder verfijnde ze zijn theorie die werkt met een rigide opsplitsing tussen hoge en lage cultuur. Samenvattend is de idee van Bourdieu dat er maar één cultuur is die wenselijk is en waarvoor krediet te krijgen valt, namelijk de hoge cultuur. Voor Thornton moeten we dit rigide, marxistisch geïnspireerde model vervangen door een meer complex en meer genuanceerd verhaal. Dit verbond ze met het vermeende onderscheid tussen mainstream en alternatieve culturen.¹³⁵

Op basis van haar eigen onderzoek voegde zij hieraan dan het zogenaamde subcultureel kapitaal toe. Subcultureel kapitaal wijst op de mogelijkheid om onderscheid te kunnen maken tussen wat authentiek en niet-authentiek is in subculturen. Een goede kennis van culturele producten en praktijken, bijvoorbeeld door middel van een platencollectie of bepaalde dansstijl, is nodig om subcultureel kapitaal aan te geven. Subcultureel kapitaal kent vanuit het perspectief van de toeschouwer een bepaalde status toe aan de bezitter van dat kapitaal.¹³⁶ Deze notie van status haalde ze bij Bourdieu maar had ook haar wortels bij de Chicago School. Thornton gaf ook de media, zowel subculturele als massamedia, een cruciale rol in de identiteitsvorming van individuen binnen subculturen. De in populaire kranten opgewekte morele paniek is essentieel voor het bestempelen van elektronische muziek als cultureel grensoverschrijdend.¹³⁷ Uit mijn vorige thesis concludeerde ik daarnaast dat het elektronische muziekmagazine *Out Soon* via haar lezersbrieven een virtuele ruimte en zelfs ingebeelde gemeenschap voor ravers creëerde.¹³⁸

Een compromis

Het postmodernisme, het neoliberalisme en de rave- en clubcultuur speelden een cruciale rol in het vormen van de post-subculturele kritiek op het structuralisme van het CCCS. Toch vind ik het ook belangrijk te vermelden dat de post-subculturele theorieën niet gespaard bleven van commentaren. In zijn artikel uit 2018 gaf Jensen een overzicht hiervan en reikte hij enkele oplossingen aan in het bijsturen van het poststructuralisme. Als eerste punt besprak hij de notie van verzet. Het is moeilijk te bepalen wat nu allemaal onder deze term te vatten valt. Rebecca Raby stelde bijvoorbeeld dat jongeren zeer vaak reageren vanuit een gevoel van onrechtvaardigheid. Als zulke gevoelens en reacties simpelweg niet zouden voldoen aan de notie van verzet dan kan het soms moeilijk zijn de politiek van een subcultuur te achterhalen.¹³⁹ Zoals hierboven vermeld staat, nuanceerde Thornton de notie van verzet bij subculturen vanwege hun relatie met de consumptie maatschappij en

¹³⁴ Sarah Thornton, *Club Cultures*, 11-12.

¹³⁵ Thomas Helen, *The Body, Dance and Cultural Theory*, 198-201.

¹³⁶ Sarah Thornton, *Club Cultures*, 12-15.

¹³⁷ Sarah Thornton, *Club Cultures*, 169.

¹³⁸ Pieter-Jan Nerinckx, *Rave On!*, 76.

¹³⁹ Sune Qvotrup Jensen, "Towards a neo-Birminghamian conception of subculture?", 409-410.

massamedia. Haar nuancering is nodig, maar dat maakt het oppositionele karakter van rave of andere subculturen niet minder belangrijk. Door andere onderzoekers werden hier oplossingen aangereikt in de vorm van een nieuwe terminologie of door de niveaus van verzet te bepalen, zoals bijvoorbeeld actief/passief verzet.

Een kritiek die hiermee gepaard gaat, is het gebrek aan aandacht voor het belang van structuur. Sociale structuren zijn nog steeds bepalend, of alleszins in zekere mate, bij de vorming van subculturen. Een argument hiervoor is dat niet alle jongeren dezelfde toegang hebben tot consumptiegoederen. Onder andere klasse kan aan de basis liggen van zo'n ongelijke toegang.¹⁴⁰ Toch zijn discussies over klasse zijn steeds ingewikkelder in het neoliberaal en postindustriële tijdperk en dan vooral omdat klassenbewustzijn vaak veel minder aanwezig is. Al wil dat niet zeggen dat klasse of sociale ongelijkheid van de aardbodem verdwenen is, integendeel. Thorntons werk was ongetwijfeld van grote invloed, maar is ook bekritiseerd vanwege haar verwerping van sociale structuren, hiërarchie en klasse ondanks dat ze vertrok vanuit Bourdieus ideeën.¹⁴¹ Een terechte kritiek die post-subculturele theoretici als Thornton wel aangaven, was dat klasse niet de enige structuur is die subculturen vormen.¹⁴² Ook gender, ras en etniciteit spelen hier een belangrijke rol, zoals Stuart Hall zelf ook al aanhaalde.¹⁴³ Deze structuren staan niet los van elkaar, maar vormen de andere structuren mee en dus is een intersectioneel perspectief erg belangrijk.¹⁴⁴ Daarnaast is het ook van belang om zich niet enkel vast te pinnen op deze structuren, maar om als onderzoeker ook aandacht te hebben voor creativiteit in subculturen.

Samenvattend moet de focus dus liggen op sociale structuren en het collectieve, maar ook op de agency van individuen. In een onderzoek naar subculturen vandaag is het dus belangrijk om de inzichten van de poststructuralisten te combineren met die van het CCCS.¹⁴⁵ Aangezien dit onderzoek zich baseert op slechts enkele casussen, is het niet makkelijk om een antwoord te bieden op het structurele vraagstuk. Vanwege het beperkte bronmateriaal lijkt het theoretisch kader van Thornton dan ook het aantrekkelijkst voor het verdere verloop van deze studie. Toch is het ook belangrijk te vermelden dat Thorntons theoretisch kader tot stand is gekomen met een onderzoek naar reguliere nachtclubs. Free party's kennen natuurlijk een heel andere context, al verwacht ik uit eigen ervaringen wel dat het kader ook toepasbaar zal zijn op deze scene.

¹⁴⁰ Ibidem.

¹⁴¹ Sune Qvotrup Jensen, "Towards a neo-Birminghamian conception of subculture?", 412-413.

¹⁴² Sune Qvotrup Jensen, "Towards a neo-Birminghamian conception of subculture?", 411.

¹⁴³ Hall Stuart, "Lecture 8: Culture, Resistance, and Struggle", 180-181.

¹⁴⁴ Sune Qvotrup Jensen, "Towards a neo-Birminghamian conception of subculture?", 411.

¹⁴⁵ Ibidem.

Structuur, organisatie en illegaliteit

Inleiding

In dit eerste deel vergelijk ik de structuur en organisatie van de drie deelnemende soundsystems om zo meer inzicht te verwerven in hun werking. De collectieven verschillen qua grootte, maar vertonen zeker gelijkenissen. Ik doe hun organisatie en algemene werking uit de doeken aan de hand van zes deelthema's: organisatiestructuur, beweegreden en illegaliteit, drugs- en veiligheidsbeleid, contact met de autoriteiten, communicatie en netwerk en structuur van de scene. De namen van personen, soundsystems en locaties zijn geanonimiseerd. Dit hoofdstuk vormt het belangrijkste deel van de thesis aangezien het in de bestaande literatuur over freeteknocultuur maar zeer zelden gaat over de effectieve organisatie van free party's.

Organisatiestructuur

'Er is geen hiërarchische structuur, hè. We zijn met veel en ja er is wel een harde kern die vergadert, beslissingen over feesten neemt en daarrond zijn er nog keiveel mensen die eens die beslissingen genomen zijn, ja, evenveel betekenen voor een feest, die decoratie maken of met de lichten bezig zijn of dat soort dingen. En ja, je hebt gewoon mensen die niet per se op de vergaderingen willen bij zijn, maar we beslissen alles samen, ook voor betalingen en zo iedereen heeft wel een gelijke stem.'¹⁴⁶

Ondanks dat Karnemelk Soundsystem één van de grootste systems van de scene is, bestaat er geen hiërarchische structuur. Er is een kernteam dat de beslissingen neemt en een grotere ploeg die helpt met de voorbereiding van de feesten. Uit de interviews met Kaas en Boter Soundsystem blijkt zo'n kernteam van vier personen aanwezig te zijn, waarin elk een eigen taak of verschillende taken tot zich neemt. Het takenpakket blijkt doorgaans te bestaan uit het opstellen van de sound wall, afstellen van het geluid, de lichten en de dj set up, productie (contact met artiesten, zoektocht naar locatie en eventuele inkom/kassa), promo, bar en financiën.

Kaas en Karnemelk hebben allebei geen legaal statuut. Karnemelk Soundsystem geeft aan dat een legaal statuut meer problemen zou opbrengen in verband met aansprakelijkheid. Daarnaast organiseren zij vooral illegale feesten waarvoor zo'n statuut niet nodig blijkt.¹⁴⁷ Bij Kaas Soundsystem lijkt er momenteel twijfel te bestaan om een vzw op te richten. De grootte van hun legale feesten laat het momenteel nog toe die te organiseren op naam van een privépersoon.¹⁴⁸ In tegenstelling tot deze twee soundsystems heeft Boter weldegelijk het statuut van een vzw.¹⁴⁹ Dit statuut kan dan ook bepaalde voordelen bieden. Hierdoor kan de organisatie op een legale manier een zeker vermogen opbouwen uit evenementen die in de toekomstige werking kan geïnvesteerd worden, zoals bijvoorbeeld in de aanschaffing van nieuw materiaal. Een vzw heeft rechtspersoonlijkheid, wat dus wil zeggen dat

¹⁴⁶ Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

¹⁴⁷ Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

¹⁴⁸ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

¹⁴⁹ Tom en David (Boter Soundsystem), persoonlijk interview, 7 april 2022.

die contracten kan aangaan om bijvoorbeeld het geluidsmateriaal te verhuren, dat ze op naam van de vzw een loods kunnen huren voor de stockage van het materiaal enzovoort.¹⁵⁰

De organisaties regelen in zekere zin hun financiën op hun eigen manier. Karnemelk Soundsystem gebruikt de rekening van een externe persoon om hun kas bij te houden. Het is een vriendin van de organisatie die verder niet betrokken is bij de kernwerking.¹⁵¹ Bij Kaas Soundsystem gebruiken ze ook een externe rekening voor bijvoorbeeld de verkoop van hun eigen hoodies, maar ze hebben ook nog een fysieke kas in hun bezit.¹⁵² Aangezien Boter een legaal statuut heeft, gebruiken ze voor legale events de rekening van hun vzw. Voor de organisatie van free party's investeren ze zelf een deel uit hun eigen vermogen om bijvoorbeeld drank te voorzien en brandstof aan te kopen voor de stroomgenerator, die ze op buitenlocaties gebruiken om het feest van elektriciteit te voorzien.¹⁵³

Beweegredenen en illegaliteit

'Maar ik noem dat niet graag illegaal. Wat wij vaak doen is een overeenkomst sluiten met een boer, allez toch vaak. Dan heb je nog altijd wel geen toestemming van de gemeente want je moet van de brandweer, de flikken en weet ik veel toestemming krijgen. Da's waarom mensen een free party organiseren, da's zever hè. Allez zever, niet altijd he maar op den duur mag je niks meer. Als je dan toelating krijgt, moet je om 5u stoppen, 95db, daar heeft niemand zin in.'¹⁵⁴

De grootste struikelblokken bij het organiseren van legale feesten blijken voor Wout van Karnemelk het verkrijgen van vergunningen, vroege sluitingsuren en strenge geluidsnormen. Diezelfde redenen worden door Boter Soundsystem aangehaald. Zij halen daarnaast nog aan dat bepaalde regels ook nog een veiligheidsrisico met zich meebrengen. Wanneer de politie een feest abrupt stopt en het terrein ontruimt, stuurt het soms ook bedwelmd feestvierders op de baan, die misschien van plan waren hun roes uit te slapen op het terrein.¹⁵⁵ Een andere reden blijkt ook de kick van het illegale en de vrijheid die gecreëerd wordt, vertellen Robin en Jade van Kaas. Verder gaf Jade dit ook aan: 'Denk dat er wel zo'n organisaties zijn die dat doen om zelf te feesten.'¹⁵⁶ Het klopt dat eens de sound is opgesteld en het feest begonnen is, je als organisatie minder verantwoordelijkheden hebt. Er hoeft geen bar, kassa of security aanwezig te zijn.¹⁵⁷

¹⁵⁰ 'Vzw versus feitelijke vereniging', Ik Organiseer, Geraadpleegd op 27 december 2022, <https://ikorganiseer.be/organiseren/vzw-versus-feitelijke-vereniging/>.

¹⁵¹ Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

¹⁵² Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

¹⁵³ Tom en David (Boter Soundsystem), persoonlijk interview, 7 april 2022.

¹⁵⁴ Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

¹⁵⁵ Tom en David (Boter Soundsystem), persoonlijk interview, 7 april 2022.

¹⁵⁶ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

¹⁵⁷ Ibidem.

Verder omzeilen soundsystems de regels door op een semilegale manier events te organiseren. Kaas geeft bijvoorbeeld aan geen rekening te houden met de geldende geluidsnormen op hun legale evenementen.¹⁵⁸ Boter Soundsystem huurde dan weer een zaal in Wallonië en hield er een feest, maar zonder de juiste vergunningen.¹⁵⁹ Toch doen zij dit niet vooral omwille van de spanning die zo'n illegaal of semilegaal feest teweegbrengt, want de kans op inbeslagname van de sound is reëel.¹⁶⁰ Het is ook iets dat Wout ondersteunt in zijn interview. Voor hem hoeft een free party niet illegaal te zijn. Zelf spreekt hij trouwens liever van 'niet-geautoriseerd', en zou hij liever veranderingen zien in het beleid:

'Ik zou dat liever zelfs legaal zien. Gewoon een feest waar je geen of weinig inkom vraagt en al de rest, ja, voor mij gaat het gewoon om de waarden. Iedereen moet welkom zijn, geen gedoe aan de ingang, verschillende muziekstijlen en geen einduur, geen geluidsmeter. Dan zou ik dat gewoon legaal doen. Een free party blijft een free party, of dat nu geautoriseerd is of niet. 't Is het gevoel dat je hebt en wat erachter zit en dat kan gewoon legaal zijn hoor. Ik denk dat heel veel mensen dat liever zo zouden zien. 't Is door de beperkingen dat je in die hoek gedreven wordt. Je kan niet anders maar anders, ja, niemand doet dat omdat het illegaal is, we doen dat omdat het niet anders kan.'¹⁶¹

Communicatie en netwerken

Om de autoriteiten te slim af te zijn en zo veel mogelijk gelijkgezinden te verzamelen, bestaat er een interne communicatie over een free party en de locatie. Dat gaat ten eerste over mond-tot-mond reclame of een online flyer met de datum van het feest, die enkel via chat rondgaat.¹⁶² Nadat de sound is opgesteld en alles klaar staat, communiceert de organisatie de coördinaten: soms van het feestterrein zelf of een verzamelpunt, waarna er in colonne richting de effectieve locatie wordt gereden. De communicatie gebeurt doorgaans via sms-contactengroepen, Whatsapp of een infonummer.¹⁶³

Daarnaast is deze plek uitermate belangrijk in het scheppen van contacten tussen organisaties onderling. Zeker beginnende soundsystems hebben noch het materiaal, noch de middelen om een grote *sound wall* te plaatsen op feesten.¹⁶⁴ Een free party geeft ze de kans om op een informele manier te netwerken en nieuwe contacten te leggen voor toekomstige samenwerkingen.¹⁶⁵ Soundsystems beschikken vaak over een sterk lokaal en internationaal netwerk. Een recent voorbeeld van zo'n internationale samenwerking was de free party in

¹⁵⁸ Ibidem.

¹⁵⁹ Tom en David (Boter Soundsystem), persoonlijk interview, 7 april 2022.

¹⁶⁰ Ibidem.

¹⁶¹ Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

¹⁶² Tom en David (Boter Soundsystem), persoonlijk interview, 7 april 2022.

¹⁶³ Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

¹⁶⁴ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

¹⁶⁵ Tom en David (Boter Soundsystem), persoonlijk interview, 7 april 2022.

Ammerzoden op 26 november 2022, waarvoor Nederlandse, Duitse, Belgische en Franse collectieven samenwerkten en duizenden feestvierders naar de leegstaande loods lokten.¹⁶⁶

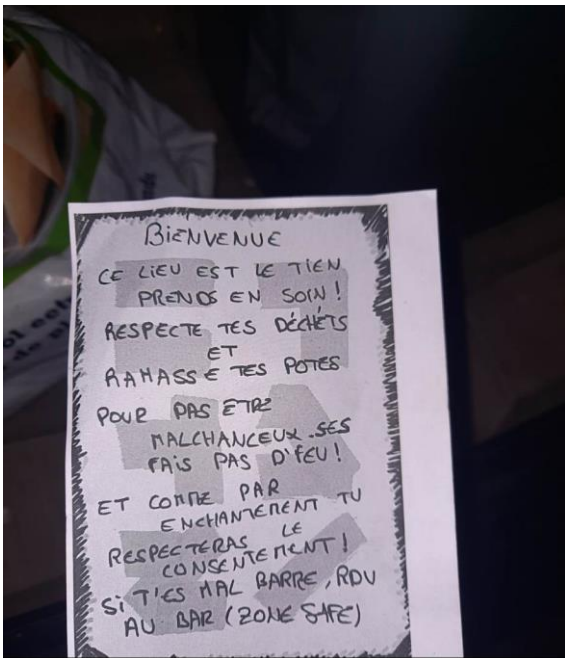
Studio Dropout, Flyer free party in Ammerzoden (Ammerzoden: 26 november 2022).

Drugs- en veiligheidsbeleid

De organisatie zorgt altijd voor een tent waar gratis water ter beschikking is, een plaats waar je naartoe kunt als er iets is. Daar zorgt de organisatie wel voor, maar voor de rest is het ook wel van: ‘Trekt uw plan.’¹⁶⁷ Ronny vertelt hier over zijn ervaringen met de crews die het feest organiseren. Het klopt inderdaad wat hij vertelt over het veiligheidsbeleid op een free party. De organisatie is natuurlijk aanwezig maar niet op een zichtbare manier. Ze dragen geen fluohesjes of een herkenbare T-shirt en zijn daardoor niet erg herkenbaar, wat ook met aansprakelijkheid te maken heeft indien het feest wordt stilgelegd.

¹⁶⁶ ‘Illegaal feest Ammerzoden beëindigd na oproep politie’, RTL Nieuws, Online, Geraadpleegd op 3 januari 2023, <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5349482/illegale-raveparty-a2-bommelerwaard-politie>.

¹⁶⁷ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

Pieter-Jan Nerinckx, flyer free party (Luik: 3 juli 2022).

De flyer die hierboven te zien is, werd uitgedeeld op een free party in Luik aan het publiek dat toekwam op het terrein. De organisatie vraagt om de plek van het feest met respect te behandelen door afval op te ruimen en geen vuur te maken. Daarnaast legt ze ook de nadruk op het belang aan wederzijdse toestemming en is er een bar voorzien waar de feestvierder terecht kan indien er zich een probleem voordoet.

‘Standaard gaan zo’n feesten beter dan een geautoriseerd event met security dan en brandweer, alles erop en eraan. Ik denk dat dat standaard meer geneigd is om fout te gaan dan een free party. Mensen hebben een veel kleiner verantwoordelijkheidsgevoel en zijn daar niet mee bezig.’¹⁶⁸

Ronny en Jan beamen dat er op free party’s een groter verantwoordelijkheidsgevoel onder het publiek heerst en spreken zelfs van een ‘zorgende vibe’ en ‘zorgende omgeving’.¹⁶⁹ Dat komt natuurlijk door de afwezigheid van een actieve security en mensen zijn aangewezen op hun eigen verantwoordelijkheden naar zichzelf en anderen toe.

‘Ook als je ziet dat er iemand iemand anders lastigvalt, na 5 seconden is er wel iemand die iets zal zeggen. Da’s de scene gewoon. Zorg voor elkaar, heb respect. Qua druggebruik, dat gebeurt veel, maar mensen amuseren zich en het zorgt ook wel ergens voor een goeie vibe, denk ik. Mensen op drugs zijn meestal vriendelijker en ik ga altijd rond met water (lacht) of fruit (lachen).’¹⁷⁰

Drugs zijn zeker aanwezig in deze scene en zowel de feestvierders als de organisatoren hebben een open houding ten opzichte van gebruik op feesten. ‘Ik heb daar eigenlijk geen problemen mee, zolang er geen overlast is’,

¹⁶⁸ Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

¹⁶⁹ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

¹⁷⁰ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

vertelt Robin van Kaas Soundsystem.¹⁷¹ De twee deelnemers van Boter zijn het eens met Robin en lijken liever in te zetten op preventie dan op repressieve maatregelen.¹⁷² Zij werkten bijvoorbeeld al samen met Safe 'n Sound, een organisatie die informatie geeft over alcohol en drugs, veilig vrijen en gehoorschade.¹⁷³ Ook Wout lijkt hieraan gehoor te geven:

‘Ja openlijke verkoop of gebruik, ja, dan grijpen we in natuurlijk. Maar als het niet opvalt en mensen zijn subtiel dan is het ok. Mensen die slecht gaan helpen we en desnoods naar het ziekenhuis, hè. Gelukkig hebben we dat nog niet voorgehad, in 14 jaar tijd, hè. Dus dat zegt wel genoeg. Het moet subtiel zijn, als het mensen openlijk op de dansvloer gaan doen, dat heb ik liever niet, maar zeker verkoop, hè. Er lopen misschien undercover's rond en da's niet waar we voor staan, maar we gaan er ook niet mee om zoals de meeste buitenwippers of clubs. En dat gaat niet enkel over preventie. In plaats van u bij uw kraag te grijpen en buiten te sjotten gaan we met u praten.’¹⁷⁴

Het klopt dat clubs veel repressiever omgaan met openlijk gebruik en de security gaat vaak actief op zoek naar dealers in de discotheek. Dit komt in zekere zin door de demonisering van elektronische muziek en de soms nog slechte reputatie in de publieke opinie.¹⁷⁵ Denk maar aan de problemen die de Gentse club Kompass heeft gekend met het stadsbestuur, ondanks dat het clubpersoneel er meer dealers heeft gevat dan de politie.¹⁷⁶

Contact met de autoriteiten

Gezien het geografisch karakter van ons land, ontdekt de politie de meeste free party's voor hun einde. Uit de interviews is gebleken dat hun reactie afhangt van verschillende factoren. Ronny geeft aan dat de regio bepalend kan zijn. In Noord-Frankrijk reageren ze volgens hem bijvoorbeeld strenger dan in pakweg Nederland of België.¹⁷⁷ Bij Boter geven ze aan dat de aanpak ook sterk verschilt van korps tot korps. Al zien ze zelf een strengere trend in het beleid. Steeds vaker blijken de autoriteiten te dreigen met inbeslagnames indien het feest niet meteen stopt.¹⁷⁸ Zowel Boter als Kaas en Karnemelk geven aan dat de coronacrisis hier een rol heeft gespeeld.¹⁷⁹ Soundsystems maar ook feestvierders werden (strenger) beboet, iets wat normaal gezien niet gebeurt.¹⁸⁰

¹⁷¹ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

¹⁷² Tom en David (Boter Soundsystem), persoonlijk interview, 7 april 2022.

¹⁷³ 'Home', Safe 'n Sound, 2022, Geraadpleegd op 29 december 2022, <https://safesound.be/>.

¹⁷⁴ Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

¹⁷⁵ Pieter-Jan Nerinckx, *Rave On!*, 80-81.

¹⁷⁶ Ibidem.

¹⁷⁷ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

¹⁷⁸ Tom en David (Boter Soundsystem), persoonlijk interview, 7 april 2022.

¹⁷⁹ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.; Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022. .

¹⁸⁰ Tom en David (Boter Soundsystem), persoonlijk interview, 7 april 2022.

De reactie van soundsystem crews blijkt over de algemene lijn wel gelijkend te zijn. De organisaties hameren allemaal op het belang aan dialoog:

‘Ja we proberen altijd in dialoog te gaan. We praten met de agent en proberen uit te leggen waarom we dit doen. Waarom we zo’n feest geven en geen zaal huren. Dat is de dialoog die ge moet proberen aangaan met de agent maar die moet er natuurlijk voor open staan.’¹⁸¹

Sommige agenten geven hier gehoor aan, anderen negeren de organisatie en eisen de onmiddellijke ontruiming van de locatie.¹⁸² De meeste soundsystems zullen hier ook gehoor aan geven vanwege de gerechtelijke risico’s die zij lopen. Zulke boetes kunnen oplopen tot duizenden euro’s en ongehoorzaamheid kan leiden tot inbeslagnames.¹⁸³ Het is ook de reden waarom ze bij Kaas Soundsystem het geven van free party’s niet als doel van hun werking zien.¹⁸⁴

Extreme clashes tussen de scene en de politie zijn erg zeldzaam, maar komen voor.¹⁸⁵ Indien de politie een free party ontdekt, stelt ze vaak de zone veilig en spreekt ze met de organisatie een moment af om het feest te stoppen.¹⁸⁶ Af en toe komt het tot hevige rellen, zoals bijvoorbeeld in Redon in 2021 waar de politie al vroeg het terrein wou ontruimen. Het kwam tot sterke aanvaringen, waarbij honderden gendarmen werden ingezet die traangas en granaten gebruikten. Eén van de feestvierders verloor daarbij een hand.¹⁸⁷ De situatie lag erg gevoelig gezien het feest een eerbetoon was aan Steve Maia Caniço, die overleed na een tussenkomst van de politie op een muziekfestival in Nantes.¹⁸⁸

Verhoudingen en structuur

De structuur van deze scene achterhalen aan de hand van een viertal interviews is niet makkelijk. Dit deelthema is dan ook vooral bedoeld als aanzet voor verder onderzoek. Uit de interviews is gebleken dat de free party scene en freetekno soundsystems geen homogene subcultuur vormen en dat er zeker onderlinge verschillen bestaan. Hierboven is duidelijk geworden dat er soundsystems zijn als Karnemelk die wel degelijk vooral free party’s

¹⁸¹ Ibidem.

¹⁸² Ibidem.

¹⁸³ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

¹⁸⁴ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

¹⁸⁵ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

¹⁸⁶ Ibidem.

¹⁸⁷ ‘Main arrachée lors d’une free-party à Redon : la plainte de la victime classée sans suite’, Le Parisien, 2022, Geraadpleegd op 29 december 2022, <https://www.leparisien.fr/faits-divers/main-arrachee-lors-dune-free-party-a-redon-la-plainte-de-la-victime-classee-sans-suite-12-03-2022-RMH2DSFTOZGHLK5RMZPXRS6LY.php>.

¹⁸⁸ ‘À Redon, une rave party pour Steve Maia Caniço tourne à l’affrontement’, Huffpost, 2021, geraadpleegd op 29 december 2022, https://www.huffingtonpost.fr/actualites/video/a-redon-une-rave-party-pour-steve-maia-canico-tourne-a-l-affrontement_182460.html.

organiseren, terwijl andere zoals Boter en Kaas vaker het legale of semilegale pad bewandelen.¹⁸⁹ Kaas Soundsystem bemerkte ook een negatievere houding van crews die vooral free party's organiseren ten opzichte van soundsystems die voornamelijk legale feesten houden.¹⁹⁰

Daarnaast blijken er op organisatorisch vlak ook verschillen te zijn, vertelt Tom van Boter: 'Er zijn crews die een heel andere visie hebben op een feest.'¹⁹¹ Het is ook op deze visie dat eventuele samenwerkingen zijn gebaseerd. Uit de interviews met Kaas en Boter is gebleken dat veel crews zelf gebruiker zijn op eigen feesten, terwijl de tweegenomde soundsystems altijd nuchtere personen aanduiden. Organisatorisch blijken er dus wel conflicten te bestaan. Toch heerst er ook een grote solidariteit binnen de scene waarbij materiaal aan elkaar wordt uitgeleend en technische kennis gedeeld wordt. Er heerst dus geen concurrerende sfeer en zo kent deze scene een sterke verbondenheid.¹⁹²

Vandaag staat deze scene nog steeds op zichzelf, maar bevat steeds meer linken met het legale clubcircuit, vertelt Wout.¹⁹³ Hij is al zo'n 15 jaar actief als organisator en heeft dus een goed beeld van de doorgemaakte evoluties. Tekno werd vroeger in één adem genoemd met free party's en vandaag is dat veel minder het geval, aangezien soundsystems zelf steeds meer legale feesten organiseren, vaak uit financiële noodzaak. Daar ziet hij zelf geen probleem in, maar wel hoe clubs en organisatoren financieel gewin zien in het inhuren van soundsystems en tekno dj's:

'Nu is het wel anders omdat tekno en soundsystems ook gebruikt worden voor legale dingen en daar is niks mis mee, hè. Maar er wordt vaak van geprofiteerd omdat mensen zo iets hebben: 'och, da's de free party scene, die vragen niet veel geld.' Da's onzin in de freeteknocultuur klopt dat maar niet in de clubscene.'¹⁹⁴

Wout claimt dat de expertise van soundsystems en dj's in de scene geëxploiteerd wordt door externe organisatoren die hen niet inhuren om hun feest goedkoper te organiseren, maar wel om meer winst te maken. Hoewel ik hier persoonlijk weinig over weet, kan ik wel toevoegen dat het ook mij opgevallen is hoe organisatoren uit de technoscene steeds vaker lijken samen te werken met soundsystem crews. Verder maakt Wout hier een sterk onderscheid tussen freeteknocultuur en clubcultuur, die volgens hem zeker nog verschillen. Een heel andere vergelijking maken Robin en Jade, die eerder een verschil zien tussen acidfeesten en clubfeesten,

¹⁸⁹ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.; Tom en David (Boter Soundsystem), persoonlijk interview, 7 april 2022.; Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

¹⁹⁰ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

¹⁹¹ Tom en David (Boter Soundsystem), persoonlijk interview, 7 april 2022.

¹⁹² Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

¹⁹³ Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

¹⁹⁴ Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

waardoor zij dus veel minder de nadruk leggen op het non-profitgehalte van de scene. Hun verschil visie kan ook te wijten zijn aan de aard van hun activiteiten.¹⁹⁵

¹⁹⁵ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.; Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

Praktijken, betekenisgeving en identiteitsvorming

Inleiding

Aan de hand van concepten uit de secundaire literatuur en het theoretisch kader van hierboven, gaat dit deel dieper in op de praktijken die betekenisvol zijn voor de feestvierders en organisatoren. Het poogt te onderzoeken hoe die vervolgens een invloed hebben op de ontwikkeling van hun individuele en collectieve identiteit. Dit laatste hoofdstuk bestaat tevens uit zes deelthema's: de status van de dj en de sound, de sfeer, dansen, druggebruik, kledij en stijl en beeldvorming in de media.

De status van de dj en de sound

'Goh, dat was voor mij... Ik denk dat het 2017 was dat ik mijn eerste Acid Arena gedaan had. Dus ja, naar een legaal feest hè, maar dan altijd wel naar die feesten blijven gaan en ook een beetje verwonderd geraakt door het geluid dat daar staat. Je staat daarvoor, da's volledig anders dan op een festival. 't Is ja, ik vond dat iets vrij indrukwekkend en omdat dat in mijn ogen authentiek is. 't Is ook niet voor de dj's of zo, allez ook voor de dj's maar je ziet ze soms niet eens. 't Is echt voor de muziek en het geluid dat je gaat en dat vond ik heel intrigerend.'¹⁹⁶

Inti Merckx, *free party* (Onbekend: 3 november 2022).

Robin van Kaas Soundsystem vertelde hier over zijn eerste acidfeest, geen free party. Het valt op dat hijzelf eerder een tegenstelling ziet tussen clubfeesten en acidfeesten. Dat zijn avonden die ook door soundsystem crews worden georganiseerd, maar dan in een legale context. Daarnaast beschrijft hij deze feesten ook als

¹⁹⁶ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

‘authentiek’. Binnen club- en ravecultuur spelen er zeker culturele hiërarchieën, zoals Thornton in haar werk ‘Club Cultures’ beschrijft. Robin onderscheidt zichzelf hier door zich af te zetten van de heersende clubfeesten en de daar bijhorende sterrencultuur van dj’s. Muziek komt voor hem centraler te staan bij acid- en teknofeesten. Daarmee geeft hij ook impliciet aan dat dat veel minder het geval is bij de technoscene.¹⁹⁷ Robin ziet clubfeesten dus als deel van de heersende mainstream massacultuur.¹⁹⁸ Zijn vriendin Jade beschrijft haar intrede in de scene als volgt:

‘Ik ben er iets later ingekomen. Ik denk twee jaar na jou, een jaar of vier geleden. Wij kenden mekaar al lang en dat stond mij eerst niet echt aan. We waren ook de enigste van onze vriendengroep die daarnaartoe gingen. We waren ook hardstyle/hardcore mensen, dan denk je: ‘Heeft er nu wel iets mee te maken maar ook weer niet.’ En dan een keer mee geweest naar zo’n feest en dan ja verkocht hè. We doen andere feesten ook nog hè, maar dan vooral die acidfeesten want je gaat voor het geluid, want ’t is gelijk als hij zegt, meestal zie je ze zelfs niet eens staan, ’t is iets helemaal anders.’¹⁹⁹

Net zoals voor Robin heeft het geluid voor Jade een erg belangrijke functie in deze scene. Feestvierders gaan zichtbaar op in het geluid, wat op een spirituele ervaring kan wijzen.²⁰⁰ Het is zo dat de dj’s een veel minder zichtbare functie krijgen in de zaal of op de locatie. Het is de soundmuur die centraal staat en waarvoor de feestvierder danst. Dat legt Wout ook uit van Karnemelk:

‘Natuurlijk, ’t is anders dan op een clubfeest of zo. De dj staat achteraan of aan de zijkant of zo en mensen dansen voor de speakers en niet voor de dj. Dat reflecteert misschien wel de vrije geest van free party, dat het om de muziek gaat en niet om de persoon die draait. Maar pas op, een dj krijgt evenveel respect hè, maar je bent gewoon niet het centrale punt van de aandacht en dat is belangrijk dat is niet waarvoor we het doen. ’t Is het geheel en het gevoel primeert meer dan de show van 1 kerel en dat wil niet zeggen dat het minderwaardig is hè. Iedereen respecteert die evenveel en ik persoonlijk vind dat ook relax om te draaien want ja, ’t is niet dat we het volk niet zien hè. We zien hun reactie ook wel want ja dat moet je ook wel weten of iets marcheert.’²⁰¹

¹⁹⁷ Sune Qvotrup Jensen, “Towards a neo-Birminghamian conception of subculture?”, 412-413.

¹⁹⁸ Sarah Thornton, *Club Cultures*, 5.

¹⁹⁹ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

²⁰⁰ Scott Hutson, “Technoshamanism: Spiritual Healing in the Rave Subculture”, 60.

²⁰¹ Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

Inti Merckx, *DJ op een free party* (Onbekend: 17 april 2022).

Ook Ronny, één van de feestvierders benadrukt het belang van sound over de dj: ‘Meestal in clubs kan je niet voor het geluid staan. Da’s afgebakend of dat hangt omhoog want als je daarvoor staat, het ding is gewoon, je voelt de muziek letterlijk.’²⁰² Waar Jan er dit nog aan toevoegt: ‘Op een free kijkt iedereen in dezelfde richting naar de sound. In een gewone club staat iedereen zo wat kriskras door elkaar en in zijn eigen groepje.’²⁰³

Inti Merckx, *Mensen voor soundsystem* (Onbekend: 1 oktober 2022).

‘Er gaat ook veel meer appreciatie naar het geluidssysteem dan naar dj’s, want vaak staan die achter de boxen of zo. Je kunt die gewoon niet zien en het gaat dus om de sound en de muziek die er gedraaid wordt. Een pourri

²⁰² Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

²⁰³ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

[slechte] dj maakt nog niet zo uit als het goeie muziek is, dan is het al nice. Dus de dj als persoon maakt minder uit.²⁰⁴

Free party's slagen er volgens Ronny en Jan veel meer in om de mensen eensgezind samen te brengen. Het respect en de appreciatie voor de sound zorgen er volgens hem voor dat mensen meer in dezelfde richting staan dan in een club. Bij legale feesten is het daarnaast meestal wel bekend welke artiesten er zullen spelen, al is er niet per se een timetable. Nog meer is dat bij free party's, waar je vaak niet eens weet wie er nu precies aan het draaien is. Toch wil dit niet zeggen dat er minder respect is voor hun skills, geven Robin en Jade later in het interview aan. Al staat de sound centraal en dat uit zich ook in het gedrag van mensen:

'Ja en mensen hebben ook echt respect voor dat materiaal op een feest. Ze weten wat dat waard is. Je hebt altijd wel ene die er zijn drank op zet, maar als je er iets van zegt zijn ze altijd wel begripvol. Op een free valt het geluid ook wel eens uit en mensen snappen dat, maar dan heb je ook mensen die daar 'boehhh' roepen. Dat was zo meer technovolk of mensen die op die boxen kruipen, ja, doet dat niet en dan zie je mensen kijken van: 'Nee, gaat daar af.'²⁰⁵

Jade geeft naast een mooie illustratie van het respect dat mensen hebben voor het geluidsmateriaal, alweer een tegenstelling tussen de techno- en acidscene. Robin benadrukt hierbij zelfs de symbolische functie die het geluidsmateriaal krijgt in deze scene: 'Je ziet direct wie het niet snapt wat het is. Je haalt ze er zo uit. Mensen die de waarde niet zien en welk symbool dat dat ook is. Ik vind dat je voor al het materiaal respect moet hebben, maar daar is dat wel iets meer.'²⁰⁶ En die symbolische functie is ook Tom van Boter Soundsystem niet ontgaan. Hij verklaart zelfs dat het publiek op free party's het geluidsmateriaal zelfs zou beschermen tegen inbeslagnames van de autoriteiten.²⁰⁷ Deze kennis over en waardering voor het geluidsmateriaal toont ook wie echt in de scene zit en wie niet. Ze onderscheiden zich ermee en dus behoort het tot hun subcultureel kapitaal.

De sfeer

'Ja ik had het gevoel dat ik mij daar misschien niet thuis ging voelen, want ik was ook maar een dude die gewoon een keer meeging. Euhm, maar tegen al mijn verwachtingen in was het precies wat ik al jaren zocht, qua feesten dan. Omdat het meer underground is en iedereen kan gewoon zijn eigen zijn en niemand geeft een fuck.'²⁰⁸

Ronny vertelt hier over zijn eerste free party en de verwachtingen die hij voor het feest had. De sfeer blijkt voor alle deelnemers van dit onderzoek één van de belangrijkste factoren te zijn om naar een free party te gaan, naast

²⁰⁴ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

²⁰⁵ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

²⁰⁶ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

²⁰⁷ Tom en David (Boter Soundsystem), persoonlijk interview, 7 april 2022.

²⁰⁸ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

de sound dan. Een reden die daarvoor wordt aangehaald door Ronny is ook het exclusieve, underground karakter van de scene omwille van de interne communicatie. Ook de ‘openheid van mensen’, blijkt voor hem een verklaring te zijn.²⁰⁹ Nog meer zelfs, spreekt hij van zijn ‘thuis’.²¹⁰ Jan uit zich dan weer heel anders over zijn rol in de scene. Hij ziet zichzelf eerder als ‘gast’.²¹¹ Zijn individuele identiteit binnen de free party scene verschilt dus van die van Ronny met wie hij slechts sporadisch een feest bijwoont. Zelf spreekt Jan van ‘een extra plek’ om te feesten.²¹²

Wout van Karnemelk Soundsystem zit duidelijk al een hele tijd vervlochten in deze scene. Naast heel wat persoonlijke ervaringen, stoffeert hij zijn relaas ook met historische feiten over de ontwikkelingen binnen de Belgische ravecultuur. Ook komt zijn rol als dj sterk naar boven in het interview. Hij beschrijft de algemene sfeer als volgt: ‘Iedereen is welkom. Iedereen mag daar zijn. De dj draait wat hij wilt. De ‘free’ in free party staat voor ‘vrijheid’ en dat is het gevoel dat iedereen zou moeten hebben: een open, goeie, uitgelaten sfeer.’²¹³ Toch zag hij die sfeer soms ook kelderen door een te hoge toegankelijkheid en de opkomst van sociale media.²¹⁴ Het is belangrijk om te vermelden dat het hier om een iets oudere respondent gaat die sinds het prille begin actief is binnen de Belgische freeteknocultuur.

Ook voor Tom van Boter Soundsystem lijkt het vooral die vrije sfeer die hem aantrekt om zo’n feest bij te wonen. Hij uit dat door een opvallende vergelijking te maken met clubfeesten: ‘Mensen kunnen niet meer zichzelf zijn of willen zoals iemand in die club zijn. Of je moet je aanpassen qua kleding.’²¹⁵ Net zoals bij de vorige interviews benadrukt hij verder in het interview ook de vrijheid van zelfexpressie die in de freeteknocultuur aanwezig is.²¹⁶

Net zoals hierboven looft Jade van Kaas Soundsystem de ‘aangename sfeer’ op haar feesten: ‘Mensen hebben veel meer respect voor elkaar. [...] Kom je daar toe in uw pyjama? Er gaat niemand raar kijken.’²¹⁷ Waarop Robin antwoordde: ‘Je wordt veel minder beoordeeld op wie je bent.’²¹⁸ Beiden hebben duidelijk het gevoel zich beter te kunnen ontplooiën in deze scene. Die vrijheden die de respondenten zo hoog in het vaandel dragen zijn er ook mede dankzij de locatie. Vaak moet de feestvierder uren rijden om bij de plek aan te komen en dus hebben de personen die er naartoe trekken, best wel wat over om er die avond te feesten.²¹⁹ Soms is de locatie zelfs niet te bereiken met de auto en moet de bezoeker nog een stuk te voet afleggen. Het is de *inside* informatie en de

²⁰⁹ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

²¹⁰ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

²¹¹ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

²¹² Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

²¹³ Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

²¹⁴ Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

²¹⁵ Tom en David (Boter Soundsystem), persoonlijk interview, 7 april 2022.

²¹⁶ Tom en David (Boter Soundsystem), persoonlijk interview, 7 april 2022.

²¹⁷ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

²¹⁸ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

²¹⁹ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

moeilijk bereikbare locatie die ervoor zorgt dat vooral gelijkgezinden elkaar zullen treffen op een free party.²²⁰ Jan vatte dit in het interview uitstekend samen: “t is in het openbaar maar het is niet openbaar toegankelijk.”²²¹ In deze intieme en afgesloten sfeer, onder begeleiding van de trillende sound en stevige repetitieve muziek, kunnen de feestvierders in alle rust hun gangbare praktijken uitvoeren.²²² Er ontstaat een *Temporary Autonomous Zone*, een ruimte die zich onttrekt aan structuren die eigen zijn aan de staat.²²³

Toch is die gepercipieerde vrijheid door de participanten niet uniek aan de free party scene. Uit onderzoek blijkt dat bezoekers van legale festivals ook een gevoel van vrijheid ervaren.²²⁴ De context waarin die zogenaamde vrijheden zich uiten, verschilt echter. In het neoliberale gedachtegoed heerst de idee dat het individu zijn vrije tijd ervaart alsof hij niet gecontroleerd wordt door bepaalde instanties.²²⁵ Toch is dat exact het geval bij legale festivals. Op een festival is er security, een afgebakende dansvloer, een verbod op illegale substanties, zijn er geldende geluidsnormen enzovoort. Legale festivals manifesteren zich binnen een neoliberale maatschappij, maar zijn net een manier om de druk die een neoliberale samenleving legt op haar burgers te verlagen.²²⁶ Respondenten uit de free party scene lijken dit model net in vraag te stellen. Ze zijn kritisch voor de regels die de overheid oplegt aan organisatoren, maar doen dit wel binnen een liberaal discours van individuele rechten.²²⁷

Dansen

Dit onderwerp bleek moeilijk bespreekbaar in de interviews toen ik de respondenten er naar vroeg en toch is het één van de belangrijkste praktijken die feestvierders uitvoeren tijdens een free party. Het leek iets wat ze als vanzelfsprekend beschouwden, wat ik zelf ook begrijp. Ook in de wetenschappelijke literatuur is er een gebrek aan dansgeletterdheid. Toch zijn er twee conclusies die ik kan trekken en dat is dat er volgens een aantal respondenten geen gangbare dansstijl is en dus lijkt ook de druk om op een bepaalde manier te dansen, althans voor Jade, veel kleiner dan in een club.²²⁸ Om een betere context te schetsen van wat er nu juist gebeurt op de dansvloer, richt ik me hier vooral op de secundaire literatuur en eigen ervaringen.

In de club maar ook op een free party is dansen natuurlijk ten eerste een collectieve, belichaamde ervaring. Tijdens het raven, het dansen en het springen kan het Zelf ontbonden worden en opgaan in een collectief lichaam

²²⁰ Sandy Queudrus, “LA FREE-PARTY: Le corps sous influence, ambiance, lieux et scansions”, *Ethnologie française* 32, nr. 3 (2002): 524.

²²¹ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

²²² Sandy Queudrus, “LA FREE-PARTY”, 524.

²²³ Hakim Bey, *T.A.Z.*; Chris Gray, *Cyborg Citizen* (New York: Routledge, 2001), 47.

²²⁴ Griffin Christine, Bengry-Howell Andrew e.a., “‘We achieve the impossible’: Discourses of freedom and escape at music festivals and free parties”, 492.

²²⁵ Ibidem.

²²⁶ Ibidem.

²²⁷ Griffin Christine, Bengry-Howell Andrew e.a., “‘We achieve the impossible’: Discourses of freedom and escape at music festivals and free parties”, 492.

²²⁸ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

op de dansvloer.²²⁹ Naast een collectieve ervaring, kan dansen ook een erg zelfbewuste en individuele ervaring zijn door het intense geluid, kleurrijke lasers en stevige stroboscopen die ervoor zorgen dat de danser in zekere mate gescheiden wordt van de andere feestvierders.²³⁰ Het geeft een gevoel van desoriëntatie, zeker in combinatie met verdovende middelen. Het betreft de liminale status van de raver.²³¹ Naast een escapistische motivering kan dansen voor sommigen, dankzij de dj als sjamaan, ook een spiritueel helende functie hebben.²³²

Hoe mensen dan dansen is natuurlijk sterk afhankelijk van de muziek die de dj draait. Op free party's in België domineren vandaag vooral tekno en acidcore, twee genres die uit hardcore en rave groeiden. De muziek is erg toegankelijk dankzij de *four-to-the-floor* beat, verklaart Wout, wat het dansen dan ook niet erg moeilijk maakt.²³³ Het tempo is hoog, de muziek repetitief en monotoon, wat een erg hypnotiserend effect creëert. Ondanks het snelle tempo dat ook in hardcore aanwezig is, lijkt het effect van tekno voor mij persoonlijk verschillend. Over het algemeen vind ik dat mensen rustiger dansen op tekno dan op hardcore, een genre waarin dansers meer uitgelaten springen en hakken, waarin schokkerige bewegingen gangbaarder zijn. Bij tekno waggelen mensen meer van links naar rechts, af en toe zwierend met de armen. Naast de muziekgenres speelt ook de soundopstelling een sterke rol. Mensen duiken soms letterlijk met hun hoofd de speakers in voor een intensere ervaring van de muziek, zoals uit het eerste deelthema is gebleken.²³⁴

Ondanks dat deze muziek nog maar weinig te maken heeft met de oorspronkelijke house van de jaren tachtig zijn er toch kleine vergelijkingen te maken tussen de twee scenes. Sally Sommer, een historica die gespecialiseerd is in dans in de Amerikaanse populaire cultuur, beargumenteert dat humor een belangrijke manier van interactie vormt op de dansvloer van housefeestjes.²³⁵ Dat is ook zo op free party's, waar sommige mensen interageren door elkaars dansstijl te kopiëren of door net heel excessief te beginnen bewegen. Kleine glimlachen worden tijdens korte oogcontacten naar elkaar toegeworpen. Daarnaast vallen meegenomen voorwerpen of excentrieke outfits ook hieronder. Breeklichtjes worden als armbandjes gedragen of door elkaars oorbellen gestoken. Speciale zonnebrillen met patronen op de glazen worden aan elkaar doorgegeven om door te kijken enzovoort. Het zijn zulke kleine daden die de banden tussen de dansers aanhalen en versterken.²³⁶

²²⁹ Pieter-Jan Nerinckx, *Rave On!*, 63; Bryan Rill, "Rave, Communitas, and Embodied Idealism", *Music Therapy Today* 7, nr. 3 (2006): 652.

²³⁰ Pieter-Jan Nerinckx, *Rave On!*, 53.

²³¹ Bryan Rill, "Rave, Communitas, and Embodied Idealism", 652.

²³² Scott Hutson, "The Rave: Spiritual Healing in Modern Western Subcultures", *Anthropological Quarterly* 73, nr. 1 (2000): 39.

²³³ Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

²³⁴ Ibidem.

²³⁵ Sally Sommer, "C'mon to my House: Underground House Dancing", in *Ballroom, Boogie, Shimmy Sham, Shake: A Social and Popular Dance Reader*, onder redactie van Julie Malnig (Illinois: University of Illinois Press, 2009), 297-298.

²³⁶ Ibidem.

Ten slotte is het ook belangrijk om te benadrukken dat dansen in de context van free party's ook een politieke keuze is. Free party's zijn illegaal en vinden plaats in gekraakte panden of tijdelijk illegaal bezette locaties. Met het dansen, de luide muziek en de openlijke drugsconsumptie protesteren ze tegen de autoriteiten en de wetten omtrent bijeenkomsten en feesten.²³⁷

Druggebruik

Ravecultuur en drugs worden vaak in één adem genoemd.²³⁸ Hoewel het vaak een éézijdig, clichématig beeld geeft van deze rijke subcultuur, is het geen geheim dat druggebruik zeker aanwezig is in nachtclubs, maar ook op free party's: 'Ja, veel mensen denken dan: 'oh, kan hier volledig losgaan'.²³⁹ Negen op de tien gaan ze er dan over.' Ronny vertelt hier over het druggebruik op een free party. Even later haalt hij aan dat het druggebruik bepalend kan zijn voor de 'vibe'.²⁴⁰ In mijn vorige thesis sprak ik al van cultuurpsycholoog Tom Ter Bogt en verslavingsdeskundige Rutger Engels die de psychische effecten van MDMA beschreven als een energiek gevoel van euforie, openheid en verbondenheid. Het is dan ook logisch dat de drug een aandeel heeft in het samenhorigheidsgevoel.²⁴¹

Uit onderzoek naar druggebruik binnen de technoscene door Jimmy Cardinaels blijkt drugsconsumptie inderdaad een wijdverspreid fenomeen. Van de 270 deelnemers aan het onderzoek blijkt 85,9% al cocaïne, xtc, speed, ghb, ketamine of lsd te hebben genuttigd.²⁴² 'Zo ligt het gebruik binnen de technosubcultuur, afhankelijk van het type harddrug twee tot zes keer hoger dan binnen de algemene populatie uitgaanders', stelt Cardinaels in zijn conclusie.²⁴³

Dat samenhorigheidsgevoel lijkt op free party's ook sterker volgens Jan: 'En ja bij free's heb je dat wel meer die zorgende omgeving. Mensen letten veel meer op elkaar.' Het verantwoordelijkheidsgevoel van mensen lijkt dus groter, hetgeen ook Ronny beaamt. Een verklaring hiervoor kan het gebrek zijn aan security of safer space begeleiders. Er is natuurlijk wel een organisatie aanwezig, maar die is meestal niet herkenbaar en dus niet altijd aanspreekbaar. Het zorgt er dus voor dat mensen zelf beter opletten op wat er rondom hen gebeurt.

'Ondanks het combigebruik en soms problematisch nuttigen van cocaïne en speed kan er wel gesteld worden dat een zekere mate van verantwoordelijk harddruggebruik heerst. Slechts 8 van de 203 laatstejaarsgebruikers heeft aangegeven geen enkele voorzorgsmaatregel te nemen om zich te beschermen tegen mogelijke

²³⁷ Sarah Thornton, *Club Cultures*, 160.

²³⁸ Kristin Evans, Geoffrey Hunt e.a., *Youth, drugs and nightlife*, 24-26.

²³⁹ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

²⁴⁰ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

²⁴¹ Tom Ter Bogt en Rutger Engels, "'Partyng' Hard: Party Style, Motives for and Effects of MDMA Use at Rave Parties", *Substance Use & Misuse* 40, nr. 9-10 (2005): 1479-1481.; Pieter-Jan Nerinckx, *Rave On!*, 41.

²⁴² Jimmy Cardinaels, *Harddruggebruik binnen de technosubcultuur in Vlaanderen* (KU Leuven: Masterproef, 2014), i.

²⁴³ Jimmy Cardinaels, *Harddruggebruik binnen de technosubcultuur in Vlaanderen*, 64.

gezondheidsrisico's. Het merendeel van de respondenten neemt maatregelen zoals voldoende water drinken en niet met de auto rijden. Daarnaast worden drugs voornamelijk vóór het uitgaan aangekocht en koopt het merendeel zijn/haar drugs bij vrienden. Deze twee factoren geven aan dat de respondent zijn harddrugs bij een betrouwbare en vaste bron koopt, en dus ook zekerheid heeft omtrent de samenstelling ervan, wat de kans op eventuele gezondheidsrisico's doet dalen.²⁴⁴

Kledij en stijl

'In begin was ik ook zo, ik moet mij een beetje donker kleden of zwart of zo om niet te veel op te vallen, maar daar is echt alles. Mensen die precies net van kantoor komen, terwijl anderen waarvan je zegt: 'ja die doen al jaren enkel free's.' maar meestal ziet ge wel losse kledij terwijl in een club ziet ge ook meer bloot bijvoorbeeld maar op free'kes niet echt omdat iedereen gewoon comfortabel wilt zijn.'²⁴⁵

Het is natuurlijk een groot cliché binnen club- en ravecultuur om je zo donker mogelijk te moeten kleden. In zekere zin klopt het ook ergens. Zoek maar eens wat foto's op van de ellenlange wachtrij voor de gerenommeerde Berlijnse club Berghain.²⁴⁶ Op free party's lijkt dit over het algemeen minder het geval, volgens Ronny. Iets wat ik ook zelf kan beamen. 's Nachts kan het behoorlijk koud worden, zeker op openluchtlocaties, en dus kleden mensen zich warm en comfortabel. Een mooie outfit samenstellen voor het feest lijkt dus veel minder van belang. Daarnaast vertelt Ronny ook dat veel mensen werkbroeken dragen, omwille van het comfort en de beschikbare zakken. Het zou ook een aanwijzing kunnen zijn dat technische beroepen meer zijn vertegenwoordigd in de scene.

Verder spreekt Wout van Karnemelk ook van 'baggy kleren', omwille van het comfort. Toch kan oversized kledij ook een manier van uitdrukken zijn. Het publiek is, uit eigen observatie, volwassen, maar wil dat misschien net niet zijn. Om zich van hun ouders of anderen te distantiëren dragen ze baggy kleren om hun jeugdigheid te benadrukken en te tonen dat ze nog moeten groeien.²⁴⁷ Zo kunnen kleren ook deel uitmaken van iemands subcultureel kapitaal en baggy kledij kan dus gebruikt worden door jongeren om zich individueel maar ook collectief uit te drukken. Ook piercings, tattoos en dreadlocks zouden volgens Wout populaire stijkenmerken zijn. Toch zijn deze stijkenmerken geen vereiste om naar free party's te gaan, vertellen Wout, Jan, Ronny, Tom en David. Er heerst over het algemeen een pluralistische kledingstijl op de dansvloer.

²⁴⁴ Jimmy Cardinaels, *Harddruggebruik binnen de technosubcultuur in Vlaanderen*, 66.

²⁴⁵ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

²⁴⁶ Paul McGovern, 'Tales From Berlin: How my Mother got me into Berghain, The Journiest', Online, <https://www.journiest.com/tales-from-berlin-how-my-mother-got-me-into-berghain-2437226096.html>.

²⁴⁷ Julia Twigg, "Clothing, age and the body: A critical review", *Ageing and Society* 27, nr. 2 (2007): 285-286.; Pieter-Jan Nerinckx, *Rave On!*, 56.

Zowel Wout, Ronny Jan, Robin en Jade geven daarnaast aan dat een deel van het publiek regelmatig truien met logo's van soundsystems draagt. Ze doen dat ten eerste om hun steun te uiten naar de organisatie toe, maar het is daarnaast ook een manier om zichzelf te uiten: 'Als er een feest is van Aku bijvoorbeeld, dan doe ik mijn trui van Aku aan. Da's gewoon een beetje tonen van: 'Hey, we zijn hier voor jullie.'"²⁴⁸ Wanneer ze deze truien dragen op feesten, maar ook daarbuiten, tonen ze dat zij deel uitmaken van de scene.

'Ga naar Tomorrowland en iedereen verwacht dat je daar staat mee te zingen, dat je goed kunt dansen en weet ik veel. En bij ons ja, of je nu op de grond kruipt. [...] Bij wijze van spreken. Ook als meisje verwachten ze dat je dit en dat. Dat je er goed uitziet en zo. En op een acidfeest of je nu een meisje of een jongen bent en of je er nu uitziet of niet, *who cares?*'²⁴⁹

Jade ondervindt dus een zekere druk om zich op een bepaalde manier te gedragen en te kleden op commerciële, legale events. Op een acidfeest of free party lijkt dit voor haar veel minder van belang. Toch lijkt de scene ook in zekere mate te commercialiseren, volgens Jade: 'Maar ja, ik vond bijvoorbeeld nu op Acid Arena was er redelijk wat normaal volk. Da's raar om te zeggen, maar meer standaardvolk.'²⁵⁰ Natuurlijk gaat het hier om een legaal feest, waarvoor openbare publiciteit bestond.

Beeldvorming in de media

'Terwijl ik er vroeger zo ja, een agressief beeld van had, ongezond en veel drugsgebruik en al die dingen. Terwijl dat dat nog redelijk goed meevalt [...] Maar ja, da's ook misschien de media dat dat er heeft ingebakken. Het is illegaal dus niet goed.'²⁵¹

Waar clubcultuur stilaan appreciatie krijgt in het collectief geheugen van België, denk maar aan 'The Sound of Belgium', 'Belpop', 'Those Were the Days', 'Platendraaiers' of 'Zillion', is dat voor free party's veel minder het geval.²⁵² Zo stelt ook Wout: 'Veel mensen kennen dat niet dus 't is makkelijk om dat in een slecht daglicht te stellen. 'Geen vergunning', 'te luide muziek' en dan 1 random voorbijganger filmen die onder invloed is.'²⁵³ Toch zijn Wout, Ronny en Jan verder in het interview genuanceerder wat de berichtgeving betreft. Alle drie stellen ze

²⁴⁸ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

²⁴⁹ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

²⁵⁰ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

²⁵¹ Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

²⁵² Devillé Jozef, *The Sound of Belgium*, Youtube (België: 2012), <https://www.youtube.com/watch?v=d8u2baCNCVo&t=2346s>; 'Belpop', VRT MAX, Geraadpleegd op 18/12/2022, <https://www.vrt.be/vrtnu/a-z/belpop/>; 'Those Were the Days', VRT MAX, Geraadpleegd op 18/12/2022, <https://www.vrt.be/vrtnu/a-z/those-were-the-days/>; 'Platendraaiers', VRT MAX, Geraadpleegd op 18/12/2022, <https://www.vrt.be/vrtnu/a-z/platendraaiers/>; Robin Pront, *Zillion*, Bioscoop (België: 2022).

²⁵³ Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

dat het afhankelijk is van de context van het feest of het mediakanaal. Jade en Robin benadrukken dan weer sterk de focus op het druggebruik binnen de scene.²⁵⁴

In zekere zin ergeren de respondenten zich aan de klassieke media en hun vaak negatieve manier van berichtgeving over de scene. Toch zijn ze ook op zoek naar erkenning van hun subcultuur in die klassieke mediakanalen. Ze pleiten impliciet voor een genuanceerdere beeldvorming, die zich niet enkel toespitst op het druggebruik in de scene. Dit leunt ook aan bij wat Sarah Thornton verklaart. Subculturen, of in haar geval clubculturen, staan niet recht tegenover de mainstreamculturen. Natuurlijk zou de free party scene ook haar underground en exclusieve karakter kunnen verliezen door positieve aandacht in de massamedia.²⁵⁵

²⁵⁴ Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

²⁵⁵ Sarah Thornton, "The Logic of Subcultural Capital", in *The Subcultures Reader*, 201.

Algemeen besluit

Dit onderzoek naar structuur en betekenisgeving in de Belgische free party scene en freeteknocultuur ving aan met een overzicht van de trends in het bestaande onderzoek. Er heerst over het algemeen een te Angelsaksische blik binnen rave- en clubcultuur, maar toch bleven deze werken van uitermate belang in deze thesis. Zoals uit mijn vorig onderzoek is gebleken, kende België tijdens de jaren negentig een ijzersterke muziekproductie binnen de genres van house en techno en een extravagante clubscene, die in het buitenland hoog aangeschreven stond.²⁵⁶

Al bleef dat mooie liedje niet duren. De discotheken die aan het begin van de 21ste eeuw de razzia's en steeds strengere wetgevingen hadden overleefd, werden nu weggeconcurrerd door de opkomst van dancefestivals als Tomorrowland.²⁵⁷ Volgens dit onderzoek is het verdwijnen van het rijke clublandschap dan ook één van de redenen waarom freetekno soundsystems hier pas later van de grond kwamen. Het was rond 2007-2008 dat de eerste soundsystems hier de kop opstaken, terwijl in buurlanden als Frankrijk en Nederland reeds sinds het begin van de jaren negentig collectieven actief waren. Op korte tijd ontstond er in België een rijk netwerk, dat tot nu niet werd onderzocht. Door als eerste het concept subcultuur te analyseren en hieruit een relevante betekenis te halen, had dit onderzoek een duidelijk streven.

De interviewmethode bleek zeker goed geschikt om te peilen naar de organisatie, structuur en betekenisgeving in de free party scene. De praktijken en denkbeelden die de respondenten aanhaalden, vertelden veel over een doorgaans geheimzinnige scene. Het legde de details bloot van hun individuele en collectieve identiteitsconstructie. Toch botste deze methode ook op haar grenzen van mogelijkheden. Het deelthema dansen bleek bijvoorbeeld moeilijk bespreekbaar voor de deelnemers. Daarnaast peilt dit onderzoek vooral naar het concrete en dus was het niet altijd makkelijk om over de algemene structuur van de scene te spreken. Ook vragen over bijvoorbeeld klasse bleven onbeantwoord terwijl het best een relevant concept zou kunnen zijn. Thornton beargumenteerde dat clubcultuur, buiten leeftijd, de maatschappelijke structuren overstijgt. Toch zijn er aanwijzingen dat dit niet zo is bij freeteknocultuur. Ik denk dan aan de doorgaans antikapitalistische houding van collectieven in het organiseren van feesten, maar bijvoorbeeld ook aan de kledingkeuzes. Op de dansvloer zijn veel werkbrokken aanwezig, wat een aanwijzing zou kunnen zijn dat technische beroepen meer zijn vertegenwoordigd in de scene.

De soundsystem crews kennen geen echte hiërarchische structuur, maar vaak een kernteam met daarrond een groep vrijwilligers die zich in mindere mate bezighouden met de organisatie. Ze hebben elk een takenpakket dat gaat van geluidsingenieur tot barman en zijn over het algemeen goed georganiseerd. Sommige van deze

²⁵⁶ Pieter-Jan Nerinckx, *Rave On!*, 77.

²⁵⁷ Pieter-Jan Nerinckx, *Rave On!*, 76.

collectieven beschikken ook over een legaal statuut voor hun legale activiteiten. Toch zijn het vaak de moeilijkheden en beperkingen bij legale evenementen, zoals vergunningen, sluitingsuren en geluidsnormen, die ervoor zorgen dat crews het illegale pad bewandelen. In mindere mate blijken ook de kick en de kleinere verantwoordelijkheid een motivatie voor het organiseren van een free party.

Omwille van het illegale karakter van de activiteiten bestaat er een exclusieve houding rond het feest. De organisatie verspreidt eerst mond-tot-mond wanneer het feest zou plaatsvinden of stuurt via besloten contactengroepen, sms of apps als Whatsapp een flyer rond met informatie. De locatie zelf delen ze via sms of chat in de vorm van coördinaten op de avond van het feest om vroeger ingrijpen van de autoriteiten te vermijden. Toch ontdekt de politie het feest meestal wel omwille van het dichtbevolkte België. Crews proberen steeds een dialoog aan te gaan met de aanwezige politieagenten om afspraken te maken. Afhankelijk van de situatie zal de politie het feest gedogen of stilleggen. In sommige gevallen krijgen organisaties en bezoekers een boete, wordt er materiaal in beslag genomen of in zeldzame gevallen komt het tot gewelddadige clashes tussen de politie en feestvierders.

Er bestaat over het algemeen een open houding ten opzichte van verboden middelen. Zo zetten organisaties meer in op preventie door bijvoorbeeld een safe zone aan de bar te voorzien en samen te werken met organisaties als Safe 'n Sound voor het verstrekken van informatie. De meeste organisaties lijken niet opgezet met openlijk gebruik op de dansvloer of dealers en proberen dan ook in te grijpen. Toch doen crews ook beroep op het verantwoordelijkheidsgevoel onder het publiek, dat ook veel meer aanwezig blijkt te zijn dan in reguliere nachtclubs. Desondanks zijn er op dit vlak wel meningsverschillen tussen soundsystems, zo blijkt. Er is dus geen sprake van een homogene scene met éénzelfde visie op een feest. Al bestaat er tussen de systems een grote solidariteit waarbij ze technische kennis en materiaal delen.

Free party's en freeteknocultuur spelen een actieve rol in het creëren van een collectieve en individuele identiteit onder organisatoren en feestvierders. Het collectief beleven van de muziek en het dansen resulteert in het ontstaan van een belichaamde gemeenschap. Het is de dj als sjamaan die het medium van de soundmuur gebruikt om die verbondenheid, die mede gestimuleerd wordt door verdovende middelen, te verwezenlijken. Daarnaast lijken zij zich collectief af te zetten van de clubscene, al kan dat in verschillende vormen. De ene doet dat door zich te distantiëren van legale events, de andere door een onderscheid te maken tussen techno en acid.

Individueel drukken mensen zich ten eerste uit aan de hand van hun rol binnen de scene. Die kan bestaan uit dj, geluidstechnieker, organisator, stamgast of toerist. Tussen Ronny en Jan kwam die verschillende rol sterk naar boven. Ronny profileerde zich forser binnen de scene dan Jan, die zichzelf letterlijk als toerist beschreef. Naast deze rollen kan iemands subcultureel kapitaal ook bestaan uit uiterlijke stijkenmerken zoals soundsystem merchandise, werkkledij, dreadlocks, tattoos of piercings. Al zijn ze geen voorwaarde om een feest bij te wonen.

Het subcultureel kapitaal kan ook kennis bevatten over gedragsregels op een free party, zoals het respect voor het geluidsmateriaal. Ook goede contacten met andere feestvierders en organisaties worden geapprecieerd, zodat de feestvierder op de hoogte kan geraken van de informatie en locaties. Maar tot slot lijkt een open mindset misschien wel het belangrijkste te zijn.

Sterkte/zwakte analyse

Sterktes

- Deze thesis is goed gestoffeerd. Het bevat een uitgebreide literatuurstudie over zowel de historische context van het onderwerp als het theoretisch kader.
- Ik ben zelf erg gepassioneerd door elektronische muziek en de subculturen die daarrond gegroeid zijn. Deze achtergrond kwam erg goed van pas bij het inlevingsvermogen tijdens de interviews en de latere analyse.
- Inhoudelijk ligt de sterkte van deze thesis vooral in het eerste luik van de analyse over structuur en organisatie. Zeer zelden gaat het in de literatuur van freeteknocultuur over de effectieve organisatie van feesten.

Zwaktes

- Het was niet makkelijk om veel deelnemers te vinden voor dit onderzoek. Dit ligt natuurlijk aan de gevoeligheid van het onderwerp. Veel van de activiteiten van soundsystem crews bevinden zich namelijk in de illegaliteit.
- Structuren als klasse, gender en etniciteit zijn relevant, maar bleven zo goed als onaangeroerd in dit onderzoek vanwege het beperkte bronmateriaal.
- De analyse in het luik over betekenisgeving is soms te beperkt.

Kansen

- Dit onderzoek is een mooie aanzet naar verdere studies over freeteknocultuur in België en daarbuiten. Wat mij persoonlijk interessant lijkt, is een onderzoek naar de onderlinge lokale en internationale netwerken tussen soundsystems. Het kan ook boeiend zijn om bijvoorbeeld Belgische systems te gaan vergelijken met Nederlandse. Daarnaast bemerkte ik in één van de interviews een zekere nostalgie bij een deelnemer. Het kan interessant zijn om die nostalgische gevoelens over rave te gaan onderzoeken. Zeker in Vlaanderen maken we momenteel een interessante evolutie door. Films en documentaires over het Belgische clubverleden worden vandaag door de staat gefinancierd. In zekere zin romantiseren die dat verleden, terwijl die het vroeger net demoniseerden.
- Dit onderzoek kan relevant zijn voor politiediensten. Het kan hen meer inzichten bieden in hoe zij moeten omgaan met zulke feesten in hun stad of gemeente.
- Voor de mensen die deze scene nog niet kennen, kan het misschien een ander beeld scheppen dan doorgaans in de klassieke media gecreëerd wordt.

Bedreigingen

- Een algemene bemerking die ik wil maken gaat over het bereik van een masterproef. Elk jaar leveren tientallen studenten relevant onderzoek af, dat uiteindelijk in een databank zal weggroten tot er iemand toevallig op stuit. Een ietwat extreme bewoording, dat weet ik, maar het zou fijn zijn moest de druk op het onderzoek iets lager liggen en er een maatschappelijk project aan de thesis zou vasthangen.

Bibliografie

Werken

Augustyn Heather, *Ska: An Oral History* (Jefferson: McFarland and Co, 2010).

Barmaki Reza, "On the Origin of the Concept of 'Deviant Subculture' in Criminology: W. I. Thomas and the Chicago School of Sociology." *Deviant Behavior* 37, nr. 7 (2016): 795-810.

Bennett Andy, "Subcultures or neo-tribes? Rethinking the relationship between youth, style and musical taste", *Sociology* 33, nr.3 (1999): 599-617.

Bennett Andy, "The post-subcultural turn: some reflections 10 years on", *Journal of Youth Studies* 14, nr. 5 (2011): 494-495.

Bennett Andy, *Cultures of Popular Music* (Maidenhead: Open University Press, 2001).

Bey Hakim, *T.A.Z.: The Temporary Autonomous Zone, Ontological Anarchy, Poetic Terrorism* (New York: Autonomedia, 2011).

Bhat Aslam Mohd, "From the Chicago School to Post-sub Cultural Carriage: A Review and Analysis of Contemporary Trends in Youth Culture Research", *Journal of Social Sciences* 12, nr. 1 (2016): 1-11.

Blackman Shane, "Subculture Theory: An Historical and Contemporary Assessment of the Concept for Understanding Deviance", *Deviant Behavior* 35, nr. 6 (2014): 496-512.

Bleyen Jan en Van Molle Leen, *Wat is mondelinge geschiedenis?* (Leuven: Acco, 2012).

Breinl Christiana, *Free Tekno: Geschichte einer Gegenkultur* (Münster: LIT Verlag, 2012).

Brewster Bill en Broughton Frank, *Last Night a DJ Saved My Life* (Londen: Headline, 2006).

Briggs Daniel, *The English Riots of 2011: A Summer of Discontent* (Sherfield Gables: Waterside Press LTD).

Cardinaels Jimmy, *Harddruggebruik binnen de technosubcultuur in Vlaanderen* (KU Leuven: Masterproef, 2014).

Cohen Phil, *Subcultural Conflict and Working-class Community* (Birmingham: Centre for Contemporary Cultural Studies, 1972).

Collette Tristan, Une identité collective: les free parties, *Revue du MAUSS* 1, nr. 19 (2002): 349-356.

Collin Matthew, *Altered State: The Story of Ecstasy Culture and Acid House* (Londen: Serpent's Tail, 2009).

Evans Kristin, Hunt Geoffrey e.a., *Youth, drugs and nightlife* (Abingdon: Routledge, 2010).

Gelder Ken, *Subcultures: Cultural Histories and Social Practices* (New York: Routledge, 2007).

Gelder Ken, *The Subcultures Reader* (Londen: Routledge, 2005).

Giegas Anja, "Housemuziek in Vlaanderen", uit *Het zijn maar liedjes: handboek populaire muziekstudies*, onder redactie van Gust De Meyer (Leuven: Garant, 1999).

Gilroy Paul, "Between Afro-Centrism and Euro Centrism: Youth Culture and the Problem of Hybridity." *Young* 1, nr. 2 (1993): 2-12.

Goderlund Walter en Surlin Stuart, *Mass Media and the Caribbean* (New York: Gordon and Breach Science Publishers, 1990).

Gooden Lou, *Reggae Heritage: Jamaica's Music History, Culture and Politic* (Bloomington: 1st Book Library, 2003).

Griffin Christine, Bengry-Howell Andrew e.a., "'We achieve the impossible': Discourses of freedom and escape at music festivals and free parties", *Journal of Consumer Culture* 18, nr. 4 (2018): 477-496.

Gray Chris, *Cyborg Citizen* (New York: Routledge, 2001).

Grynszpan Emmanuel, *Bruyante Techno : Réflexion sur le son de la free party* (Guichen: Éditions Mélanie Seteun, 1999).

Hall Stuart, "Lecture 8: Culture, Resistance, and Struggle", in *Cultural Studies 1983: A Theoretical History*, onder redactie van Slack Jennifer Daryl and Grossberg Lawrence (Durham: Duke University Press, 2016).

Helen Thomas, *The Body, Dance and Cultural Theory* (Londen: Palgrave, 2003).

Hutson Scott, "Technoshamanism: Spiritual Healing in the Rave Subculture", *Popular music and society* 23, nr. 3 (1999): 53-77.

Hutson Scott, "The Rave: Spiritual Healing in Modern Western Subcultures", *Anthropological Quarterly* 73, nr. 1 (2000): 35-49.

Keunen Gert, *Pop!: een halve eeuw beweging* (Leuven: Lannoo, 2002).

- Jensen Sune Qvortrup, "Towards a neo-Birminghamian conception of subculture? History, challenges, and future potentials", *Journal of Youth Studies* 21, nr.4 (2018): 405-421.
- John Henry, "UK Rave Culture and the Thatcherite Hegemony, 1988–94", *Cultural History* 4, nr. 2 (2015): 162-186.
- McCaffrey Cathal, *How Did Jamaican Sound System Culture Influence UK Freeparty Rave Culture?* (University of Hertfordshire, Departement Audio Design, Bachelorproef, 2015).
- Maffesoli Michel, *The Time of the Tribes: the Decline of Individualism in Mass Society* (Londen: Sage, 1996).
- Martin Daniel, "Power play and party politics: The significance of raving", *Journal of Popular Culture* 32, nr. 4 (1999): 77-99.
- McKay George, *DiY Culture: Party & Protest in Nineties Britain* (Londen: Verso, 1998).
- Mordecai Martin en Mordecai Pamela, *Culture and Customs of Jamaica* (Wesport: Greenwood Press, 2001).
- Muggleton David, review van Brooker Will, *Inside Subculture: The Postmodern Meaning of Style* (Oxford: Berg, 2000), *International journal of cultural studies* 4, nr.1 (2001): 111-113.
- Nerinckx Pieter-Jan, *Rave On! De processen van betekenisgeving en identiteitsvorming in de Belgische clubcultuur tussen 1989 en 2005* (Leuven: KU Leuven Masterproef, 2021).
- Philippeth Art, "De pioniersklanken van R&S Records, een historisch en musicologisch onderzoek" (Masterproef Vrije Universiteit Brussel, Departement Letteren, 2015).
- Partridge Christopher, The Spiritual and the Revolutionary: Alternative Spirituality, British Free Festivals, and the Emergence of Rave Culture, *Culture and religion* 7, nr. 1 (2006): 41-60.
- Payling Dave, "The DiY Free Party Collective", *Dancecult: Journal of Electronic Dance Music Culture* 8, nr. 1 (2016): 1-2.
- Petiau Anne, "Free Parties and Teknivals: Gift-Exchange and Participation on the Margins of the Market and the State", *Dancecult: Journal of Electronic Dance Music Culture* 7, nr. 1 (2015): 116-128.
- Prahlad Anand, *Reggae Wisdom: Proverbs in Jamaican Music* (Jackson: University Press of Mississippi, 2001).
- Redhead Steve, *The End of the Century Party: Youth and Pop Towards 2000* (Manchester: Manchester University Press, 1990).

- Queudrus Sandy, "LA FREE-PARTY: Le corps sous influence, ambiance, lieux et scansion", *Ethnologie française* 32, nr. 3 (2002): 521-527.
- Reynolds Simon, *Energy Flash: A journey through Rave Music and Dance Culture* (Londen: Faber and Faber Ltd, 2013).
- Reynolds Simon, *Generation Ecstasy: Into the World of Techno and Rave Culture* (New York: Routledge, 1999).
- Rill Bryan, "Rave, Communitas, and Embodied Idealism", *Music Therapy Today* 7, nr. 3 (2006): 648-661.
- Schulman Norma, "Conditions of their Own Making: An Intellectual History of the Centre for Contemporary Cultural Studies at the University of Birmingham", *Canadian Journal of Communication* 18, nr. 1 (1993): 51-73.
- Smith-Lahrman Matthew, "Review van Sarah Thornton, *Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital* (Cambridge: Polity Press, 1995)" *American Journal of Sociology* 102, nr. 3 (1996): 927-928.
- Sommer Sally, "C'mon to my House: Underground House Dancing", in *Ballroom, Boogie, Shimmy Sham, Shake: A Social and Popular Dance Reader*, onder redactie van Julie Malnig (Illinois: University of Illinois Press, 2009).
- St John Graham, "Sound System Nation: Jamaica", *Dancecult: Journal of Electronic Dance Music Culture* 1, nr. 2 (2010): 94-104.
- Steinar Kvale, *Interviews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing* (Thousand Oaks: Sage Publications, 1996).
- Straw Will, "Systems of articulation, logics of change: Communities and scenes in popular music", *Cultural Studies* 5, nr. 3 (1991): 368-388.
- Sweetman Paul, "Structure, agency, subculture: The CCCS, resistance through rituals, and 'post-subcultural' studies", *Sociological Research Online* 18, nr. 4 (2013): 227-228.
- Takahashi Melanie en Olaveson Tim, "Music, Dance and Raving Bodies: Raving as spirituality in the Central Canadian Rave Scene", *Journal of Ritual Studies* 17, nr. 2 (2003): 72-96.
- Tom Ter Bogt en Rutger Engels, "'Partyng' Hard: Party Style, Motives for and Effects of MDMA Use at Rave Parties", *Substance Use & Misuse* 40, nr. 9-10 (2005): 1479-1502.
- Tessier Laurent, "Musiques et fêtes techno: l'exception franco-britannique des free parties", *Revue française de sociologie* 44, nr. 1 (2003): 63-91.

Thornton Sarah, "The Logic of Subcultural Capital", in *The Subcultures Reader*, onder redactie van Gelder Ken en Thornton Sarah (Londen: Routledge, 1997).

Thornton Sarah, *Club Cultures: Music, Media, and Subcultural Capital* (Cambridge: Polity Press, 1995).

Twigg Julia, "Clothing, age and the body: A critical review", *Ageing and Society* 27, nr. 2 (2007): 285-305.

Vandenhende Kristof, *Belgian New Beat* (België: Uitgeverij Belgian New Beat, 2018).

Vlado Moskowitcz David, *Caribbean Popular Music: An Encyclopedia of reggae, Mento, Ska and Rocksteady* (Westport: Greenwood Press, 2006).

Vix Christophe, FÊTES LIBRES? une histoire du mouvement techno en France (1989-2004), *Revue Vacarme* 3, nr. 28 (2004): 30-34.

Willis Paul, *Profane Culture* (Londen: Routledge, 1978).

Online informatie

'À Redon, une rave party pour Steve Maia Caniço tourne à l'affrontement', Huffpost, 2021, geraadpleegd op 29 december 2022, https://www.huffingtonpost.fr/actualites/video/a-redon-une-rave-party-pour-steve-maia-canico-tourne-a-l-affrontement_182460.html.

'Belpop', VRT MAX, Geraadpleegd op 18/12/2022, <https://www.vrt.be/vrtnu/a-z/belpop/>.

"De stem van 'De Nacht in Wacht'", Het Depot, 2020, Geraadpleegd op 17 november 2020, <https://www.hetdepot.be/concerten/de-stem-van-de-nacht-in-wacht-i-s-m-nachtplan>.

Devillé Jozef, *The Sound of Belgium*, Youtube (België: 2012), <https://www.youtube.com/watch?v=d8u2baCNCVo&t=2346s>.

Dorian Lynskey, 'Castlemorton triggers the rave crackdown', The Guardian, Online, <https://www.theguardian.com/music/2011/jun/15/castlemorton-triggers-rave-crackdown>.

Drugstestservice, Jellinek, 2022, Geraadpleegd op 17 december 2022, <https://www.jellinek.nl/preventie/horeca/drugs-test-service/>.

"History", Popcorn Oldies, 2021, Geraadpleegd op 5 januari 2021, <https://www.popcornoldies.be/html/framemain.htm>.

'Home', Safe 'n Sound, 2022, Geraadpleegd op 29 december 2022,

<https://safesound.be/>.

'Illegaal feest Ammerzoden beëindigd na oproep politie', RTL Nieuws, Online, Geraadpleegd op 3 januari 2023,

<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5349482/illegale-raveparty-a2-bommelerwaard-politie>.

'Main arrachée lors d'une free-party à Redon : la plainte de la victime classée sans suite', Le Parisien, 2022,

Geraadpleegd op 29 december 2022, <https://www.leparisien.fr/faits-divers/main-arrachee-lors-dune-free-party-a-redon-la-plainte-de-la-victime-classee-sans-suite-12-03-2022-RMH2DSFTOZGHLK5RMZPXRS6LY.php>.

McGovern Paul, 'Tales From Berlin: How my Mother got me into Berghain', The Journiest, Online,

<https://www.journiest.com/tales-from-berlin-how-my-mother-got-me-into-berghain-2437226096.html>.

'Meer dan 2.000 mensen op illegale raveparty in de bronnen van Spontin', Knack, Online,

<https://www.knack.be/nieuws/belgie/meer-dan-2-000-mensen-op-illegale-raveparty-in-de-bronnen-van-spontin/>.

Mullin Frankie, 'How UK Ravers Raged Against the Ban', VICE,

Online, <https://www.vice.com/en/article/vd8gbj/anti-rave-act-protests-20th-anniversary-204>.

'Platendraaiers', VRT MAX, Geraadpleegd op 18/12/2022,

<https://www.vrt.be/vrtnu/a-z/platendraaiers/>.

Robin Pront, *Zillion*, Bioscoop (België: 2022).

'Those Were the Days', VRT MAX, Geraadpleegd op 18/12/2022, <https://www.vrt.be/vrtnu/a-z/those-were-the-days/>.

[days/](https://www.vrt.be/vrtnu/a-z/those-were-the-days/).

'Politie breekt illegale raveparty op in maisveld in Desteldonk: vijftigtal feestvierders krijgt boete van 250 euro',

Het Laatste Nieuws, Online, https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20200920_93559997.

Muzikale bronnen

A Split-Second, *Flesh*, Vinyl, (België: Antler-Subway Records, 1986).

Jones & Stephenson, Vinyl, *The First Rebirth* (Deurne: Bonzai Records, 1993).

Mondelinge onuitgegeven bronnen

Robin en Jade (Kaas Soundsystem), persoonlijk interview, 10 juni 2022.

Ronny en Jan, persoonlijk interview, 11 juni 2022.

Tom en David (Boter Soundsystem), persoonlijk interview, 7 april 2022.

Wout (Karnemelk Soundsystem), persoonlijk interview, 30 juni 2022.

Foto's

Merckx Inti, *free party* (Onbekend: 3 november 2022).

Merckx Inti, *DJ op een free party* (Onbekend: 17 april 2022).

Merckx Inti, *Mensen voor soundsystem* (Onbekend: 1 oktober 2022).

Nerinckx Pieter-Jan, *flyer free party* (Luik: 3 juli 2022).

Bijlagen

Thema- en vragenlijst

Eerste aanrakingen met elektronische muziek

- Herinner je je nog wanneer en hoe je de eerste keer in contact kwam met elektronische muziek?
- Welk gevoel had je daarbij?
- Hield je er meteen van?
- Luisterde je nog op andere momenten naar elektronische muziek dan bij het uitgaan?
- Veranderde je muzieksmaak naarmate je meer en meer leerde kennen? Zijn er plaatjes die je nu nog opzet?

Club of free party?

- Ging je eerst naar nachtclubs?
- Hoe ben je uiteindelijk naar je eerste free party gegaan?
- Hoe kwam je hiervan op de hoogte?
- Welke verwachtingen had je? En werden deze vervuld?
- Hoe zou je een free party omschrijven?
- Hoe is de sfeer er?
- Heb je een vast ritueel met vrienden als je naar zulke feestjes gaat? Hoe ziet zo'n avond eruit?
- Waarom ga je naar een free party en niet gewoon naar de club?
- Welk gevoel haal je over aan een topavond?
- Had je er ook slechtere ervaringen?
- Waren er mensen die je liever niet had gezien?
- Hoe zag je de free party scene veranderen? En dan denk ik bijvoorbeeld aan de coronacrisis.
- Hoe belangrijk zijn de locaties?
- Verkies je free party's boven een nachtclub? Waarom?

Betekenis

- Als je aan iemand zou moeten uitleggen die nog nooit heeft gehoord van deze scene, hoe zou je ze dan omschrijven?
- Wat betekent het voor jou?
- Is er een volgens jou een free party scene die op zichzelf staat?
- Is er met andere woorden een verschil tussen de 'gewone' club scene en de free party scene?
- Heb je het gevoel dat je deel uitmaakt van deze scene?
- Hoe uit zich dat in jouw dagelijks leven? Zijn er (uiterlijke) tekenen waaraan mensen kunnen zien dat je deel uitmaakt van de scene? (muziek, stijl, stickers, kledij?)

- Is die betekenis veranderd naarmate je langer naar dit soort feesten ging?

Media en communicatie

- Wordt er in de klassieke media gesproken over de scene?
- Hoe heb je het gevoel dat deze scene wordt geportretteerd in de klassieke media?
- Zijn er specifieke media voor deze subcultuur? (flyers, websites, magazines, facebookpagina's, online fora?)
- Waar haal je je info over de feestjes?
- Hoe communiceert de organisatie met haar publiek?

Kledij en stijl

- Is er een bepaalde stijl?
- Hoe is de kledingstijl?
- Draag je de kleren enkel bij het uitgaan of ook op andere momenten?
- Droeg je, voor je bekend was met de muziek, andere kleren?

Op de dansvloer

- Dans je graag?
- Is er een bepaalde dansstijl?
- Is er een verschil met de dansstijlen in de clubs, denk je?
- Is het belangrijk om goed te kunnen dansen?
- Heb je het gevoel dat iedereen op een andere manier danst of niet?
- Dans je soms ook op andere momenten dan bij het uitgaan?
- Danst iedereen?
- Hoe is de verdeling tussen mannen vrouwen op de dansvloer?
- Spelen dj's een belangrijke rol in de scene?
- Welke dj's zie je graag draaien?
- Welke rol zie je weggelegd voor de dj?

Drugs

- Hoe sta je tegenover drugs in het uitgaansleven?
- Wordt het geaccepteerd in jouw kring?
- Ben je er ooit zelf mee in contact gekomen? (Heb je er zelf ooit mee geëxperimenteerd?)
- Welke drugs waren dat dan?
- Hoe was/is die ervaring voor jou?
- Heeft het een invloed op jouw muziekbeleving?
- Had het een positieve of negatieve invloed op je uitgaanservaring?
- Heb je het na die eerste keer nog gedaan?

- Ben je er ooit door in de problemen gekomen?
- Hebben drugs een invloed gehad op je muzieksmaak?
- Wordt er drugs gebruikt op free party's?
- Hoe gaat de organisatie hiermee om?

Persoonlijke relaties

- Wie heb je zoal leren kennen tijdens free party's?
- Wat is je leukste herinnering met vrienden tijdens deze feestjes?
- Heeft jou muzieksmaak positieve of negatieve effecten gehad op je persoonlijke relaties met familie of vrienden?
- Hoe staan je ouders hier tegenover?
- Ken je andere mensen die hier problemen mee hebben?
- Zie je je uitgaansvrienden ook buiten de feestjes?

Organisatie en structuur

- Hoe ziet de free party scene er uit?
- Wie of wat heb je nodig om zo'n feestje te organiseren?
- Hoe zien de sound systems of collectieven er zoal uit?
- Is er zoiets als een taakverdeling? (bvb. Communicatie, technisch verantwoordelijke, bar, dj's, financiën,...)
- Is er een soort van structuur of stappenplan dat jullie gebruiken bij het organiseren?
- Hoe ziet dat er uit?
- Wat zijn de moeilijkheden waarop jullie botsen bij het organiseren?
- Is er zoiets als een soort van preventieplan? (drugs, safer space, EHBO)
- Hoe staan jullie in voor de veiligheid van de bezoekers? (Dan denk ik aan de locatie, drugsbeleid, geluidsoverlast, EHBO, safe(r) space policy enzovoort)
- Vragen jullie inkom? Zo ja, hoeveel?
- Hoe staat het publiek zelf tegenover de organisatie?
- Zijn er goede relaties tussen het publiek en het collectief? Komt er bijvoorbeeld hulp langs hun kant bij het organiseren?
- Hoe gebeurt de communicatie?
- Houden jullie je financiën bij? Hoe?
- Hoe organiseren jullie de programmatie?
- Installeren jullie ook een bar of moeten mensen zelf eten en drinken voorzien?
- Waar halen jullie je geluidsmateriaal vandaan?
- Hoe zorgen jullie voor stroom?

- Is er iets van een lightshow aanwezig?

Illegaliteit

- Het gebeurt natuurlijk soms dat door geluidsoverlast de politie de locatie te weten komt. Hoe reageren ze hierop en hoe gebeurt de communicatie met de organisatie?
- Welke gevolgen zijn er dan voor jullie?
- Organiseerde je ook al legale events?
- Wat is het verschil met een free party?
- Is het ene moeilijker of makkelijker?
- Heb je het gevoel dat er een nachtbeleid is in jouw stad/gemeente/regio?
- Had dit een invloed op jouw keuze om illegale events te organiseren?
- Zijn er nog redenen waarom je free party's organiseert?

Corona

- Wat is jouw mening over het coronabeleid van de afgelopen jaren met betrekking tot events?
- Heeft de coronacrisis invloed gehad op jullie werking?
- Kozen jullie bewust om door te gaan of juist niet?
- Wat is je mening over de recentelijk afgeschafte coronapas?
- Hoe had de crisis invloed op de berichtgeving in de klassieke media?
- Waren er mensen in je omgeving die wisten dat je toch zulke feestjes organiseerde?
- Hoe reageerden zij?
- Trad de politie strenger op bij het ontdekken van een feest tijdens de coronacrisis?

Geïnformeerde toestemming (leeg)

Geïnformeerde toestemming

Invullen en/of aanduiden wat past

Titel van het project:

Betekenisgeving en structuur binnen de Belgische free party scene.

Naam + contactgegevens student:

Pieter-Jan Nerinckx

Pieterjan.nerinckx@student.kuleuven.be

Doel en methodologie van het onderzoek:

Is er zoiets als een scene rond het fenomeen van free party's in België? En welke betekenis geven mensen hieraan? Via interviews probeert dit onderzoek een antwoord te bieden op deze vragen. Daarnaast hoopt het met enkele collectieven in dialoog te gaan over hun organisatie, structuur en filosofie.

Methodologie: Interviews

Duur van het experiment/onderzoek:

1 academiejaar: 202-2022

➤ Ik begrijp wat van mij verwacht wordt tijdens dit project.

JA

NEE

➤ Ik weet dat ik zal deelnemen aan een onderzoek:

JA

NEE

➤ Ik weet dat er risico's of ongemakken kunnen verbonden zijn aan mijn deelname (b.v. moeilijke momenten bij het vertellen van moeilijke situaties):

JA

NEE

➤ Ikzelf of anderen kunnen baat bij dit onderzoek hebben op volgende wijze: publiek sensibiliseren over ... ; stem geven aan bepaalde groepen van de samenleving, of ...

➤ Ik begrijp dat mijn deelname aan deze studie vrijwillig is. Ik heb het recht om mijn deelname op elk moment stop te zetten. Daarvoor hoef ik geen reden te geven en ik weet dat daaruit geen nadeel voor mij mag ontstaan.

➤ De resultaten van dit project kunnen gebruikt worden voor wetenschappelijke en populaire doeleinden en zullen ook gepubliceerd worden. De namen van deelnemers of organisaties worden **niet** bekendgemaakt en gegevens worden **volledig** geanonimiseerd.

➤ Ik wil graag op de hoogte gehouden worden van de resultaten van dit onderzoek.

JA

NEE

➤ Voor vragen weet ik dat ik na mijn deelname terecht kan bij de student hierboven of bij promotor Jonas Rutgeerts (jonas.rutgeerts@kuleuven.be)

Ik heb bovenstaande informatie gelezen en begrepen en heb antwoord gekregen op al mijn vragen betreffende deze studie. Ik stem toe om deel te nemen.

Datum:

Naam en handtekening geïnterviewde

Naam en handtekening student

Interview Ronny en Jan (feestvierders)

We kunnen anders beginnen met...

A: hoe ge erin zijt gesukkeld

Ja voila (lachen)

B: ja bij mij goh

B: ik wou dat al lang eens doen

B: naar een kameraad gestuurd van

B: 'he als ge zoiets nog eens doet, laat weten'

B: dat was dan met nieuwjaar

B: het dikste feestje dat er ooit is geweest voor mij

B: toch van free party

B: ja ik luisterde al langer naar techno

B: en ken soundsystems van de reggaecultuur dan wel

B: en hij is met mij eens meegekomen (lacht)

A: ja en bij ons in de scouts zijn er ook veel mannen

A: bijvoorbeeld Boter

A: die hebben hun eigen sound gemaakt

A: maar die zaten ook allemaal in de scouts eerst

A: dat waren ook allemaal vrienden van mij

A: nog steeds eigenlijk

A: en Yoghurt is ook een nieuwe soundsystem

A: die zijn ook allemaal into techno

A: dan hoort ge dat al wel een keer

A: en dan een keer megaan met den Ronny he

A: zo ben ik erin gesukkeld (lacht)

B: ja goei feestje

B: dat was zeker tof (lacht)

En wat waren uw verwachtingen voor ge daarheen ging?

B: goh ja ik had het gevoel dat ik mij daar misschien niet thuis ging voelen

B: want ik was ook maar een dude die gewoon een keer meeinging

B: euhm maar tegen al mijn verwachtingen in was het precies wat ik al jaren zocht

B: qua feesten dan

B: omdat het meer underground is

B: en iedereen kan gewoon zijn eigen zijn

B: en niemand geeft een fuck

B: terwijl ik er voeger zo ja

B: een agressief beeld van had

B: ongezond en veel drugsgebruik en al die dingen

B: terwijl dat dat nog redelijk goed meevalt

Ja

B: maar ja da's ook misschien de media dat dat er heeft ingebakken heeft

B: het is illegaal dus niet goed

B: maar het is op zich heel goed meegevallen

A: ja bij mij was dat ook wel een beetje

A: ja dat agressieve dacht ik ook wel

B: precies dat agressieve ja

A: en dat ge u niet welkom gaat voelen als ge daar nog nooit zijt geweest

A: dat ge mensen moet kennen

A: maar uiteindelijk

A: niemand geeft daar een fuck

B: ja dat is het

B: iedereen kan zijn eigen zijn

A: daar komt het op neer ja

B: en iedereen is gewoon vrolijk

B: ge maakt keiveel nieuwe vrienden

A: het was dus uiteindelijk ook beter dan ik dacht

En verkiest ge deze feestjes boven andere?

B: ja goh

B: het ding is bij legale feestjes

B: ten eerste het is duur (lacht)

B: dat kost dan 25 euro om een avond weg te gaan

B: maar ook de sfeer is compleet anders bij een free party

B: iedereen kan z'n eigen zijn en niemand geeft een fuck

B: ge doet gewoon wat ge wilt

B: terwijl in clubs kunt ge echt eikels tegenkomen

B: da's zo ja

B: die voelen zich beter dan de rest

B: en op een free party komt ge dat helemaal niet tegen

- B: da's gewoon ja
- B: ik voel mij daar op mijn gemak
- B: da's misschien wat gek om te zeggen op een feest met keiharde muziek (lacht)
- B: maar dat is het wel
- En hoe zijt ge er dan van op de hoogte geraakt?
- B: ja vrienden dat dat deden en organiseerden
- B: wist dat al wel maar had het nog nooit durven vragen van
- B: 'mag ik eens meekomen?'
- B: want ja ik had die mannen wel al lang niet meer gezien
- B: en dan toch is gedaan
- B: ze hadden gezegd 'dat gaat iets voor u zijn'
- B: dan ben ik meegegaan
- A: ja ik ben met hem een keer meegeleden he
- A: iemand moet er op letten he (lacht)
- En welke redenen zijn er nog waarom ge liever naar zo'n feest gaat dan een club?
- B: ja het geluid
- B: die overdonderende bassen en kicks
- B: dat kunt ge niet vergelijken
- B: ja maar echt
- A: ja 't is dat
- B: zeker techno maar vooral tekno
- B: dat is daar voor gemaakt
- B: hetzelfde met reggae
- B: als ge dat dan op van die slecht baffelkes (boxen) moet gaan horen
- B: nee echt niet hetzelfde
- B: ge mist een ganse sfeer in de muziek
- A: 't is gewoon als ge naar gewone feestjes gaat
- A: iedereen zit buiten of ja
- A: is gewoon niet aan het feesten
- A: terwijl bij een soundsystemfeest staat iedereen voor die sound
- B: ja daar gaat het om
- B: bij free party's da's gewoon die sound jong
- A: er is ook gewoon 1 vibe
- A: door die muziek ook

A: want als dat zo andere ja

A: commerciëlere muziek is

B: altijd van die groepjes zo he

A: ja inderdaad

B: mensen mengen zich niet

B: terwijl op een free loopt ge daar rond en iedereen praat met elkaar

B: iedereen is gewoon vriendelijk

B: terwijl op andere feestjes praat ge minder snel met anderen he

A: 't is opener gewoon op een free

A: ja

En euhm

Ge spreekt daar over die sound

Mensen staan daarvoor

Ge staat niet voor de dj zoals op een ander feest?

B: ja inderdaad

B: en meestal in clubs kunt ge niet voor het geluid staan

B: da's afgebakend

B: of dat hangt omhoog

B: want als ge daarvoor staat

B: het ding is gewoon

B: ge voelt de muziek

B: letterlijk

A: op een free kijkt iedereen in dezelfde richting

A: naar de sound

A: in een gewone club staat iedereen zo wat kriskras door elkaar

A: en in zijn eigen groepje

B: er gaat ook veel meer appreciatie naar het geluidssysteem dan naar dj's

B: want vaak staan die achter de boxen of zo

B: ge kunt die gewoon niet zien

B: en het gaat dus om de sound en de muziek die er gedraaid wordt

B: een pourri dj maakt nog niet zo uit

B: als het goeie muziek is

B: dan is het al nice

B: Dus de dj als persoon...

B: maakt minder uit

Nee ok

B: allez pas op er zijn veel underground dj's die enorm goed kunnen draaien he

B: maar ge zijt er vooral voor de sound en de sfeer

Ja

A: bij commerciële feestjes gaat ge dan echt voor de dj

A: de persoon

A: het geluid maakt voor die mensen veel minder uit

A: als er al een deftige sound is (lacht)

En euhm ja ge spreekt van een goeie sfeer

Zouden jullie kunnen uitleggen vanwaar die komt?

B: de openheid van mensen

A: mensen hun mindset

B: denk dat ge tegen iedereen kunt babbelen

B: tenzij mensen die zo helemaal weg zijn natuurlijk

B: dat gebeurt

B: maar ge kunt tegen iedereen babbelen en iedereen gaat vriendelijk reageren

B: da's gewoon

B: dat kan over koetjes en kalfjes gaan

B: stomme shit

B: of over het geluid en zo

B: terwijl zo op andere feesten is dat zo macho

B: of ik weet niet wat

B: terwijl daar kunt ge gewoon zeggen

B: 'ik heb deze morgen nu eens goed geslapen zie!' (lachen)

B: en die mensen kei-enthousiast: 'ik ook man!' (lachen)

A: ja keiblij

A: een open sfeer gewoon

A: ge moogt daar alles doen maar geen geweld gewoon

B: ja daar gaat het vooral om

B: respect

B: heb respect voor een ander maar doe wat ge wilt

B: zolang ge niemand ermee stoort

B: da's zo wat het enigste

En hebt ge negatieve ervaringen gehad op een free?

B: hmm ja er zijn altijd mensen en dat is nu misschien erg om te zeggen

B: maar die horen daar niet thuis

B: van die mensen die te veel zuipen en duwen en zo

A: of op de sound kruipen

B: ja mensen die geen respect hebben voor de sound

B: gelijk truien daarin proppen of erop staan

B: dat doet ge gewoon niet

B: maar negatieve ervaringen ja

B: dat kan altijd

B: te kwijte mensen of zo

B: mensen die hun grenzen niet kennen

A: ja en de sound kan eens uitvallen

B: ja op een free'ke is dat standaard

B: maar echt negatieve ervaringen?

B: nee

A: dat ligt meer aan enkele individuen

B: en ja de flikken (lachen)

A: die mensen doen ook gewoon hun job he Ronny

B: 't is dat ja

En hoe staan jullie tegenover de politie dan?

B: hangt al sterk af van de regio

B: in Frankrijk moet ge geen boel zoeken

B: da's de gendarmerie

B: als die zeggen dat het gedaan is

B: dan is het gedaan

B: in België hangt het ervan af

B: en in Holland doen ze niks (lacht)

B: met die mensen kunt ge altijd een babbelke slagen

B: maar meestal met de flikken ben ik wel

B: gelijk dat hij zegt

B: die mannen doen maar hun werk

A: heb daar respect voor ook

B: heb respect voor hen en zij gaan dat ook hebben voor u

B: ze gaan gewoon willen dat het stopt

B: en ja dat is te begrijpen

B: proberen om zo lang mogelijk door te doen natuurlijk

B: maar als het echt moet ja

B: dan is het zo he

A: als ze de stekker eruit trekken ook niet agressief beginnen doen

A: want dat lost niks op

B: da's spijtig maar ja bon

B: hoort erbij he

Gebeurt het vaak dat een feest wordt stilgelegd?

B: stilleggen heb ik nog niet veel meegemaakt

B: meestal tegen de dag erna 12uur 's middags zeggen ze wel

B: 'maakt dat ge weg zijt'

B: zijt ge dan niet weg ja

A: dan beginnen ze wel met in beslag nemen en zo

B: euhm maar stilleggen nee

A: nee

B: ze zijn meestal wel aanwezig he

A: da's ook voor de veiligheid natuurlijk he

A: het verkeer en zo

B: soms houden ze zelfs een ambulance paraat voor moest het nodig zijn

B: maar meestal lopen ze rond en doen ze niks

A: zelf ook nog niet meegemaakt dat we worden weggedreven of zo

A: van het feestje

A: nog niet meegemaakt

En hoe is de interactie tussen het publiek en organisatie op een free?

B: dat is speciaal wel

A: altijd goed wel

B: de organisatie wordt nooit echt bekendgemaakt

B: mensen weten dat niet direct

B: da's puur voor aansprakelijkheid voor als de flikken komen

B: de organisatie zorgt altijd voor een tent

B: voor water

B: een plaats waar ge naartoe kunt als er iets is

B: daar zorgt de organisatie wel voor

B: maar voor de rest is het ook wel van

B: 'trekt uw plan'

B: dat is ook het concept van een free party

B: zij zorgen voor het geluid

A: bring your own booze

B: allez soms zijn er bars

B: op grotere free'kes

B: maar meestal gewoon water en wat fruit

B: dus er is wel een zorgende vibe

B: maar voor de rest is het gewoon van trekt uw plan

A: en ze houden altijd een oogje in het zeil he

A: als er mensen moeilijk beginnen doen of zo

B: ja 't is de bedoeling dat het een safe space is voor iedereen he

B: dus als er iets is waarbij ge u niet op uw gemak voelt

B: kunt ge altijd wel bij de organisatie terecht

B: zij zullen het wel oplossen

B: ooit wel eens iemand naar den auto moeten dragen

B: want die was gewoon te wazig

B: iemand van de organisatie heeft het toen wel overgenomen

B: dus ja dat gebeurt wel

B: maar nog nooit haat of racisme of zo meegemaakt

B: dus het nog niet echt tegengekomen

En is het publiek daar divers vindt ge?

A: ja superdivers

B: daar ziet ge echt alles

B: ge komt daar van die mensen tegen waarvan ge denkt

B: 'amai ik had u hier nooit verwacht' (lachen)

A: ja ook echt veertigjarigen die perfect uw ouders kunnen zijn

B: ja een keer een avond zitten amuseren met een pee van 49

B: dus ja chapeau als ge dat op die leeftijd nog doet (lacht)

A: ook alle huidskleuren

B: ja alles

B: alles komt ge tegen

A: ge komt altijd wel interessante mensen tegen

Ja dat geloof ik

B: iedereen heeft daar wel een verhaal

En hoe kleden mensen zich voor een free?

A: ja da's weer wat hetzelfde

A: ook van alles

B: awel ja dat is

B: in begin was ik ook zo

B: ik moet mij een beke donker kleden

B: of zwart of zo om niet te veel op te vallen

B: maar daar is echt alles

B: mensen die precies net van kantoor komen

B: terwijl anderen waarvan ge zegt

B: ja die doen al jaren enkel free's

B: maar meestal ziet ge wel losse kledij

B: terwijl in een club ziet ge ook meer bloot bijvoorbeeld

B: maar op free'kes niet echt

B: omdat iedereen wilt gewoon comfortabel zijn

A: als het goed weer is wel natuurlijk

B: ja dan ziet ge wel eens blote lijven

A: rond 4 uur als iedereen strak staat

A: dan wel

B: ja awel

B: dat is wel

B: en vaak mensen met werkbroecken

B: da's makkelijk met al die zakken

B: en truien van soundsystems ook

B: of t-shirts en zo

B: daarmee willen mensen zo wat hun support uitdrukken

B: ja

B: dat het meeste he?

A: ja ja ja

B: en zonnebrillen

A: veel zonnebrillen (lachen)

B: zelfs in de winter

En hebt ge het gevoel dat mensen daar moeite voor doen? Voor die outfit?

A: ja da's gewoon ofwel gewoon hun normale kleren als door de week

A: of soms zo wat specialer misschien dat ge niet overal zou dragen

A: allez zo niet de kleren die ge draagt op uw werk of zo

B: behalve uw werkbroek dan (lacht)

En euhm goh ja

Maar als ge aan iemand moet uitleggen die nog nooit gehoord heeft van die scene

Hoe zou ge dat uitleggen?

B: dat hangt weer af van de persoon vind ik

B: ge hebt personen die er gewoon niet echt thuishoren

B: en tegen zo'n mensen zou ik niet direct uitnodigen

B: want ik weet dat het niet hun ding is

B: da's ook hetgeen aan de free party scene

B: 't is altijd via via

B: dus ge moet al via een vriend daar geraken

B: wat de kans op likeminded mensen gewoon verhoogt he

B: da's ja

A: 't is in het openbaar maar het is niet openbaar toegankelijk

B: ja da's ook de reden waarom het daar nooit echt misloopt

B: iedereen dat daar thuishoort heeft dezelfde gedachte

A: en iedereen kent mekaar daar wel een beetje

B: maar sommige mensen neem ik dan wel graag mee

B: want dan weet ik dat dat iets voor hun gaat zijn

B: en dan zeg ik wel alles tegen die mensen

B: 'ge moogt dat en dat allemaal doen'

B: er zijn geen limieten qua geluid

B: maar dat hangt af van de persoon

En wat betekent het voor jullie om in die scene te zitten?

B: ik heb mijn thuis gevonden

B: da's het soort feest dat ik al jaren wou doen

B: ik kan daar op mijn gemakke zijn

B: ook al ga ik daar alleen naartoe

B: ik amuseer mij

B: ge leert daar altijd mensen kennen

B: en ben zelf ook sociaal

B: en mensen daar ook

B: geen limiet op lawaai

B: en ge kunt daar pakken wat ge wilt

B: steekt ge een joint op?

B: niemand gaat iets zeggen

B: snuift ge een lijn?

B: niemand zegt iets

A: ja omdat den helft het er ook doet

B: ja da's waar (lachen)

B: dat is het ook wel

B: het geluid is wel nummer 1

A: bij mij is het gewoon nog een plek waar ik mij amuseer

A: ik kan mij ook amuseren op een dub'ke in het jeugdhuis

A: of een feestje in Leuven in de fakbars met de mannen

A: ja gewoon een extra plek

B: ja gij kunt u overal amuseren he

A: ja ik ben geen moeilijke (lachen)

A: geef mij een drankske en ben vertrokken

En hebt ge het gevoel dat die scene op zichzelf staat? Dat dat iets apart is van het legale circuit?

B: nee want sommige sounds doen ook legale feesten

B: die mannen hebben ook inkomsten nodig

B: maar 't is niet hetzelfde

B: want er gaan altijd opgelegde regels zijn

B: een jeugdhuis of een andere zaal

A: drank is ook duurder

B: maar ik begrijp dat

B: dus ik ga ook wel naar die legale feesten

B: want die mannen doen dat maar allemaal voor hun plezier

B: dat kost allemaal ik weet niet hoeveel geld

A: alleen al die generatoren en benzine

B: ja da's ongelofelijk

B: dus ja

B: het is wel gescheiden

B: er is een groot verschil

B: maar echt op zichzelf ja

B: er zullen er misschien ook wel zijn die enkel free'kes doen

B: maar ook veel niet

Dus die feestjes zijn er om de werking te kunnen financieren?

B: ja want moesten ze dat niet doen

B: op sommige free'kes vragen ze vrije bijdrage

B: zeker als er maar 1 toegangsweg is

B: maar anderen doen dat niet

B: en dan komt ge gewoon toe

B: en ge betaalt soms letterlijk niks voor wat die daar doen he

Dus ja beetje supporten dan

B: ja voila

En hebt ge ook zelf het gevoel dat ge deel uitmaakt van die scene?

B: ja ja ja

B: in het begin voelde ik mij maar een toerist

B: ge kent dat niet zo goed

B: maar hoe langer hoe meer wel ja

B: mensen kennen mij ook als iemand dat naar free'kes gaat

A: voor mij is dat wel anders

A: ik ben een soort van gast eigenlijk (lacht)

B: ja hij gaat af en toe een keer mee

A: ja 't is dat

A: dus ik maak daar ook niet zo hard deel van uit

A: maar ja ik ben er wel eens

A: iemand extra gewoon

A: ik amuseer mij daar gewoon

Ja misschien ook gewoon de essentie

B: ja da's het belangrijkste

Euhm ja en in het dagelijkse leven

Kunt ge zien dat ge naar free party's gaat?

B: ja er zijn mensen waar ge dat wel aan ziet (lacht)

B: dat ge denkt: 'u ga ik nog tegenkomen'

B: maar sommige mensen ja

A: ja kijk naar mij

A: zou ge van mij zeggen dat ik naar free'kes ga

Ja mensen hebben er misschien wel een clichébeeld van

B: ja ik heb ook zo

B: een vriendin dat ik heb leren kennen op free'kes

B: Rita

B: en als ge die ziet zou ge niet zeggen dat die daar zo aanwezig is

B: maar die doet al jaren

B: die organiseerde dat vroeger zelfs in tuin

B: aan sommige mensen kunt ge het echt zien

B: en bij andere denkt ge dan van: 'huh?'

B: da's het toffe eraan

B: het is zo'n beetje geheim

B: dat underground gevoel

Is het dat ook een beetje?

Die kick van het illegale?

B: ja absoluut

B: naar een free'ke gaan op zich is een avontuur he

B: eerst moet ge vervoer hebben

B: helemaal naar daar rijden

B: want da's meestal niet bij de deur

B: en onderweg amuseert ge u

B: en dan amuseert ge u daar

B: nadien moet ge nog zien hoe ge thuis geraakt

B: da's een avontuur

B: en bij legale shit is dat gewoon van

B: 'kom we pakken een trein naar de club en 't is gedaan' (lacht)

A: of de fiets

Ja 't is allemaal minder gepland

B: ja pure chaos maar ge geraakt er wel

B: dat is het

A: het komt altijd in orde (lachen)

B: ja dat is

En hoe hebt ge het gevoel dat er over wordt gesproken in de media?

A: slecht eigenlijk he

B: ja hangt ook af van welke media

B: maar de doorsnee media ja nee

B: die scheppen er altijd een slecht beeld over

B: euhm ja zeker omdat veel mensen ook enkel naar die media kijken

B: kijk naar de vrt

B: vaak is dat publiek al wat ouder

B: de jeugd volgt dat iets minder (lacht)

A: euh ik kijk ook naar het journaal (lachen)

B: maar da's ook een andere generatie

A: ja en het komt ook wel niet zo vaak voor he

B: nee inderdaad

B: met het feestje met nieuwjaar wel

B: en iedereen was zo van

B: 'allez en gij gaat naar zo'n feestje en dat tijdens corona'

Aah die in Frankrijk?

B: nee in Holland

B: gij hebt het over die in Redon denk ik

Aah ja

B: ja daar is het misgelopen

B: maar de media heeft daar ook de kant van de ravers gekozen

B: dus da's goed

B: maar in de Belgische media

B: ja eerder negatief

B: terwijl ze in Holland ook wel al langer gewoon zijn

B: die weten dat dat allemaal redelijk ok is

B: maar officieel mag het niet

B: in Frankrijk

B: Frankrijk is verdeeld vind ik

B: Da's zo een land ja

B: op bepaalde plekken kan het hun niks schelen

B: in het Zuiden hebt ge elk weekend ik weet niet hoeveel feestjes

B: niemand geeft daar een fuck

B: in het Noorden zoals bijvoorbeeld Redon

B: ja wat daar is gebeurd is niet juist

A: spijtig wel allemaal

B: ja flikken hebben verkeerd gereageerd

B: maar de feestvierders ook

B: ze had nooit gevechten moeten aangaan met de politie

Heerst er verafschuwing voor de politie?

B: ja sowieso ze leggen de feestjes stil (lacht)

A: ja ge amuseert u en ineens zijn de flikken daar

B: ge hebt er die niet moeilijk doen

B: 90 procent is van 'kijk 't is nu zo'

B: maar er zitten er altijd tussen die moeilijk gaan doen

B: want meestal als ze toekomen wordt er eerst gediscussieerd met de organisatie

B: discussiëren

B: wat kunnen we krijgen

B: allez hoe lang kan het nog doorgaan

A: een win win situatie zoeken

B: ja voila

B: maar er zijn ook situaties dat de flikken komen en het geluid afzetten

B: in Zwitserland zelfs waar ze de kabels doorsnijden

A: of de sound kapot maken

B: en dan zijn er wel mensen die reageren

B: maar op een foute manier

B: maar vaak wordt het ook wel uitgelokt dan

A: eerst praten

B: met praten lost ge veel meer op

A: peace and love (lachen)

B: basically

A: daar komt het op neer

En de organisatie

Hoe reageren zij?

B: ja die zijn chill

B: bij hun staat er veel op het spel he

A: ja als die flikken een slechte dag hebben en die maken de sound kapot

B: in beslag nemen

B: goh kapot maken gebeurt wel echt zelden

B: maar het gebeurt

A: ja het gebeurt wel

B: flikken mogen natuurlijk in beslag nemen he

B: maar dingen kapot maken mag niet

B: en als ge geen goeie advocaat hebt

B: dan kost dat veel geld om terug te krijgen

B: feestvierders kunnen altijd naar huis rijden

B: maar ja de organisatie

B: al dat materiaal

B: dat kost fucking veel geld

B: die hebben echt schrik dus

Ja dat geloof ik wel

B: maar ja soms zijn er die feestjes die dagen kunnen doorgaan

B: als ge niemand stoort

B: maar dan zijt ge wel echt een wrak

A: da's meer een festival dan

B: ja awel (lacht)

B: in Spanje ga ik naar zo'n teknival deze zomer

B: en dat gaat dagen door omdat dat op zo'n afgelegen locatie is

B: daar komen geen flikken

B: en als ze komen zijt ge met te veel

B: dan grijpen ze meestal niet in

B: da's gewoon een festival

A: in België is dat wel niet

A: veel te dichtbevolkt

A: in België hebt ge altijd iemand in de buurt

B: ja voila

B: maar het buitenland is niet ver dus ja

En komen er ook veel mensen van het buitenland naar hier?

B: ja constant

B: ge hebt er die van Holland of Frankrijk komen

B: 5 uur rijden

B: ik ben toerist in Noord-Frankrijk

B: ik ben daar vaak de enigste Belg

B: of enigste Vlaming toch

B: en mensen ja

B: komen van overal echt

A: da's ook wel bij legale feesten he

A: kijk naar Tomorrowland

A: hebt ge alle nationaliteiten ook natuurlijk

A: behalve Noord-Korea

B: die kunnen niet anders (lachen)

Misschien ooit

B: Tomorrowland Noord-Korea (lachen)

En ge sprak daarnet ook over druggebruik

Dat is redelijk open?

B: ja negen op de tien is de organisatie zelf gebruiker

B: ge hebt er altijd wel die nuchter blijven

B: de chauffeurs bijvoorbeeld

B: maar ja die waren vroeger ook gewoon feestvierder he

B: dus ja

B: de meesten gebruiken ook wel

B: maar ze letten wel op

B: zien dat er niemand te veel doet

B: als er iemand niet meer op zijn poten kan staan

B: gaan ze wel helpen

A: ja ken uw grenzen wat he

B: ge hebt er altijd die te veel pakken

B: maar we weten wel wat we doen

B: ook veel mensen zijn wel ervaren

A: allez ge hebt ook wel vaak mensen die voor de eerste keer daar iets pakken

B: ja veel mensen denken dan

B: 'ooh kan hier volledig losgaan'

B: negen op de tien gaan ze er dan over

A: ja heb een tripsitter bij

B: ja iemand die weet wat hij doet

B: let ook op uw maten

B: en we letten ook op andere mensen

A: en ja bij free's hebt ge dat wel meer

A: die zorgende omgeving

A: mensen letten veel meer op elkaar

B: ja inderdaad

B: ook als ge ziet dat er iemand iemand anders lastig valt

B: na 5 seconden is wel iemand die iets zal zeggen

B: da's de scene gewoon

B: zorg voor elkaar

B: heb respect

B: qua drugsgebruik

B: dat gebeurt veel

B: maar mensen amuseren zich

B: en het zorgt ook wel ergens voor een goeie vibe denk ik

B: mensen op drugs zijn meestal vriendelijker

B: en ik ga altijd rond met water (lacht)

B: of fruit (lachen)

En hoe is de ervaring als ge zelf iets gebruikt op een free?

B: ja 't is een veilige omgeving dus ge kunt wel doen wat ge wilt

B: en ja drugs en muziek is een combinatie die altijd al bestond

B: en ja ge voelt u gewoon gelukkig

B: daarna baalt ge wel

B: maar da's normaal (lacht)

A: ja ge zijt gewoon gans kapot

B: maar op zich zijn er niet veel frees die ik nuchter doe

A: zijn er?

B: ja (lacht)

B: meestal is het wel met

B: soms drink ik of smoor ik

B: andere keren eens xtc of een lijntje

B: ja kijk

B: hangt ervan af

B: als ik moet rijden hou ik mij in

B: meeste frees probeer ik nog wat te rusten

B: of slapen

B: dat ik nuchter ben tegen dat ik moet rijden

B: ja ik heb altijd wel een dutje nodig

B: ge hebt 10 uur gefeest dus ja

B: ge legt u neer

B: tenzij ge strak zijt (lacht)

En hoe zijn de locaties?

B: ja meestal buiten in de natuur

B: soms binnen

B: allez binnen

B: dat is dan in van die smerige hangars

A: ja ook buiten eigenlijk

B: goh ja maar als het regent zijt ge wel droog

B: ja in bossen, stranden, onder windmolens

B: onder bruggen van autostrades

B: ja hangars

B: alles wat ze kunnen vinden waar ge lawaai kunt maken

B: en elke locatie heeft zo wel zijn charmes

B: zeker onder bruggen

B: kei nice geluid

A: da's extra versterkt

En deed ge dat in corona?

B: awel nee met nieuwjaar was mijn eerste free

B: was op het einde van corona

B: allez ja was weer erger toen eigenlijk

B: was een feestje met 2000 man (lacht)

B: meerdere mensen in de familie wouden wel dat ik getest werd

B: en ja bon negatief (lacht)

B: maar free'kes zijn in corona wel anders geweest denk ik

B: maar de meeste ja

B: februari maart

B: bijna elk weekend

B: 't is wel minder geweest

B: want ja veel flikken op de baan

B: zeker met die avondklok

B: hoe maten het uitleggen he

B: want ik was er niet echt bij

A: ook in het begin ja

B: iedereen is wat ja

B: kunnen we wel iets doen

B: 't is veel moeilijker om te organiseren

B: 't is moeilijker

B: maar nu elk weekend

A: elk weekend koekenbak he (lacht)

En hoe raakt ge op de hoogte?

B: ja vrienden

B: sommige van op frees dan

B: bijvoorbeeld voor vanavond

B: regelmatig vraag ik eens aan hen of er niks is

B: en ge stuurt dat dan wel

B: en andere keer van bevriende dj's of zo

A: Ronny (lachen)

A: ja via hem

B: ja ik ken nu wel wat mensen

B: da's plezant he

Ja zeker

En euhm

Zijn er zo dingen dat ge nog wilt bespreken?

A: goh denk dat we wat rond zijn he

Interview Robin en Jade (Kaas Soundsystem)

Misschien als eerste vraag ja

hoe zijn jullie met de scene in contact gekomen?

A: euhm goh dat was voor mij

A: ik denk dat het 2017 was

A: dat ik mijn eerste Acid Arena gedaan had

A: dus ja naar een legaal feest he

- A: maar dan altijd wel naar die feesten blijven gaan
- A: euhm en ook een beetje verwonderd geraakt door het geluid
- A: dat staat daar
- A: ge staat daarvoor
- A: da's volledig anders dan op een festival
- A: 't is ja
- A: ik vond dat iets vrij indrukwekkend
- A: en omdat dat in mijn ogen authentiek is
- A: ook 't is niet voor de dj's of zo
- A: allez ook voor de dj's maar ge ziet ze soms niet eens
- A: 't is echt voor de muziek en het geluid dat ge gaat
- A: dat vond ik heel intrigerend
- B: ik ben er iets later ingekomen
- B: ik denk twee jaar na jou
- B: een jaar of vier geleden
- B: wij kenden mekaar al lang
- B: en dat stond mij eerst niet echt aan
- B: we waren ook de enigste van onze vriendengroep die daarnaartoe gingen
- B: we waren ook hardstyle/hardcore mensen
- B: dan denkt ge
- B: 'heeft er nu wel iets mee te maken maar ook weer niet'
- B: en dan een keer meegeweest naar zo'n feest
- B: en dan ja verkocht he
- B: we doen andere feesten ook nog hee
- B: maar dan vooral die acidfeesten
- B: want ge gaat voor het geluid
- B: want 't is gelijk als hij zegt
- B: meestal zie je ze zelfs niet eens staan
- B: 't is iets helemaal anders
- B: en dan door corona was er opeens niks meer
- B: en dan dachten we
- B: 'Wat als we nu zelf boxen zouden kopen en'
- B: 't was zo he of ben ik mis?
- A: ja 't was nu ook niet per se door corona

A: maar wel in de coronaperiode

A: 't was eigenlijk een beetje eerst als grap (lachen)

A: een andere soundsystem had 2 boxen te koop gezet

A: en we hadden in de vriendengroep gezet

A: 'wat denkt ge'

A: dan ben ik gaan kijken bij hen

A: en gewoon gekocht en begonnen

B: ja (lachen)

B: en dan ja ze brachten die boxen dan tot bij ons thuis

B: en wij ja ok

B: maar ja ge kunt niks beginnen zonder kabels of versterkers en zo he

B: oei

A: ja ge denkt ge koopt boxen

A: maar ge betaalt bijna even veel geld om de rest erbij te kopen

A: daar hebben we ons een beetje aan mispakt

B: want we zijn met vier

B: ik, hij en twee vrienden van ons

B: euhm Franky is 19

B: Sammy is 22

B: wij zijn 23-24

B: dus allemaal tamelijk jong

B: we waren met 3 studenten en 1 vastwerkende

B: dan van 'shit'

B: we hadden dan wel 4 boxen

B: den eerste keer dat je dat hoort is dat wel nice natuurlijk

A: tijdens corona heeft mij dat er ook wel doorgebracht

A: want er was natuurlijk niks van feesten

A: en dan met het geluid dat we zelf hadden

A: hielden we zelf feesten voor onze vrienden

B: in het magazijn van mijn vader

B: want dat ligt afgelegen

A: zo om de maand of twee

B: we hadden tenten gezet in het magazijn en konden we toch een beetje feesten

A: dat heeft mij door die coronaperiode gebracht

A: omdat ik daar heel hard nood aan heb

A: aan feesten

A: voor corona ook

A: ik spendeer ook het grootste deel van mijn vrije tijd aan muziek

A: ge ziet het daar misschien

Jaja ik zag het hier toen ik toekwam (platenspelers en een kast vol vinyl)

A: ik heb niet veel buiten dat om eerlijk te zijn

B: buiten mij (lachen)

B: en dan zijn we na een paar feestjes geweest van

B: 'hmm vier boxen we willen toch wat meer'

A: en dan nog vier nieuwe subs bijgekocht

B: maar financieel konden we dat niet toen

B: en we vonden steun bij onze ouders

B: we hebben bij beiden een deel geleend

B: want ge moet al de rest gelijk versterkers er ook bijrekenen

B: want ge moet nog een keer zo veel rekenen

B: en dan in oktober hebben we een free gegeven in het magazijn van mijn vader

B: we gingen eerst enkel vrienden vragen

B: want de locatie hadden we nog niet bekend gemaakt

B: er was nog corona en het mocht eigenlijk nog niet

B: maar dat is dan naar nog mensen en nog mensen gegaan

A: dat we zelf hoorden van vrienden uit Antwerpen

A: dat er tot in hun vriendengroepen sprake van was

B: en dan denkt ge effe van 'shit'

B: ja goh oke

A: het was ook een test voor ons

A: het was allemaal wel wat zoeken

A: en als er dan zo veel volk zou komen

A: dat was effe schrikken

B: uiteindelijk viel het nog mee

B: we hebben een paar mensen de deur gewezen omdat we die echt niet kenden

B: want de meesten wisten ook niet waar waar

B: want 't is wel echt moeilijk te vinden

B: maar uiteindelijk is het allemaal goed verlopen

B: de meesten hielpen ook met opruimen

B: maar daarna dachten we

B: 'misschien volgende keer een legaal feest'

B: want ja ge wilt ook wel een beetje uw geld terug

B: want we willen nog wel uitbreiden

B: maar eerst ons geld terug wat we er hebben ingestoken

B: en dan kunnen we ook nog uitbreiden

Ja snap ik wel dat dat nodig is om alles te kunnen betalen

A: yes inderdaad

A: maar ge hebt ook soundsystems die daar wat negatief over kunnen zijn

A: maar ja uiteindelijk

B: ja als ge heel de tijd legale feesten geeft

B: zijn er sounds die zeggen

B: 'ge zijt geen echte want ge geeft geen frees'

B: dat merkt ge wel een beetje

B: maar wij zijn dat nog wel van plan

B: in de zomer

A: ja 't is ook wat risico aan verbonden

B: ge wilt niet gepakt worden

B: een boete betalen of uw sound kwijt zijn

A: ja in Frankrijk ook gezien dat politie materiaal kapot heeft geklopt

Wow

B: daar heb ik dan schrik van

B: die boete ja whatever

B: maar als ze uw gerief kapot maken of in beslag nemen

B: en ge moet dan 3000 euro leggen om het terug te krijgen

B: nee

B: dat heb ik er ook niet voor over

Nee snap ik

En je spreekt van soms agressie

Soms inbeslagname of boetes

A: ja een echt beleid is er niet

A: elke agent reageert wat anders

B: in Dendermonde waren ze niet streng op een legaal feest he

A: ja soms wel gehad bij legale feesten dat er politiecontroles waren

A: iedereen aan de kant

A: dus ja soms misschien wel een beetje geïsoleerd

A: deels

A: maar voor onze legale feesten ja

A: nooit echt grote problemen met de politie

A: bij frees hangt het af van waar

A: en van moment tot moment

A: en zien hoe je publiek erop reageert he

B: soms zijn ze gewoon aanwezig tot het gedaan is

B: en soms duwen ze mensen naar huis

A: letterlijk

B: gewoon in een rij zo

B: maar he

B: we zien ook enkel de extreme gevallen uit de media

B: dingen die goed verlopen hoort ge niet

B: er zijn extreme gevallen maar of dat iedere keer gebeurt weet ik niet

A: wat dan in de media komt was ook een thema he?

Ja ik vroeg mij af hoe dat jullie vinden dat de free party scene in de media komt

A: ja gebeurt niet veel he

A: maar als het gebeurt dan is het ja

B: altijd negatief

A: inderdaad

B: het druggebruik wordt altijd gelinkt aan onze muziek

B: altijd

B: want sorry, ga hier op café op de hoek van de straat

B: en het zit er ook he

B: maar de mensen staan daar niet bij stil

B: ok het gebeurt overal he

B: op jump up feesten en weetikveel

A: soms nog meer

A: maar ja ge kunt ook niet ontkennen dat er redelijk wat druggebruik is

A: ook iets als organisatie

A: ik blijf altijd nuchter

A: ge zijt verantwoordelijk

A: maar ge hebt het grootste deel van de soundsystems die dat niet zo doen

A: die zelf wel gebruiken

B: ge hebt gezien hoe het afgelopen is met Acid Addiction he

A: ik weet niet of je dat kent?

Ja zeker al van gehoord

Maar nog geen feestjes gedaan

B: die zijn gestopt

B: hebt ge die brief?

A: ja

B: is misschien nog wel interessant

B: een redelijk grote organisatie van feesten

B: en we hadden een ticket maar dat bleef dan maar niet doorgaan

B: en uiteindelijk zijn ze gestopt door het grote druggebruik

B: en hebben er zelf ook aangezeten

B: ook gestopt uiteindelijk

Aah ja ik zie het

B: pak maar een foto he

Ja merci

En hoe pakken jullie dit op jullie feesten aan?

B: ja ge weet dat het er is he

A: ik heb daar eigenlijk geen problemen mee

A: zo lang er geen overlast is

B: nee da's waar

A: dan is dat oke

B: mensen mogen doen wat ze willen

B: maar als ze gewelddadig worden ja

B: dan zetten we ze buiten

A: maar ja dat hebt ge bij alcohol ook

B: en soms zelfs meer he

Uhu inderdaad

B: we zetten op onze events dat het niet is toegestaan

B: maar ja hier in Overpoort is het ook zo he

B: en soms zelfs nog erger

B: ik verschiet er soms van van wat ge hier allemaal ziet

B: laatste keer hebben we ook gewerkt met security

B: en daarmee gaan mensen wel niet zo openbaarlijk gebruiken

B: mensen steken het wel weg

A: op ons eerste feest was er niet echt security

A: ze hadden geen uniform aan of zo

A: het was ook maar 100man of zo

B: en mensen zijn daarmee wel iets terughoudender

B: ze gaan dan naar de wc

B: maar dan met die echte security

B: die mensen zegt ook

B: hij was alleen

B: 'ik weet ook wat daar gebeurt he'

B: hij ziet ze het ook wegsteken

B: hij zegt dan ook

B: 'ik kan hier nu gewelddadig zijn en iedereen buitensmijten'

B: ofwel zeggen 'gasten steek het weg en doet het niet meer'

B: dat het ook niet te openbaar is en dat het imago niet geschaad wordt van het feest

B: iedereen doet wat hij wilt

B: legaal of niet legaal

Nee begrijp ik hoor

En heb je het gevoel dat er dan een groot verschil is tussen nachtclubs en soundsystemfeestjes?

B: ja zeker

B: vooral de sfeer

A: omdat acidcorefeesten meestal met een sound zijn

A: ja

B: ik heb ook nog nooit geweld gezien op acidfeesten

B: da's anders wel he

B: ga naar de Overpoort en 5m verder zijn ze aan het vechten

B: ik vind dat een groot verschil

A: ja de algemene sfeer op onze feesten is veel aangener

A: euhm

B: ja ik vind dat wel

B: vroeger ging ik altijd naar die Chiro en KSA feesten en hoeveel er daar gevochten werd

B: en ik kan mij geen enkel moment inbeelden dat dat bij ons gebeurde

B: mensen hebben veel meer respect voor elkaar

A: ja dat is echt

A: iedereen is zijn eigen

B: komt ge daar toe in uw pyjama

B: er gaat niemand raar gaan kijken

B: maar toch

A: ja ge wordt daar veel minder beoordeeld op wie ge zijt

B: ja da's echt waar

B: ga naar Tomorrowland en iedereen verwacht dat ge daar staat mee te zingen

B: dat je goed kunt dansen en weet ik veel

B: en bij ons ja

B: of ge nu op de grond kruipt

A: ja da's nu ook niet de bedoelingen (lachen)

B: ja bij wijze van spreken

B: ook als meisje verwachten ze dat je dit en dat

B: dat je er goed uitziet en zo

B: en op een acidfeest of ge nu een meisje of een jongen zijt

B: en of ge er nu uitziet of niet

B: who cares?

A: een goeie vibe gewoon

En is er dan geen bepaalde kledingstijl op een free of zo'n feestjes?

B: goh ja mensen zijn alternatiever

A: ja

B: mensen zijn gewoon zichzelf en volgen niet per se modetrends

B: bij ons draagt iedereen gewoon wat die wil

B: en meestal is dat iets alternatiever

A: vaak ook wel truien van soundsystems

A: dat ziet ge ook wel

A: ik zal de onze eens gaan halen

B: kwestie van beetje reclame te maken (lachen)

B: nee ja dat is wel

B: als er een feest is van Aku bijvoorbeeld

B: dan doe ik mijn trui van Aku aan

B: da's gewoon beetje tonen van

B: 'hey we zijn hier voor jullie'

B: dat is wel

B: dat wordt wel vaak gedaan

B: Exit23 bvb ook

Oh wel tof logo van jullie

B: van een meisje uit Italië

Ah echt amai

B: ja Franky is daar bijgekomen

A: da's onze socializer

B: hij heeft echt nul schaamte

B: die gaat alles vragen aan de mensen

B: pas op zo wel wat mensen leren kennen

B: hij heeft al zalen en zo geregeld voor ons

A: locatiezoeker en socializer van de groep

A: gij zijt zo wat de organisator

B: ja en zien dat de social media in orde is

B: ja en hij doet de muziek

B: Sammy is electricien

B: wat wel handig is he

B: maken dat uw geluid niet uitvalt

B: wij kenden allemaal niks ervan in het begin

A: ik heb mij daar eigenlijk een tijdje op ingelezen

A: in alles van versterkers en zo

A: Want ja we hadden dan die box gekocht

A: en dan moest ik nog uitzoeken wat we allemaal nodig hadden

B: welke versterkers en kabels

A: ge hebt zo veel verschillende soorten

A: zoveel watt en zo

A: ik heb mij daar echt een tijd mij mee bezig hebben moeten houden

A: voor dat we dan echt konden beginnen he

A: dat heeft wel efkes wat tijd gekost

B: en nog he

B: maar het voordeel binnen die soundsystem scene

B: Wij komen heel goed over met Soundsystem Wonderland bvb.

B: en die gaven dan wat tips op onze feesten

B: van 'vervang dat door dat' enzovoort

B: iedereen helpt elkaar wel superhard

B: ge kunt wel praten over concurrentie

B: maar eigenlijk is het geen concurrentie

B: ge gaat ook samen feesten geven

B: omdat ge dan een grotere muur hebt

A: we hebben zo veel mensen ontmoet waarbij we het gevoel hadden ja

A: wat we samen kunnen doen en niet van 'jullie zijn concurrenten'

A: eerder zo

B: zeker omdat het financieel supermoeilijk is om direct zelf een grote muur te zetten

B: met samenwerken gaat dat wel

A: ja Aku kan dat nu wel he

B: die zijn ook al lang bezig hee

B: da's zot

B: ge zou daar eens in die hun magazijn moeten rondlopen

B: echt

B: het staat daar vol

B: dus ja concurrentie niet echt

B: maar ja misschien bij van die grote zoals Aku en Exit23

A: misschien wel concurrentie als er toevallig 2 feesten op dezelfde dag vallen

A: maar tussen de soundsystems nee

B: Aku zegt dat ook he

B: 'wil je boxen gebruiken vraagt ge het gewoon he'

A: ja ge kunt echt vragen aan anderen wat ge nodig hebt

Da's wel heel tof inderdaad

B: da's supertof

B: en ge leert superveel mensen kennen he

B: ik vind dat echt zot

B: sinds dat we een sound hebben

B: hebben we echt zot veel mensen leren kennen

B: en mensen die naar die free geweest zijn van ons

B: dan gaat ge zelf naar een feest

B: 'eeh jullie zijn die gasten van die free'

B: 't is gek hoe groot uw wereld wordt

A: of hoe klein

B: da's echt wel

B: ge komt heel veel dezelfde mensen tegen

B: iedere free kom ik wel mensen tegen dat we hebben leren kennen

B: als ge alleen gaat maakt niet uit

B: ik zou nooit alleen gaan

B: gij wel

Is dat iets wat ge vaker hebt gedaan?

A: goh vroeger

A: dan deed ik dat wel eens af en toe

A: maar die tijd is ook gedaan

A: sinds dat ik een vriendin heb (lachen)

B: ge moet het niet op mij steken

A: ja vroeger wel paar keer gedaan

En als ge aan iemand zou moeten uitleggen die de scene niet kent

Hoe die is

Hoe zou ge dat doen?

B: ja mijn ouders hebben dat wel nog gevraagd

B: 'wat is dat eigenlijk?'

B: dan laat ge eens zo'n liedje horen

B: en een filmpje laten zien

B: en dan zeg ik

B: 'mama, die mensen zijn daar voor de muziek en de sfeer'

B: die zijn daar niet om populair te zijn

B: nee dat is zo niet

B: ge moogt daar toekomen hoe ge wilt

B: al staat ge daar gelijk een rare kwiet te dansen

B: er is geen enen die iets gaat zeggen

B: dat heb je bij gewone feesten wel

B: daarmee dat ik gewone feesten niet meer graag doe

B: die mensen zijn allemaal hetzelfde en zo vriendelijk

B: die sfeer doet alles

A: ja een authentieke sfeer

A: euh ja

A: met dezelfde mindset allemaal

B: als ge praat tegen iemand

B: na vijf minuten heb je het gevoel dat je die mens al jaren kent

B: en ik zeg dat altijd zo

A: of eens meevragen en dan zien ze het zelf

B: want we hebben wel vrienden kunnen overtuigen

B: een koppel dat we kennen

B: en ze waren verkocht he

B: dus uiteindelijk

Ja da's zeker een mooie omschrijving

En uit zich dat ook in uw dagelijks leven

Kunt ge dat aan mensen zien?

B: goh soms wel

B: maar als ik dat op mijn werk vertelde was iedereen van 'serieus?'

A: ik vind dat ge weinig mensen hebt

A: ik vind dat wij het leven door de week als gewone mens leven

A: en in het weekend zijn we wel anders

B: in het weekend transformeren we (lacht)

A: ge hebt veel mensen die ook zo leven

A: zeker de mensen die naar frees gaan

A: in Gent hebt ge bijvoorbeeld de Bernadette wijk

A: allemaal kraakpanden en daar zijn bijna ieder weekend frees

A: en die mensen zien er anders uit

A: dat zijn geen normale mensen

A: allez 'normaal' is ook zo'n beladen term

A: maar ja het zijn geen mensen die een ja (stille)

Die een 9-5 job hebben en een huisje-tuintje-kindje?

A: nee voila

B: ja een andere levensstijl he

B: en die leven van dag tot dag

B: wij zijn soms ook zo

B: maar we denken ook wel aan de toekomst

- A: ja inderdaad
- B: da's wel als mensen
- B: mijn ouders zeggen dat ook
- B: ik heb ook een uniform van het werk
- B: als mensen je dan buiten het werk tegenkomen zien ze
- B: 'ah da's uw stijl'
- A: ik ben deeltijds boekhouder en student
- A: wat dat ge zegt
- A: als ge zegt tegen uw collega's wat ge doet in het weekend
- A: dan zijn die van 'wtf'
- A: maar als ge dan op een free zegt wat je doet
- A: zelfde reactie (lachen)
- A: 't is ja
- B: ja een keer voorgehad in de Bernadette wijk als we naar een free gingen
- A: maar ik vind de balans wel belangrijk
- A: zeker met druggebruik kunnen mensen zich daar makkelijk in verliezen
- A: en door de week
- A: als we iets doen is het in het weekend tijdens een feest
- A: en dat loopt niet door in ons gewone leven
- B: je mag u
- B: ge hebt uw vast leven
- B: maakt dat je een vast inkomen hebt en een goeie job
- B: en doet daarbuiten wat je wil
- B: maar laat dat ook niet uw leven beïnvloeden
- B: dat is wel
- B: en niet iedereen kan die lijn doortrekken
- B: we hebben zo iemand gehad in de vriendengroep
- B: die is er volledig onderdoor gegaan
- B: ge hebt dat ook altijd niet in de hand
- B: maar wij maken elkaar daar wel attent op
- B: we zeggen dat wel
- B: en als je dan alleen in die scene komt
- B: terwijl een vriendengroep wel meer op elkaar let
- A: die frees duren soms ook dagen aan een stuk

A: da's ook al ja

A: dat zouden wij als organisatie niet doen

A: misschien tot 's middags

A: maar ge hebt wel organisaties die soms drie dagen doorgaan

B: ik zou als organiserende nooit gebruiken

B: zelfs drinken niet

B: want jij zijt een aanspreekpunt als er flikken komen

B: ge moet daar niet half gaan staan

B: dan leggen ze het ook sneller stil

B: je moet wel een lijn trekken

Nee begrijp ik zeker

Als een feest dagen duur kunt ge dat ook niet nuchter doen he

B: dat haal je niet

B: ik denk wel als ge als agent zo'n feest ontdekt en ge ziet al die mensen

B: ja da's gevaarlijk he

A: als de verantwoordelijke dan zelf van de wereld is

A: terwijl als ge een constructief gesprek kunt houden

A: dan zijn ze ook wel beter gezind

A: maar is een harde haat voor politie binnen de free scene

A: dat soms ook niet ja

B: ja soms ook in het extreme he

A: in mijn ogen gewoon totaal niet nodig

A: die mensen doen ook maar hun job

A: maar ge hebt er veel die daar anders over denken

B: ja ge hebt ook extreme agenten

B: maar ja

A: ge hebt overal dat wel he

B: gelijk op ons legaal feest waren die echt vriendelijk

B: daar mocht maar 100 man binnen

A: en daar stond onze volledige sound dus

Ja wel pittig dan (lachen)

B: maar als buitenstaander moet ge het gewoon eens beleeft hebben

En wat is uw gevoel bij hoe het publiek van een free eruitziet?

B: denk zo 60 procent alternatief en 40 procent gelijk als wij

B: op een legaal feest zal dat anders zijn

B: op een free misschien nog wel meer alternatief volk

A: ja inderdaad

B: als ge bijvoorbeeld een feest doet hier in gent

B: dan zijn er ook veel mensen die daar naartoe komen

B: die dat misschien minder goed kennen

B: behalve op een minder bekende locatie

A: zoals op een free met coördinaten

B: ja en dan moet ge al iemand kennen bij de organisatie

B: of iemand die iemand kent

A: ja via messenger gewoon of zo

B: den dag zelf of den avond zelf

A: op nieuwjaar wisten we pas om 22u waar het was

B: het was nog geen nieuwjaar

B: we hadden nog niet afgeteld (lachen)

B: we zijn er dan ook niet meer geweest want was bijna 2-3uur rijden

A: ze zeggen op voorhand wel vaak de regio

A: maar dan kan dat nog altijd een groot verschil zijn he

B: soms moet ge ook nog een heel stuk te voet omdat ge er met de auto niet geraakt

B: in Rijsel ook he

A: hmmm

B: daar was het onder brug

B: dat was wel tof

B: maar ja ik vond bijvoorbeeld nu op Acid Arena was er redelijk wat normaal volk

B: da's raar om te zeggen maar meer standaardvolk

A: da's ook het verschil wat we zeggen met ons feesten

A: en met bijvoorbeeld technofeesten

A: wat ze bedoelt met meisjes die zo heel opgemaakt zijn

A: dat ge zo'n volk ook meer ziet op Acid Arena

B: meer en meer

B: ze hebben dan acid techno gehoord dus ze denken

B: 'ohohoh'

B: maar acid is anders dan acid techno he

B: mensen vragen wat het verschil is

B: en acid is gewoon harder en beter (lacht)

B: allez ge hebt dat ook in de technoscene he

B: heel opgemaakt en ik weet niet wat

A: van die barbiepopkes

A: maar pas op niet dat dat niet mag he

B: ja nee ik kan daar niet goed tegen

A: ik heb daar geen probleem mee

B: ja als meisje beleef je dat wel anders

A: ja

en is dat omdat ge verwacht dat zo'n mensen dan ook een andere mindset hebben?

B: die hebben ook gewoon een andere mindset

B: die

B: ik weet het niet

B: die doen alsof ze hét zijn

A: hmm

B: jawel

B: de meisjes wel echt

B: het grootste deel he

B: ik weet niet

B: da's puur mijn beleving he schat

B: nee ik vind dat wel een groot verschil

B: ik kom niet snel overeen met meisjes

B: omdat al dat geroddel en gedit

B: veel meer miserie dan met jongens

B: en in de acidscene kom ik wel overeen met de meisjes

Ja

B: ligt dat aan mij

B: geen idee

B: maar op een technofeest ga ik niet snel gaan babbelen met een meisje

B: op een acid wel

B: je hebt het gevoel dat je gelijkaardig bent

A: ik weet niet of gij dat weet?

A: als ge op een technofeest zijt moet ge u zo gedragen

B: ja moet ge zo en zo dansen

B: zulke kleren dragen

Ja ik begrijp zeker wat jullie bedoelen

Het is iets wat ik zelf ook wel al heb ervaren hoor

Op festivals en in bepaalde clubs

B: maar pas op

B: vind dat nog altijd nice muziek he

B: maar allez

B: 't is zo een beetje gelijk ja

B: we gingen naar dat ding van Charlotte de Witte gaan

B: en ik dacht 'het gaat daar alleen maar kutvolk zijn'

B: een vriendin van mij zegt ook

B: ik doe graag zo'n feesten maar het volk verpest het gewoon

B: maar ge snapt wel wat ik bedoel

Ja absoluut

Heb ik soms zelf ook hoor

En hebben jullie het gevoel dat corona een grote invloed heeft gehad op de scene?

B: goh dat is wel

B: ik ga niet zeggen het voordeel aan onze scene

B: veel frees zijn gewoon blijven doorgaan

B: dat wel

A: maar heeft dat iets veranderd

A: misschien is er ook wel veel volk bijgekomen

A: want ja

B: ja ge kon alleen maar dat doen he

B: ja ik vind het moeilijk

A: ik denk dat het wel redelijk hetzelfde is gebleven

B: ik ben wel verschoten als ik twee jaar geleden uitging

B: allez soms voel ik me al oud

B: veel jongere mensen komen ook naar onze scene

B: misschien omdat het bekender is geworden

B: alhoewel ja

B: maar ge hoort het wel veel meer

B: misschien dat dat meer mensen aantrekt

B: dat denk ik wel

B: want op mijn 16 wist ik daar niks van

A: vroeger was 't toen ik jong was jump en tek dat in was

A: dan zo riddim en jump up

A: en nu vooral acid

B: ja iedereen skankte vroeger he

B: en nu is het tekno en acid

B: maar waarom weet ik niet

B: maar ja veel gewone mensen kennen dit allemaal niet he

B: is dat omdat we erin zitten dat we dat zo zien

B: ik weet het niet

A: maar of er veel effect is geweest van corona?

A: denk van niet

B: grotere evenementen natuurlijk wel

B: maar op de free scene goh

B: als ge zelf een sound hebt doet ge toch frees

B: of dat nu mag of niet

B: op privéterrein zit ge safe

A: maar ja ge kunt nog altijd geluidsoverlast veroorzaken he

B: ja da's waar

B: maar overdag ça va he

A: denk ook dat ge zo'n vraag eens aan grotere sound moet vragen

A: die er al langer in zitten

Ja inderdaad

B: maar voor het volk zelf goh

A: voor mij als bezoeker niet echt nee

B: we hebben geen frees gedaan he

A: jawel

B: een paar wel ja

B: maar een vriendin van mij is iedere maand nog naar een free gegaan

B: 'corona heeft voor mij niet bestaan'

B: ge hebt er altijd een paar he

B: voor ons was er geen grote invloed he

A: nee we zijn ook nog niet zo lang bezig

B: maar we waren in corona wel ongeduldig om een feest te geven

A: ja het was dan van 'oh kom we nemen een datum'

A: maar ge wist niet of het dan ging gaan

B: ja we wouden ook geen miserie

A: ja dat we het niet moeten aflassen

B: dan wacht ge beter tot ge zeker zijt

En je sprak daarnet over je ouders van wie jullie geld hebben geleend

Hoe staan zij daar tegenover?

B: wij hebben wel echt supportive ouders

A: ja

B: ons ouders zijn wel van 'weet ge, doe maar'

B: en zeker omdat ze zien dat dat uw passie is

B: zeker bij u

B: gij zijt daar al zo lang mee bezig

B: ze zijn blij dat hij iets onderneemt

B: zeker zijn mama is echt open minded

B: en zij zegt 'ja ben blij dat hij iets doet met zijn muziek'

B: ze komen ook altijd eens kijken als we iets doen

A: aan het begin van de avond komen ze eens kijken

B: ja en dan staan ze daar met hun camera (glimlachen)

B: mijn ouders zijn zelf ook heel ondernemend

B: 'ja er zit daar wel iets in', zeiden ze

B: we hebben er ook wel goed over nagedacht

B: we hebben niet zomaar iets gekocht

B: allez in het begin wel (lachen)

A: ja he

B: maar we hadden wel plannen

B: en die zijn wel realistisch

B: gij zijt er ook later bijgekomen

B: ja gij en Sammy zeiden van 'kom, we doen het gewoon'

B: en Franky

A: ja dat was vrij impulsief

A: ja nadien hebben we wel euh

B: ja opeens staat dat daar voor u he

B: 'allez wat gaan we hiermee doen'

B: en denken en denken en denken

A: als er kosten bijkomen dan overlegt ge ook wel

A: we waren ook met 3 studenten nog

A: dat kost allemaal wel geld

A: maar

B: ja da's waar

B: da's soms ook lastig omdat wij er nu iets minder tijd voor hebben als zij

B: want zij zijn er wel veel meer mee bezig

B: en soms zien we dingen pas later in de chat

B: en dan is da soms wel pff

B: maar we verdelen het werk wel mooi

B: iedereen heeft zo wel zijn vaste taken

B: maar ja

A: maar onze ouders zijn over het algemeen supportive

A: die van Sammy ook wel

A: maar hij wilt liever niet dat ze komen kijken of zo

A: wat ik ook wel kan snappen

A: en Franky zijn ouders kennen we niet echt

A: ja onze ouders wel echt

B: ik vind dat ook belangrijk

B: zeker we zijn nog jong

B: dan is dat wel leuk dat ze erachter staan

B: ze geven ook wel tips en tonen interesse

B: da's leuk he

B: da's hetzelfde als ze interesse tonen in een hobby he

B: maar we betalen ze wel nog terug he

B: van sommige vrienden hebben we wel geld gekregen

B: ja 250 gegeven

A: allez wel een beetje anders gegaan

B: hoe?

A: allez ik heb een beetje aangedrongen

B: aaah

A: ja we hadden de eerste twee gekocht

A: en dan konden we er twee extra bijkopen

A: euhm maar daar hadden we zelf niet genoeg voor

A: en ik wou dat en Franky ook

A: en dan heb ik eens rondgezocht wie daar voor open stond

A: maar ze gaven geld maar wouden daar ook geen inspraak voor of zo

B: ja da's wel belangrijk

B: want we zijn met vier

B: en dat zijn ook vier verschillende meningen

A: 'gaan we dingen bijkopen of niet'

A: financieel is het vaak wel een verschillende mening

B: want ge hebt altijd 'kom we kopen dit en dat'

B: maar ik en Sammy zijn daar wel iets realistischer in

B: 'how gasten'

B: gij zou van je spaarrekening zo halen (lachen)

B: maar da's belangrijk om niet met te veel te zijn

B: want wij hebben al momenten gehad

B: we hadden het beter met ons twee gedaan

B: maar bij sommige sounds die doen dat als job

B: maar ja dan moet ge al ver zitten

Nee inderdaad

En wat hebben jullie als statuut?

A: ja we hebben nog niets momenteel

B: ja we willen wel een vzw doen

B: maar er is één iemand die dat niet wil

B: want als we nu een onderneming maakt

B: dan betaalt ge u blauw aan btw

B: voor de feesten die we dan geven

B: en een vzw is ook een gedoe he

A: zolang we geen ondernemingsnummer nodig hebben

A: gaan we het ook niet doen

B: want meestal als we een feest geven doen we dat als privépersoon

B: dat kan als particulier he

A: ja in kleinere zalen

B: maar een eigen evenement

B: dan moet je soms veel meer vergunningen aanvragen

B: dan moet ge meestal een btw nummer geven

Maar nee snap ik wel

En mag ik vragen waarom ge voor een free zou kiezen?

Waarom zou ge voor die illegaliteit kiezen?

A: hmm

B: momenteel een beetje voor de financiële kant

B: ah of illegaal

B: goh misschien een beetje voor die kick

A: ja hmm

B: omdat het niet mag he

B: dat klinkt raar he (lacht)

B: ge kunt dat ook overdag doen

B: ge doet wat ge wilt

A: gewoon de vrijheid

A: maar als organisatie heeft dat weinig voordeel

B: ja zeker

B: want ge voorziet geen drank

A: allez soms

B: ja ge kunt dat doen he een euro voor een pintje vragen

B: maar dan moet ge u daar ook weer mee bezig houden

B: denk dat mensen frees geven omdat ze zelf graag feesten

B: omdat ge eens het feest bezig is

B: u met weinig dingen bezighouden

B: geen drank of kassa of zo

B: ik zou een free willen doen om op 't gemak te zijn

B: maar uiteindelijk zijt ge dat niet

B: want er kan politie komen

A: nee he

B: denk dat er wel zo'n organisaties zijn die dat doen om zelf te feesten

A: dat kan

B: allez weet het niet he

A: maar als bezoeker ja

B: ja dan wel een verschil

A: de vrijheid van alles eigenlijk

B: voorlopig eerst nog wat legale feestjes doen

A: ik wil wel nog eens een free doen

B: ja dat wel

B: maar 't is ook een heel gedoe he

B: generator

B: locatie vinden

B: uw materiaal daar krijgen want die boxen wegen 90 kilo per stuk

B: in de zaal waar het deden was het wel makkelijk

B: In het magazijn van mijn pa deden we dat met de clark

B: maar begint er maar aan in een bos he

B: en een groep die helpt

A: ja

B: dus als organisatie is er niet veel voordeel

B: denk dat het leuk is om eens te doen ja

A: voor de sfeer he

A: ook op frees hebt ge soms standjes met kunst of zo

B: ooit ook mensen zien skaten

B: gewoon daarvoor zou je naar een free gaan

B: ja mensen doen gewoon

A: maar een free geven is niet ons hoofddoel

En is de beperking op geluid een reden ook?

A: awel we zetten het op legale feesten ook zo luid als we willen

A: tot als er politie komt

A: maar ja

B: eigenlijk moogt ge maar tot 100

B: we hebben zo een meter

B: en dan is de politie wel geruster

B: want ze denken 'ah ge hebt één dus ge houdt er rekening mee'

A: maar ja voor ons is dat nog geen breekpunt dus

B: meestal is een illegaal feest ook buiten

B: dan moet ge al serieus afgelegen zitten

B: en in België hebt ge weinig zo'n plaatsen

A: ge hebt ook geen gigantische frees in België he

A: meestal in Spanje en Frankrijk wel

A: of Tsjechië

B: ja we wouden vorige week gaan

B: maar er waren geen vluchten en het was 13 uur rijden

B: moest ik student zijn had het mij niet uitgemaakt

Nee snap ik wel

Dus echte grote feesten zijn hier niet?

A: goh nee moeilijker wel

A: ge hebt wel Belgitek

A: in Oostende was er ook eens een groter feest

B: of Oostduinkerke?

A: ja inderdaad

A: dus er zijn er wel

A: er zijn ook gewoon niet zo veel plekken

B: in het buitenland hebt ge soms kilometers geen huis te zien

B: in Tsjechië kunt ge een free geven en na 4 dagen weet nog niemand dat ge daar zit

En hebt ge dan het gevoel dat de scenes in het buitenland groter zijn?

A: ja Frankrijk denk ik sowieso

B: ja

A: maar België ook wel

A: allez ik weet dat niet echt

A: da's moeilijk om in te schatten

B: ge verschiet er wel van

A: ja er zijn ook wel redelijk wat grote sounds in België

A: maar de feesten zijn wel minder groot

A: dat wel

A: maar toch

B: ja ik was daar ook wel van verschoten

B: dan zijt ge zo bezig

B: en zegt die 'ja ik heb ook een sound'

B: en dan tonen ze foto's of zo

B: en zo leren we ook ander sounds kennen

B: bijvoorbeeld het lief van een vriendin nu heeft ook een sound

B: en da's ook iemand die onze sound gehoord had voor zijn verjaardagsfeest

B: en een vriend draaide daar met vinyl

B: want mijn vriend ook

B: en die was dan ook van een sound uiteindelijk

Ja da's wel leuk allemaal inderdaad

Euhm hmm

Ja wat me ook wel interesseerde is de dansstijl

Hebt ge het gevoel dat die verschillend is van het clubbing?

B: goh da's een goeie vraag

B: ge hebt wel mensen die er niks van kennen die dan vragen

B: 'maar hoe danst ge daar dan op?'

B: en mijn papa is naar die free dat we gedaan hebben ook gekomen

B: mijn papa zegt dat het precies zombies zijn

B: en die waggelen heel de tijd van links naar rechts

B: ge hebt er ook andere die heel beweeglijk zijn

B: en dat hebt ge op frees wel veel

B: op frees gaan ze misschien wel specialer dans

B: ik weet het niet

B: ge hebt ook wel mensen die bijvoorbeeld enkel naar frees gaan

B: en die hebben vaak wel een aparte dansstijl

B: want bijvoorbeeld op een acid ga je ni staan springen

B: alles hangt ook weer van af

B: ja 't is wat een moeilijke vraag

B: laat ons zeggen dat in de club de handjes de lucht in gaan

B: en bij een acid helemaal niet

A: ja

B: da's wel het grootste verschil

B: ook niet sensueel of zo

B: op een acid

B: en in een club gaan meisjes dat wel doen

Mensen staan ook voor de sound

Niet voor de dj

Welke rol heeft die op zo'n feest?

A: goh voor mij nog wel vrij groot

B: meestal staan ze vanachter of aan de zijkant

B: en ge merkt wel

B: we gaan wel eens gaan kijken

A: ja synths en zo live

A: da's wel ja

B: ge hebt veel respect voor die mensen

B: zeker vinyl draaien is niet makkelijk

B: en live draaien ja

A: voor mij is dat wel belangrijk

B: ja we kijken wel naar de line-up

A: op het moment zelf is het zeker niet het middelpunt van alle aandacht

A: maar hun muziek is bepalend

A: en hoe ze het doen

A: niet hoe ze eruit zien

A: en wat ze doen

A: dat was voor mij belangrijk

B: en de sound is zeker belangrijk he

B: maar de dj's maken dat de sound goed is

B: het geluid mag nog goed zijn

B: maar als de dj niet goed is

B: nu zaterdag ook was de muziek wat minder

B: dj is nog steeds erg belangrijk

A: mensen komen voor het geluid maar ook wel voor de artiest

A: maar vooral voor wat die brengt

B: en ik vind ook een dj op een tomorrowland

B: die mensen worden niet gerust gelaten

B: als acid dj kunt ge perfect nadien gaan feesten

B: en mensen laten je gerust

B: ge gaat wel eens een hebben die iets gaat zeggen

B: hebt ge misschien wel meer op van die feesten

B: denk dat dat ook wel een verschil is

A: 't is veel toegankelijker ook

B: ge kunt daar ook gewoon sneller normaal mee gaan praten

En hebt ge het gevoel dat uw publiek betrokken is bij de organisatie?

B: mensen gaan altijd vragen

B: 'moeten we helpen opruimen?'

B: altijd

B: bij ons al iedere keer

A: maar da's ook wel op legale feesten

A: in Aalst was het legaal

B: ja maar zo soundfeesten wel he

A: goh 't is een goeie vraag

A: maar misschien wel op kleinere feesten

A: bijvoorbeeld in de Bernadettewijk

A: zeker ook omdat die locatie naar vrienden wordt gestuurd

A: en dan naar vrienden van vrienden

A: enzovoort

A: dus ge creëert ook een groep die allemaal elkaar wat kennen

A: en dus ook meer affiniteit hebben met wie het organiseert

A: en verantwoordelijk zijn ook

A: medeverantwoordelijk

B: als bezoeker is het wel toegankelijker om met mensen van de organisatie te praten

B: dat wel

B: op een gewoon feest no way dat ge daar effe een mee gaat praten

B: allez misschien wel he maar toch minder snel

B: betrokken zou ik dus niet zeggen

B: maar wel toegankelijker

A: maar soms weet ge zelfs niet wie het organiseert

A: allez welke sound

A: dan krijgt ge gewoon coördinaten en voila

B: ook op ons eigen feesten

B: mensen spreken u wel snel aan

B: als ze zien dat ge het feest doet

B: en zijn ook wel dankbaar

A: ja ik weet niet of er veel verschil is dan met frees

Nee dat hoeft ook niet he

Denken jullie als organisatie ook na over de veiligheid op een free?

A: goh

B: Safe' n Sound staat vaak op acidfeesten

B: ik vind dat wel belangrijk

B: die geven zeer goeie uitleg over druggebruik

A: da's vooral preventie en sensibiliseren

A : als ge het volledig verbiedt dan hebt ge soms meer problemen

A: 't is ook ja

B: maar een veiligheidsplan goh

A: we doen ook maar kleine feesten

A: we doen ook vaak zo impulsief een feest

A: ja echt over nagedacht goh

B: we zijn sowieso allemaal nuchter dus als er wat gebeurt

B: als er echt iemand slecht wordt

B: kunnen we wel naar het spoed

A: er is wel een algemene verantwoordelijkheid

A: maar echt specifiek een beleid

Ja snap ik

Is misschien eerder iets voor op grotere feesten

A: ja

En misschien nog even specifiek over jullie taakverdeling

Hoe zat die nu precies?

A: ik doe vooral alles qua geluid

A: Sammy is wat de technieker

A: dus als er

B: ja kabels leggen

B: veiligheidsnormen

B: bijvoorbeeld een verlengkabel enz goed afrollen

B: of weet ik het

B: want dat kan in brand schieten

A: hij doet de elektriciteit

B: en de bar

B: hij is wel zo een rustige

A: gij doet organisatie een beetje

B: en de social media

B: zoals de affiches maken

A : Franky doet de locaties een beetje

A: doen we meestal ook samen

A: allez hij zoekt het meest

A: en hij is ook goed in contacten leggen

B: hij heeft een groot netwerk

B: en dat is eigenlijk vanzelf gekomen

A: iedereen deed wat hij wou

B: en ja meer hebben we niet nodig

B: op een evenement maken we wel een taakverdeling

B: dat niet iemand heel de tijd een stomme plek krijgt

B: op een feest was Sammy wel eens zien

B: en da's ambetant natuurlijk

B: we waren maar met drie

B: maar ja

B: 't is wel gelukt

B: soms lang aan de inkom gezeten en da's niet de leukste plek he

B: maar ja het moet gebeuren en als ge een feest geeft ja

B: die zaal had nu zelf een barman

Ja en ik vroeg me af ja

Jullie zijn geen vzw of zo

Hoe houden jullie de financiën bij?

A: We houden wel een kas bij

B: een maat van ons had nog een rekening waar hij niks mee deed

B: met een truienverkoop of zo

B: we werken wel met een presale dan

B: we gaan wel een beetje moeten opletten

A: ja we hebben niet echt een boekhouding

B: maar dat komt wel eens we een btw nummer hebben

B: we kunnen ook niks aangeven nu he

B: we hebben als zo gekocht

A: we weten niet eens hoeveel we precies in kas hebben

B: we vertrouwen mekaar nu wel he

B: maar geld is altijd een moeilijk punt he

B: ge moogt nog beste vrienden zijn

B: het blijft altijd een punt

B: ge merkt dat ook he

B: als ge goeie afspraken maakt

B: we hebben er nu ongeveer evenveel ingestoken

B: want ik merkte persoonlijk

B: zij hebben het meeste erin gestoken dus ze hebben het meeste te zeggen

B: dus ik had bijgelegd tot we allemaal evenveel hebben

B: en als ge dan moet stemmen

B: is het niet van 'ja maar hij heeft minder gegeven'

A: maar ja

B: jawel Sammy had dat wel

B: we kennen elkaar al sinds 2016

B: da's altijd zo

B: in een relatie soms ook

B: maar financieel ja op papier houden we dat niet echt bij

B: maar dat komt ook wel

A: 't is allemaal een beetje

A: puur omdat we het graag doen

B: er zit geen commerce in

B: dat we er geen geld uithalen ja

B: daarvoor moet je het niet doen

B: want dan moet ge er niet aan beginnen

B: je moet er wel een passie voor hebben

B: vind maar volk dat op zo'n feest achter de bar wil staan

B: ge moet er voor zijn

Nee dat denk ik ook hoor

Zijn er zo dingen die jullie graag nog zouden willen aanhalen?

Dingen die niet aan bod zijn gekomen?

B: goh nee

A: goh nee

A: goh

Zijn er soms soundsystems die negatief staan tegenover legale feesten?

A: ja ge hebt wel mensen die enkel naar frees gaan

A: maar over het algemeen ja

B: er zijn genoeg sounds die legale doen he

B: veel mensen doen het ook niet

B: maar hebben er ook niet per se iets tegen

B: misschien 20% van de sounds of zo

B: financieel moeten we dat ook gewoon doen

A: ja

B: als ge boxen wil kopen heb je geld nodig he

B: ge hebt er die er ook gewoon enorm veel geld insteken

B: leningen aangaan en zo

B: maar waar stop het

A: ge kunt het desnoods ook verkopen he

B: en het stijgt alleen maar in waarde

A: ja tegenwoordig

Is dat zo?

B: ja deftig materiaal wel ja

A: 't is ook

A: prijzen zijn hoog

A: hetgeen dat wij hebben erin gestoken

A: krijgen we een derde meer

Ja amai

B: ja die eerste waren een prijsje he

B: denk niet dat we dat nog gaan vinden

A: als ge ze goed onderhoudt

A: ze blijven goed

A: zeker in Frankrijk wordt er veel naar gezocht ook

A: zolang ge ze goed verzorgt en er is niks mee

A: daalt de waarde niet

A: 't is ook wel een zekerheid dat ge hebt he

A: op zich zeker die boxen

Had ik wel niet verwacht

A: het wordt niet meer gemaakt he

B: sommigen maken hun boxen zelf

A: ja ge kunt dat zelf maken

A: maar bij bepaalde boxen zijn er gepatenteerde bouwplannen en zo

A: gemaakt in Amerika en wat er van is dat is ervan

A: dus ja

A: er zijn wel bouwplannen die ge kunt kopen

A: da's ook niet slecht

B: ja en mensen hebben ook echt respect voor dat materiaal op een feest

B: ze weten wat dat waard is

B: ge hebt altijd wel ene die er zijn drank op zet

B: maar als ge er iets van zegt zijn ze altijd wel begripvol

B: op een free valt het geluid ook wel eens uit

B: en mensen snappen dat

B: maar dan hebt ge ook mensen die daar 'boehhh' roepen

B: was zo meer technovolk

A: of mensen die op die boxen kruipen

B: ja doet dat niet

B: en dan ziet ge mensen kijken van

B: 'nee gaat daar af'

A: da's wel

A: ge ziet direct wie het niet snapt wat het is

B: ge haalt ze er zo uit

B: mensen die de waarde niet zien

A: en welk symbool dat dat ook is

A: ik vind dat ge voor al het materiaal respect moet hebben

A: maar daar is dat wel iets meer

Ja snap ik

Het is ook een beetje het symbool van de scene zoals ge zegt

A: mensen die zelf een sound hebben gaan daar nooit drank op zetten of zo

B: nooit

B: of 'boehh' roepen als het uitvalt

Interview Wout (Karnemelk Soundsystem)

P: weet je nog hoe je met de scene in contact bent gekomen?

T: Euhm, ik heb elektronische muziek leren kennen voor ik in de free party scene ben gekomen

T: Ik luisterde wel wat oppervlakkig

T: maar ik luister nog altijd superveel

T: maar ik ben ooit vanuit Oost-Vlaanderen naar Vlaams-Brabant verhuisd

T: daar heb ik mensen leren kennen die verschillende feestorganisaties hadden

T: die draaiden veel acid en underground muziek

T: op den duur kwam daar ook tekno bij

T: dat was dan mijn vriendenkring geworden

T: en nog geen jaar later zijn we in contact gekomen met free party's

T: dat was eigenlijk nog niet echt in België toen

T: dat is 17-18 jaar geleden he

T: toen travelden we veel overal in Europa om die feesten te vinden

T: En zo ben ik er eigenlijk bijgekomen

T: er zat nog een hele underground scene achter

P: ja, ik las inderdaad dat er pas rond 2007 soundsystems zijn beginnen komen in België

P: Hoe komt dat dat hier zoveel later was dan in Frankrijk, Nederland en de UK?

T: Omdat er in België gewoon zo'n sterke clubscene was, denk ik

T: want zo zijn die free party's ook ontstaan he

T: door strengere regels in het uitgaansleven

T: sluitingsuren, geluidsmeters, security

T: mensen zochten manieren om niet binnen die restricties te vallen

T: en zo is dat ook ontstaan

T: in de UK rond 1993

T: maar ja in België stond die clubscene zo sterk

T: en zijn er lang geen strenge regels geweest

T: Bij ons was er ook wel al meer hardcore, acid, frenchcore

T: en dat werd allez

T: nog niet zo veel gespeeld in de free party scene

T: dat kwam later

T: de club- en afterclubscene was zo groot

T: er was gewoon geen behoefte aan

T: en ook niet gekend

T: in die tijd was er nog geen social media he

T: dus je moest echt mensen kennen om daarmee in contact te komen

T: Dat samen heeft ertoe geleid dat dat in België later kwam

T: want inderdaad, rond 2007 zijn de eerste twee systems in België begonnen

P: En hoe ben je dan zelf met Exit begonnen?

T: ja ik zat eerst bij een andere system

T: daar is een kleine ruzie ontstaan door iets belachelijk

T: en zo beslist om zelf een system te beginnen met wat maten

T: dat is in een half jaar gebeurd of zo

T: maar 't is misschien geen antwoord op uw vraag

T: door te reizen naar die festivals ben ik gewoon geïnspireerd geraakt

T: en ik had zoiets

T: omdat dat in België er nog niet was

T: was die drive wel groter om dat te doen

T: dus ja met de mensen dat ik ging

T: samen beslist om met een soundsystem te beginnen

P: en je sprak daarnet ook over die strengere uitgaansregels

P: was dat een belangrijke motivatie voor u om naar free party's te gaan?

T: nee, want ik ging niet echt naar clubs

T: ik ging vroeger

T: voor tekno dan

T: ja veel naar drum-'n-bass en goa en zo

T: en dat heeft niet zo lang geduurd want ik ben redelijk snel in de teknoscene terechtgekomen

T: en daarvoor ja

T: ik had daar persoonlijk dus geen last van

T: maar ik denk wel dat het in België zo ontstaan is

T: da's mijn idee

T: da's ook wel logisch

T: België had gewoon een groot nachtleven

T: dat was gewoon niet nodig

T: maar of dat dat de enige reden is

T: ja mensen leerden dat ook kennen vanuit Frankrijk en zo

T: we stonden zo gekend voor de clubs en vooral afterclubs

T: maar ja, da's allemaal verdwenen

P: en de eerste free party waar je heenging

P: welke verwachtingen had je daarbij?

T: euhm

T: ik had wel al eens foto's gezien en hier en daar een filmpje

T: dus ja ik had wel grote verwachtingen

T: ik vond dat supercool vroeger

T: dat was de max om dat allemaal te ontdekken

T: dat was spannend ook he

T: soundsystems, die free party's, live acts

T: de grootste dj's uit te scene die daar voor een appel en ei aan 't spelen waren

T: echt de max

T: zeker in die tijd

T: politiek gezien had ik al wel zo een insteek

T: in zekere zin die rebelse kant sprak mij aan

T: antikapitalisme en vrijheid om te doen wat je wil

T: als ik daar nu aan terugdenk ja

T: dat was de max he

T: ik heb zo ook superveel mensen leren kennen

T: bijvoorbeeld mijn vriendin waar ik ondertussen een kindje mee heb

T: ik heb haar leren kennen op een teknival in Frankrijk

T: zij was van Nederland

T: ja dat was echt superwijs

P: en hoe zou je de sfeer omschrijven op een free party?

T: ja goh

T: ik vind het nu iets te toegankelijk geworden

T: waardoor er onvermijdelijk ook volk op afkomt

T: en die hun mindset hoort er dan niet direct thuis

T: maar tekno is ook gewoon toegankelijke muziek

T: 4/4 beats

T: allez er is nog andere muziek he

T: maar 't is toch vaak tekno

T: anders dan punk of grindcore

T: die scene is qua normen en waarden zeker vergelijkbaar

T: maar de muziek is minder toegankelijk

T: en door social media is dat

T: vroeger was dat

T: ja eerst die kaarten afdrukken

T: en dan 600km rijden naar ergens in Frankrijk

T: als je het dan niet vond?

T: pech en dan mocht je terugkeren

T: dat gebeurde echt

T: nu is het allemaal te makkelijk

T: locaties worden soms zelfs gedeeld op social media

T: maar de algemene sfeer is voor mij

T: iedereen is welkom

T: iedereen mag daar zijn

T: de dj draait wat hij wilt

T: de 'free' in free party staat voor vrijheid

T: en dat is het gevoel dat iedereen zou moeten hebben

T: een open, goeie, uitgelaten sfeer

T: maar omdat het zo groot geworden is

T: is dat niet altijd zo

T: over het algemeen wel he

T: maar je hebt altijd wel rotte appels

P: dus je vond het vroeger beter dan?

T: ja dat klinkt nu zo belachelijk he

T: maar ik wil het zo wel niet zeggen

T: want de muziek, soundsystems, lichten enzovoort

T: de dj's

T: da's allemaal even goed en misschien zelfs beter

T: door technologische vooruitgang he

T: ook qua produceren

T: dat wordt beter

T: maar ik denk dat social media er niet veel goed aangedaan heeft

T: de algemene vibe

T: 't is te toegankelijk

T: tegenwoordig komt iedereen daarnaartoe

T: op teknivals in Frankrijk komen er snackbars en kebabshops op af

T: en die komen daar gewoon staan om geld te verdienen he

T: die zijn daar niet voor het feest of hebben niks met de scene te maken

T: maar dealers ook natuurlijk

T: da's het probleem

T: al die gsm's ook

T: vroeger was dat er niet

T: maar dat is zo over het algemeen he

T: ook bij clubs en festivals

T: het was vroeger veel nicer

T: 'iedereen moet dat gezien hebben op Instagram'

T: dus in dat opzicht was de algemene vibe vroeger een beetje beter

T: maar het feest zelf is hetzelfde en misschien beter

T: 't is in twee richtingen

T: ik ga nog altijd even graag hoor

P: verkies je dan een free party boven een clubavond?

T: over het algemeen wel

T: maar ik ga al zo veel jaar naar free party's

T: ben ook wat ouder geworden

T: ook sommige systems liggen me muzikaal of qua opzet minder

T: een avond in een club kan ik zeker appreciëren

T: maar over het algemeen verkies ik wel een goeie free party

T: maar ja

T: mijn standaard voor een goeie free party is wel iets hoger geworden

T: dus ja

T: maar over het algemeen verkies ik wel free party's

T: maar er zijn wel sounds die andere muziek draaien

T: en dan kies misschien eerder een club

T: maar dat gaat niet veel voorvallen

P: en hoe zou je de scene omschrijven voor iemand die hem niet kent?

T: ja het is een plek waar je jezelf kan zijn

T: vrij bent

T: iedereen is welkom

T: en waar je ook veel leuke, interessante mensen zult ontmoeten

T: die ook iets kunnen betekenen in uw leven

T: want dat vind ik belangrijk

T: je bouwt er een netwerk op

T: de ene is met speakers bezig

T: de andere met platen

T: die is mechanieker

T: en nog veel andere achtergronden

T: da's interessant

T: ik ben misschien wat aan het uitwijken?

P: nee hoor. Helemaal niet.

T: Een plek waar iedereen zichzelf kan zijn

T: ja het leven euhm

T: vieren

T: celebrating life

T: klinkt wat raar in 't Nederlands (lachen)

P: en heb je het gevoel dat die scene op zichzelf staat?

T: vroeger zeker

T: maar er is wel een belangrijk ding veranderd

T: en euhm

T: zeker voor 2000 he

T: tekno toen werd echt gelinkt aan de free party scene

T: ondertussen is dat gewoon een genre

T: en dat ook anders bekeken wordt

T: ja je hebt nu ook club nights en betalende feesten met die muziek

T: terwijl dat dat vroeger minder was

T: 't is eigenlijk freeteknocultuur

T: en je hebt dan ook tekno als muziekstijl

T: en er moet wel een onderscheid blijven

T: Artiesten die tekno maken ja

T: die moeten hetzelfde behandeld worden zoals elke scene

T: en dat is misschien een ander verhaal waar we ook over kunnen praten

P: zeker

T: maar op zijn eigen

T: nu is het wel anders omdat tekno

T: en soundsystems ook gebruikt worden voor legale dingen

T: en daar is niks mis mee he

T: maar er wordt vaak van geprofiteerd

T: omdat mensen zoiets hebben

T: 'och, da's de free party scene, die vragen niet veel geld'

T: da's onzin

T: in de freeteknocultuur klopt dat

T: maar niet in de clubscene

T: da's anders

T: en daar zou het gelijk moeten zijn voor elk genre

T: grote live acts uit de free party scene

T: als die dan in het legale circuit zitten

T: dan worden die veel minder betaald dan een techno of house dj

T: of zelfs psytrance

T: en dat gaat dan niet over kwaliteit

T: bijvoorbeeld een bekende live set in tekno gaat nooit zoveel krijgen als techno of eender wat

T: ik vind dat raar

T: ik heb mij daar altijd tegen verzet

T: want ik snap dat niet

T: mensen die die wereld niet kennen

T: die huren geluid en je betaalt een professioneel bedrijf

T: dat kost u massa's geld

T: maar van de moment dat ze die systems leren kennen

T: halen ze die erbij

T: en die krijgen veel minder betaald

T: dat vind ik fout

T: er wordt van geprofiteerd

T: ze cashen dan wel zwaar aan de deur

T: maar het gaat hen niet om een feest goedkoper te maken

T: ze willen zelf gewoon minder dokken

T: en als ze eerlijker zouden zijn ja

T: waarom huur je geen bedrijf in?

T: want dat gaat dan ook met contracten

T: dus je bent zekerder

T: da's allemaal veel beter gedekt

T: ik bedoel

T: dan zouden ze evengoed dat doen

T: en ik denk dat dat niet per se altijd voor ons een plezier te doen is

T: die denken meer aan hun eigen portemonnee

T: maar da's mijn mening he

T: ik heb dat gevoel

P: dat kan zeker

P: lijk me wel logisch hoor

P: wat ik me verder nog afvroeg

P: is er een bepaalde stijl qua kledij?

T: goh da's moeilijk te beschrijven

T: er is geen vaste stijl he

T: maar er zijn wel herkenbare dingen

T: op straat kan je die wel herkennen

T: typische baggy kleren

T: die teknologo's op hoodies

T: die designs, de 23

T: op die manier wel

T: maar 't is zeker niet

T: en dat vind ik juist vet

T: 't is zeker niet dat je anders bekeken wordt

T: als je niet zo gekleed bent

T: want allez ja

T: maar soms is het wel herkenbaar ja

P: ja die truien inderdaad

T: maar tattoos ook wel

T: dreadlocks, piercings

T: dat soort dingen

p: en misschien wat meer over jullie als organisatie

P: hoe ziet de structuur van jullie collectief eruit?

T: er is geen hiërarchische structuur he

T: we zijn met veel

T: en ja er is wel een harde kern die vergadert

T: beslissingen over feesten neemt

T: en daarrond zijn er nog keiveel mensen die eens die beslissingen genomen zijn

T: ja evenveel betekenen voor een feest

T: die decoratie maken of met de lichten bezig zijn

T: of dat soort dingen

T: en ja je hebt gewoon mensen die niet per se op de vergaderingen willen bij zijn

T: maar we beslissen alles samen

T: ook voor betalingen en zo

T: iedereen heeft wel een gelijke stem

P: en is er dan een taakverdeling?

T: ja spreekt wat voor zich

T: er zijn er die het geluid installeren

T: de lichten

T: de decoratie

T: anderen die gewoon overal een beetje bijspringen

T: we hebben veel mensen die voornamelijk met de productie bezig zijn

T: die bijvoorbeeld een overeenkomst sluiten met de eigenaar van een veld

T: inkom regelen indien van toepassing

T: contact met artiesten

T: maar veel mensen doen wat van alles eigenlijk

T: ja voilà

T: uiteindelijk helpt iedereen overal

T: bijvoorbeeld zijn er ook heel specifieke dingen

T: licht opraten

T: dat besturen

T: dat kan niet iedereen

T: geluid afstellen kunnen ook maar 2 mensen

T: boxen stapelen en weet ik veel kan wel iedereen he

T: de bar doen

P: en organiseren jullie ook legale feesten?

T: ja bij veel systems verschilt dat sterk

T: wij hebben dat nooit veel gedaan

T: maar ik noem dat niet graag illegaal

T: wat wij vaak doen is een overeenkomst sluiten met een boer

T: allez toch vaak

T: dan heb je nog altijd wel geen toestemming van de gemeente

T: want je moet van de brandweer, de flikken en weetikveel toestemming krijgen

T: da's waarom mensen een free party organiseren

T: da's zever he

T: allez zever niet altijd he

T: maar op den duur mag je niks meer

T: als je dan toelating krijgt moet je om 5u stoppen

T: 95db

T: daar heeft niemand zin in

T: en euhm

T: we doen dat nu wel meer en meer

T: en dat is soms wel noodzakelijk om te financieren wat we doen

T: nochtans wij hebben altijd alles uit onze eigen zak betaald

T: en bij ons lukt dat omdat we met een grote groep zijn

T: er zijn andere systems die maar met 1 of 2 zijn en dan is het moeilijk om alles te financieren

T: die zijn misschien meer geneigd om ook een legaal concept te starten

T: wat dat natuurlijk begrijpelijk is

T: 't is niet omdat je free party's doet dat je geen legale feesten mag doen

T: dat zijn twee aparte dingen

T: de laatste jaren af en toe ja

T: we zijn ook wat ouder geworden

T: da's chiller he

T: er zijn zeker heel wat risico's he

T: we hebben er al veel problemen mee gehad

T: en dus af en toe is dat wel nice

T: ons materiaal is ook duurder geworden

T: en daardoor ja

T: het kost allemaal meer

T: ook onze persoonlijke vaste kosten zijn hoger

T: 90 procent van alles wat we doen is niet geautoriseerd

T: of half

T: en persoonlijk vind ik een overeenkomst met de eigenaar genoeg

T: da's mijn mening

T: als we dat hebben interesseert het me niet

T: we gaan altijd overleggen he

T: maar dan heb ik het gevoel dat we daar mogen zijn

T: zolang dat die eigenaar niet in de problemen komt

P: ja 't is dat

P: hoe is het contact dan met de autoriteiten?

T: wij gaan altijd rustig overleggen

T: praten

T: een goeie dialoog

T: dat is 't

P: en hoe reageren zij?

T: you win some, you lose some

T: soms gaat het goed

T: soms niet

T: veel hangt af van de burgemeester

(Onderbreking. Klant komt binnen.)

P: oké

P: Eens zien waar we zaten

P: hoe houden jullie je financiën en boekhouding bij?

T: ik denk dat dat van soundsystem tot soundsystem verschillend is

T: bij ons doet 1 iemand dat

T: alles wordt op die rekening gestort

T: die heeft een apart onderdeel of zo

T: die is daar goed in

T: en die doet dat voor ons

T: voor de rest zit die niet echt mee in het collectief

T: maar daarmee helpt die ons wel

T: die probeert dat wel wat bij te houden

P: en hebben jullie een legaal statuut?

T: nee

T: daarmee heb je alleen maar meer risico qua aansprakelijkheid

T: en ja ook omdat wij ook gewoon niet veel geautoriseerde feesten doen

T: dan heb je dat niet echt nodig

T: moesten we nu veel in zalen doen

T: in Gent en weetikveel

P: Ja snap ik wel

P: ja de feesten zijn voor de overheid illegaal

P: wat zou er volgens jou aan nachtbeleid moeten veranderen

P: zodat mensen minder geneigd om niet geautoriseerde feesten te geven

T: ja da's voor mij niet moeilijk

T: gewoon terreinen die de gemeente of stad ter beschikking stelt

T: waar je niet heel de tijd aan 95db moet houden

T: niet al die security moet inhuren

T: geen herashekken

T: gewoon een plek of plekken

T: waar je in een vrije sfeer kunt genieten van een feest

T: en gewoon de organisatie vertrouwen

T: of gewoon dat het ok is om een veld van een boer af te huren

T: dat moet er gebeuren

T: er komt als organisatie tegenwoordig veel bij kijken

T: en ja je zit dan ook met een einduur

T: dat verbreekt de sfeer

T: en je stuurt mensen die nog zat of high zijn meteen weg

T: die veroorzaken dan ook overlast of nog erger

T: dus in dat opzicht vind ik dat ook niet goed

T: je kan dan beter een feest wat langer laten doorgaan

T: dat je ook een camping area kan voorzien

T: gewoon ook mensen toestaan om op het terrein te blijven

T: en te slapen

T: want dat zien we vaak

T: iedereen zitten wegsturen

T: maar wat bereik je daarmee?

T: mensen die misschien nog niet bekwaam zijn op de baan sturen

T: dat is toch ook niet veilig

T: gewoon aangename condities om feesten te mogen geven

T: en stel als stad leegstaande panden ter beschikking

T: dat zou supernice zijn

T: dan hebben die gebouwen ook nog een bestemming

T: want dat staat er dan toch weg te rotten

T: dat soort dingen

T: maar veel steden zijn daarvoor niet te vinden

T: ik denk dat mensen dat al opgegeven hebben om dat te proberen

T: want ja

T: op dat gebied is het bestuur zo close minded

T: cultuursector interesseert hen sowieso al niet echt

T: laat staan een free party

T: dus ja

P: da's waar

P: en stel in een ideaal universum

P: deze feesten zouden mogelijk zijn

P: zou je dan nog een reden hebben om een free party te organiseren?

T: da's te zien hoe je het bekijkt he

T: want voor mij hoeft een free party niet illegaal te zijn

T: ik zou dat liever zelfs legaal zien

T: gewoon een feest waar je geen of weinig inkom vraagt

T: en al de rest ja

T: voor mij gaat het gewoon om de waarden

T: iedereen moet welkom zijn

T: geen gedoe aan de ingang

T: verschillende muziekstijlen

T: en geen einduur

T: geen geluidsmeter

T: dan zou ik dat gewoon legaal doen

T: een free party blijft een free party

T: of dat nu geautoriseerd is of niet

T: 't is het gevoel dat je hebt

T: en wat erachter zit

T: en dat kan gewoon legaal zijn hoor

T: ik denk dat heel veel mensen dat liever zo zouden zien

T: 't is door de beperkingen dat je in die hoek gedreven wordt

T: je kan niet anders

T: maar anders ja

T: niemand doet dat omdat het illegaal is

T: we doen dat omdat het niet anders kan

P: en hebben jullie feesten gegeven tijdens de lockdowns?

T: nee nee

P: en ben je zelf naar feesten geweest dan?

T: ja dat wel

T: het was niet omdat wij daar principieel tegen waren

T: het was gewoon een te groot risico

T: zeker omdat we wel wat gerief hebben van waarde

T: en al een reputatie

T: dus voor ons was dat echt een no go

P: nee snap ik

P: en reageerde de politie strenger?

T: ja ja

P: en ook boetes of zo gekregen?

T: nee gewoon kleine dingen gedaan

T: ik wou het risico niet nemen

T: maar nee

P: en hoe zit het je persoonlijke relaties

P: wat vinden je ouders bijvoorbeeld van heel dit gebeuren?

T: goh het ding is

T: mijn ouders zijn heel anders

T: maar ze vinden het wel vet wat ik doe

T: ze kennen ook niet alle details he

T: we hebben nu ook wel nooit zware dingen gehad

T: maar ik woonde dan ook al niet meer thuis

T: dus dat weten ze ook niet

T: ze weten gewoon dat ik feesten organiseer

T: da's niet altijd correct geregeld en dat weten ze ook

T: dus ze hebben dat al een paar keer in de kranten zien komen

T: ook op het nieuws

T: dan bellen ze wel eens omdat ze bezorgd zijn

T: maar da's dan wel ok

T: die hebben daar eigenlijk geen problemen mee

T: zelfs andere ouders zijn al naar de feesten gekomen

T: en ja mensen die er niet veel van kennen

T: die hebben misschien wel negatieve stereotiepe beelden

T: eigenlijk moeten die eens komen en zien

T: onterecht is het negatief gezien

T: want ik vind het in clubs soms veel erger

T: veel minder verantwoordelijkheidsgevoel

T: op een free party ja goh

T: zijn mensen meer met elkaar bezig

T: da's ook één van de weinige normen

T: dat iedereen verantwoordelijk is voor iedereen

P: zeker inderdaad

P: je sprak daar over stereotiepe beelden

P: hoe wordt er in de media dan gesproken over de scene?

T: dat hangt ervan af

T: ik heb al artikels gelezen die positief zijn

T: en dat zijn vaak reporters die zelf aanwezig waren

T: die mensen daar aanspreken

T: en die merken dan: 'wow, da's hier nice!'

T: die artikels zijn altijd superpositief

T: mensen die van thuis zo iets schrijven

T: ja

T: dat zijn vaak sensatiegerichte artikels

T: er zijn bepaalde mediakanalen waar je standaard negatieve dingen leest

T: en anders waar het positief is

T: tja

T: veel mensen kennen dat niet

T: dus 't is makkelijk om dat in een slecht daglicht te stellen

T: 'geen vergunning'

T: 'te luide muziek'

T: en dan 1 random voorbijganger film die onder invloed is

T: zo gaat dat gewoon

T: maar ja

T: dat kan meevallen

T: dat kan tegenvallen

T: hangt van de reporter af

T: en het mediakanaal

T: ja over het algemeen

T: als ze aanwezig zijn

T: dan is het vaak positief

T: of toch genuanceerd

T: dan zien ze hoe gemoedelijk de sfeer is

T: 'er is hier 1000 man en geen controle of ambulance?'

T: standaard gaan zo'n feesten beter dan een geautoriseerd event

T: met security dan en brandweer

T: alles erop en eraan

T: ik denk dat dat standaard meer geneigd is om fout te gaan dan een free party

T: mensen hebben een veel kleiner verantwoordelijkheidsgevoel

T: en zijn daar niet mee bezig

(Korte pauze: klanten komen binnen.)

P: hoe sta je tegenover drugs in het uitgaansleven?

T: ik denk redelijk open over het algemeen

T: gecontroleerd en niet overdreven

T: dan heb ik daar geen probleem mee

T: Als het mensen zijn die ermee kunnen omgaan

T: er zijn er die dat niet kunnen

T: dan sta ik er niet achter

T: maar over het algemeen

P: en hoe probeer je als organisator hier op te letten?

T: ja openlijke verkoop of gebruik ja

T: dan grijpen we in natuurlijk

T: maar als het niet opvalt en mensen zijn subtiel

T: dan is het ok

T: mensen die slecht gaan helpen we

T: en desnoods naar het ziekenhuis he

T: gelukkig hebben we dat nog niet voorgehad

T: in 14 jaar tijd he

T: dus dat zegt wel genoeg

T: het moet subtiel zijn

T: als het mensen openlijk op de dansvloer gaan doen

T: dat heb ik liever niet

T: maar zeker verkoop he

T: er lopen misschien undercover's rond en da's niet waar we voor staan

T: maar we gaan er ook niet mee om zoals de meeste buitenwippers

T: of clubs

T: en dat gaat niet enkel over preventie

T: In plaats van u bij uw kraag te grijpen en buiten te sjotten

T: gaan we met u praten (pauze)

P: oké

P: nu helemaal iets anders

P: zou je zeggen dat er op teknofeesten een andere dansstijl is?

T: goh dat weet ik niet

T: ik dans overal hetzelfde

T: ja er zijn misschien wel dingen die terugkomen

T: in tekno vind ik dat wel wat minder

T: zo wat in die speakers hangen is wel een stereotiep natuurlijk

T: de meeste mensen dansen overal hetzelfde denk ik

T: maar ja als ze veel naar free party's gaan zal er wel een invloed zijn

T: onderbewust door de mensen rond u dan

T: mensen zwaaien misschien wat met hun armen

T: en er wordt minder zo gesprongen of zo

P: en speelt de dj dan een grote rol?

T: ja enorm he

T: natuurlijk 't is anders dan op een clubfeest of zo

T: de dj staat achteraan of aan de zijkant of zo

T: en mensen dansen voor de speakers en niet voor de dj

T: dat reflecteert misschien wel de vrije geest van free party

T: dat het om de muziek gaat

T: en niet om de persoon die draait

T: maar pas op een dj krijgt evenveel respect he

T: maar je bent gewoon niet het centrale punt van de aandacht

T: en dat is belangrijk

T: dat is niet waarvoor we het doen

T: 't is het geheel en het gevoel primeert

T: meer dan de show van 1 kerel

T: en dat wil niet zeggen dat het minderwaardig is he

T: iedereen respecteert die evenveel

T: en ik persoonlijk vind dat ook relax om te draaien

T: want ja 't is niet dat we het volk niet zien he

T: we zien hun reactie ook wel

T: want ja dat moet je ook wel weten of iets marcheert

P: hoe raken mensen op de hoogte van het feest?

T: Flyers met een infonummer

T: coördinaten

T: sms'en met coördinaten

T: 100-150 man

T: en voila zo doen we dat

T: dat dan rondsturen en dan loopt het wel los

Interview Tom en David (Boter Soundsystem)

Hoe ben je met de scene in contact gekomen?

A: ik ging naar feesten

A: legale feesten en ja

A: die stelden vaak teleur vond ik

A: dat begint dan pas op te komen om 3-4u

A: en dan is dat gedaan om 5u

A: en da's zo wat frustrerend ook he

A: want mensen zijn chaud om te feesten tot wanneer ze willen

A: zonder al die regels

A: en ik denk ook dat mensen sinds corona ook zoiets hebben van

A: 'je m'en fou en we zien wel hoe dat het gaat lopen en he

A: we willen gewoon buitengaan en feesten he

A: i.p.v.: 'we hebben hier deze regels en hier moet gij u aan aanpassen'

A: mensen kunnen niet meer zichzelf zijn of willen zoals iemand in die club zijn

B: of ge moet u aanpassen qua kleding

B: niet binnen mogen in een club omdat ge bepaalde kleding aanhebt

B: da's pijnlijk

A: racisme is het niet he maar uitsluiten

A: dat stoot af vind ik

Dus het zijn de regels binnen het reguliere nachtleven die storen?

A: ja vooral die regels inderdaad

A: ook als ge dingen binnen wilt organiseren

A: wat voor vergunningen en dingen die ge in orde moet brengen

A: dan doen ze moeilijk over een vergunning

A: en dan een geluidsbeperking en ja zo die dingen he

A: da's de reden waarom dat ik zo wat naar free party's ben beginnen gaan

A: gewoon ook omdat ja

A: iedereen kan zijn eigen zijn

A: iedereen doet waarvoor dat hij goesting heeft op dat feest

A: iedereen komt en vertrekt wanneer dat hij goesting heeft

A: en daardoor werd ik wel aangetrokken

En hoe is dat concreet gegaan? Hoe kwam je er mee in contact?

A: Ja dat was via vrienden

A: ons een keer uitnodigen

A: en wij mee he (glimlacht)

En welke verwachtingen had je dan op voorhand?

A: iets groot

A: een feest dat kan blijven doorgaan tot wanneer de politie komt om het stil te leggen (pauze)

A: en geen geluidsnormen (lacht)

B: ja inderdaad!

A: zeker dat

Allright. En ge spreekt daar over geluidsnormen. Zijn jullie daarom zelf met feestjes begonnen?

A: we zijn eigenlijk vooral begonnen met het soundsystem

A: omdat ja in club het geluid gewoon zo is van

A: 'hup we smijten dat hier open en knallen dat hier'

A: en den avond passeert

A: wij proberen daar een stap verder in te gaan

A: 'waarom klinkt het als ik dat doe, zo, waarom zo'

A: en er een logica achter zoeken en uiteindelijk ben ik dat ook gaan studeren

A: audio

A: en dat heeft Boter ook doen groeien

A: door het altijd goed af te leveren

A: we proberen het beter te doen dan een clubke (pauze)

En welk gevoel hield je over aan jullie eerste avond?

B: op een free? Ja een zalig gevoel echt

A: en ge voelt u ook ja

A: mensen komen naar u om u uitgebreid te bedanken

B: ja mensen zijn u ook ongelofelijk dankbaar

A: en dat geeft moed om voort te doen

B: zeker (pauze)

Dus zou ge zeggen dat er meer betrokkenheid...

B: ja sowieso

A: absoluut (pauze)

En op welke manier kunt ge dat zien?

A: ik vind op een free party

A: iedereen praat met iedereen

A: en ge leert iedereen kennen

A: en ja ge komt wel eens niet overeen

A: ge gaat sowieso mensen leren kennen op een free party

A: die ge in een club niet gaat leren kennen

A: en mensen gaan oprecht geïnteresseerd zijn in u

A: die gaan naar u luisteren

A: en zich niet voordoen als ik-weet-niet-wie

A: en dat vind ik zo nice aan free party's eigenlijk

A: 't is echt een open publiek en dat doet veel vind ik

Ja dat kan ik zeker geloven

En het is duidelijk dat ge een free boven de gewone club verkiest

A: ja sowieso

En geldt dat ook voor de soundsystem

Organiseert ge liever een free dan een legaal event?

A: Ik denk dat wij op een jaar 2 free party's geven

A: omdat we ook veel risico lopen

A: want we komen met ons goed gerief buiten

A: het gerief dat er staat is veel geld waard

A: dat zijn al onze spaarcenten dat daarin steken

A: en ge wilt dat ook niet altijd kwijtspelen

A: ge kunt dat risico een paar keer nemen op een jaar

A: maar als ge daarin dan ook weer zo gekend wordt

A: is het ook niet meer underground

A: of speciaal he

En komt dat vaak voor dat spullen in beslag worden genomen?

A: meer en meer tegenwoordig

B: inderdaad

A: da's gewoon het dreigement he tegenwoordig (lacht)

A: 'ja zet het uit of we pakken de boxen mee'

A: ja (lacht geïrriteerd)

En hoe komt het dat het ineens zo strenger is geworden?

A: om er vat op te krijgen of zo

A: het stil leggen

A: zo'n feest kan 3-4 dagen doorgaan

A: maar ja als dat dicht bij woningen is ja

A: als de politie dan geen orde kan tonen

A: een gevoel van machteloosheid wilt de politie niet

Nee inderdaad. En reageren zij altijd hetzelfde of...

A: hangt af van politieagent tot politieagent

B: Van chef tot chef

B: echt

A: laat ons zeggen dat ge met 1 op 5 agenten een gesprek kunt voeren

A: en die luisteren

A: en gij kunt naar hun luisteren en ge komt tot een akkoord

A: maar die andere 4

A: daar valt gewoon niet mee in discussie te gaan

A: die komen toe met 10 auto's

A: 12 auto's

A: en dan roepen ze nog een ploeg op

A: precies dat er een of andere aanval gebeurt

A: maar iedereen is zich daar gewoon aan het amuseren

A: buiten de burens dan misschien (lacht)

en hoe benaderen jullie de politie dan?

A: ja we proberen altijd in dialoog te gaan

A: we praten met de agent en proberen uit te leggen waarom we dit doen

A: waarom we zo'n feest geven en geen zaal huren

A: dat is de dialoog die ge moet proberen aangaan met de agent

A: maar die moet er natuurlijk voor open staan

A: we hebben een paar feesten gehad

A: met andere soundsystems

B: ja

A: de politie komt daar toe met 3 auto's

A: ze blijven in de auto zitten met hun lampen aan

A: en dan staat ge daar aan die auto en die kijken eens

A: doen hun deur of raam niet open

A: en die willen niet praten

A: 10 minuten later staan daar nog 4 ploegen om het terrein te ontruimen

A: dan staat ge daar machteloos he

A: maar dat vind ik ook zalig aan free party volk

A: die gaan de sound ook mee beschermen voor als er zo'n dingen gebeuren

A: ge probeert dat te vermijden

A: maar ge kunt dat niet altijd tegenhouden

En wat zijn dan zoal de gevolgen voor jullie als organisatie?

A: dat hangt echt af van burgemeester tot burgemeester

A: die beslissen of we een boete krijgen of euh

A: het kan ook zijn dat ge eens in een natuurgebied zit

A: en versterkte muziek in zo'n gebied wordt zwaar beboet

A: dat kan heel goed zijn dat ge daarvoor boetes krijgt

A: feesten waar ge naar buiten gaat hebt ge soms 250 euro aan uw rekker

A: voor gewoon naar een feest te gaan

Als publiek dan?

A: ja gewoon als publiek he

B yes inderdaad

Amai

A: denk zelfs niet als soundsystem

A: aah jawel 1 keer in Geraardsbergen

B: (glimlacht) ja da's ook een verhaal

A: in beslag genomen voor 3 uur (lachen allebei)

A: we zaten daar toen met 4-5 soundsystems

A: 4-5 crews

A: allemaal aan het wachten tot we ons gerief terugkregen

A: 'ja maar dat kan nog efkes duren

A: een dag of twee'

A: wij daar blijven zitten want ja ons camionette was ook in beslag genomen

Dus ge geraakte niet weg?

A: nee voila (lacht)

A: en we moesten allemaal werken de dag erna

A: uiteindelijk toch teruggekregen met een boete

A: maar ja

En dan ja die boetes kosten wel wat waarschijnlijk**Vragen jullie inkom of zo?**

A: ja we verkopen drank

A: we proberen ook eten te verkopen op onze feesten

A: en ja sommige mensen zijn gul en geven wel iets

A: maar echt vragen hangt af van locatie tot locatie

A: als ge weet dat het een feest van 3 dagen wordt

A: en we gaan boetes pakken

A: het gebeurt zelfs dat er dan advocaten in worden geschakeld

A: voor hun in te dekken om het feest te laten doorgaan

A: zoals Belgitek bijvoorbeeld

Ok wow, had ik niet verwacht**En mag ik vragen hoe jullie team er uitziet?**

A: onze vaste crew bestaat uit 5 man

A: we hebben we veel maten die komen helpen

A: als we het hun vragen zijn die er om mee dat feest waar te maken

A: ja elke keer

B: zonder hun zou dat niet lukken nee

A: zonder al die vrijwilligers

B: nee zou het zeker niet gaan

Oké en voor het feest zelf**Hoe gebeurt de organisatie op voorhand?**

A: ja bijvoorbeeld als wij iets alleen organiseren

A: dan hebben wij wel elk wat taken

A: ik hou mij bezig met het geluid

A: Arno dat ik zich bezighoudt met de dj set up

A: Laurent dat zich bezighoudt met het licht

A: en dan stellen we samen de sound op

A: zien we dat alles goed vasthangt en stevig staat

A: en achteraf is dat net hetzelfde

A: iedereen heeft zo wat zijn taak

A: ook bar

A: dan doen we samen boodschappen

A: dus ook weeral uit onze eigen zak dat we dat voorschieten

A: voor dat feest drinken te kunnen schenken voor het volk

A: en dan het feest knallen he (lacht)

Ja sowieso

En de dj's kennen jullie?

A: niet altijd nee

B: nee zeker niet

A: we proberen wel altijd wat te variëren

A: niet elk feest dezelfde artiesten op de line-up

A: van tijd zijn dat ook Fransen of Nederlanders

A: Duitsland

A: UK

A: maar voor free

A: mensen van de UK niet zo vaak

A: Fransen wel vaker

A: zelfs van het Zuiden helemaal tot hier

B: en Spanje

Amai ja mensen hebben wel echt wat over te komen

A: ja voila dat maakt het zo nice

A: mensen die echt naar uw soirée willen komen

A: en ge gaat daar niet twee compleet andere mensen hebben

A: of iemand die daar echt per ongeluk belandt

A: in een club is dat van 'oh we kwamen van daar en nu zijn we plots hier'

A: en mensen die dan meegaan die het niet kennen

A: of er misschien zelfs niet eens willen zijn

A: dat hebt ge op zo'n feesten niet

Mensen komen echt voor het feest

A: ja voila

A: niet op die te zien of die te zien

Ja snap ik wel

B: of ook voor de sound natuurlijk

En werken jullie vaak samen met anderen?

A: ja proberen we wel zo veel mogelijk te doen

A: in mei organiseren we bijvoorbeeld iets met een Franse crew

A: daar hangen dan kosten aan vast he

A: 1700 euro voor een zaal

A: en die kosten moet ge dan maken

A: van tijd ook legale feesten

A: wij moeten legale feesten om het te kunnen blijven doen he

A: om uit onze kosten te kunnen geraken

A: om artiesten te betalen en al de rest

A: we proberen elk feest ons artiesten tenminste iets te geven

A: gewoon voor de moeite die ze doen om af te komen

A: desnoods verdienen wij niks

A: maar onze artiesten moet nu ook niet per se winst maken

A: daar draait het ook niet om

A: maar gewoon dat ze geen kosten hebben moeten maken om tot bij ons te komen

A: dat is een mindset die we wel proberen houden (even pauze)

en hebben jullie dan een legaal statuut of zo?

A: ja wij hebben een vzw

A: en ook een boekhouder

A: maar dat is voor onze legale feesten (pauze)

En jullie boekhouder is ook op de hoogte van jullie frees?

A: dat kan (lachen)

B: 't is niet dat we daarover echt praten zuh

B: allez die weet dat wel hoor (pauze)

En dan tijdens het feest zelf

Hebben jullie zaken die het event veilig houden?

A: Ja we zijn er met de crew

A: En nog eens 20-25 van onze beste vrienden

A: en die houden alles ook wel wat mee in de gaten

A: 't is niet dat wij daar security hebben

A: denk ook niet dat dat nodig is op een free

A: wij houden natuurlijk wel in 't oog dat iedereen met respect behandeld wordt

A: dat er geen gevechten zijn

A: dat wordt echt vermeden

A: daar wordt echt op gelet bij ons

En hoe gaan jullie om met druggebruik op feestjes?

Voor de duidelijkheid

Jullie hoeven hier niet over te praten he

Ik beseft dat het niet altijd een makkelijk thema is

A: ja da's oke hoor

B: uhu

Op een free dan

Hoe zit dat dan?

A: Wij hebben wel samengewerkt met Safe 'n Sound

A: die staan op evenementen en geven uitleg over drugs

A: en de risico's

A: gans de lijst

A: mdma enzovoort

A: en het volk is daarover ook wel geïnformeerd

A: dat is wel de bedoeling

A: het maakt mij persoonlijk niet uit dat iemand drugs gebruikt

A: maar hou alles onder controle

A: en weet wat ge doet

A: en heb respect

A: voor uzelf en voor een ander

Dus het is niet dat jullie het zouden verbieden op een free?

A: ge kunt de mensen toch niet tegenhouden

A: als ge zegt dat het verboden is

A: dan doen ze het achter 't gat in de auto

A: of op het toilet

A: da's hetzelfde met een café he

A: als ik naar het café ga en zie daar mensen om de 10min naar de wc gaan

A: ja dan weet ik het ook

A: da's het punt dan ja

A: mag het?

A: mag het niet?

A: wij kunnen dat echt niet verbieden

A: we kunnen iemand dat afraden

A: maar verbieden niet

A: da's iemand zijn eigen keuze

A: heb gewoon respect

A: da's al

ja dat snap ik wel (even pauze)

En stel er loopt iets mis op zo'n feestje

Qua drugs of iets anders

Wat zouden jullie op zo'n moment doen?

A: mijn madame kan eerste hulp toedienen

A: zij is er altijd bij ook

A: en ik ben altijd nuchter om iemand desnoods naar het ziekenhuis te brengen

Ja oké da's zeker goed (pauze)

Natuurlijk wat me ook vooraf belangrijk lijkt

Hoe communiceren jullie over het feest?

A: ja zo veel mogelijk mond aan mond reclame

A: wij zetten niets op FB (lachen)

A: maar het gebeurt tegenwoordig wel veel

A: euh maar

A: communicatie is vaak via sms

A: euhm

A: en dat werkt wel goed

A: dat gaat rap rond hoor

Dus ge hebt een soort lijst of zo?

A: ja een contactengroep en daar post ik dat in

B: dat gaat rap rond dan zuh

B: iedereen blijft dat dan doorsturen

En hoeveel volk verwachten jullie zo?

A: Dat hangt af van dag tot dag

A: Hangt ook af van 't weer

A: Of er nog feesten zijn

A: goeie mond-aan-mond-reclame maken

A: dat de mensen de datum onthouden

A: en dat ze die vrijhouden om naar u te komen

En de locatie

Wanneer sturen jullie die?

A: als de sound volledig is opgesteld

A: niet als er al muziek is of zo

A: en we beginnen te spelen vanaf dat er volk toekomt

A: en dan zijn we misschien al 15 min aan het spelen

A: een uur later na de sms komt het eerste volk (even pauze)

En de locatie

Hoe zoeken jullie die?

A: google maps gewoon

A: beetje rondzoeken en checken via street view als dat wat gaat

A: of wij moet regelmatig naar de Walen

A: dan passeert ge wel wat wegskes en steengroeves

A: ziet ge dat er iets leegstaat

A: ja dan gaat ge zien he

Dus is het dan vooral in Wallonië dan?

A: Goh in de buurt van Brussel ook eens he

A: de locatie hangt ook neig af van welke politiezone

A: van welke dat toekomt

A: da's moeilijk om zo een vast antwoord op te geven

nee dat snap ik

Lijkt mij zeker

En dan de omgeving checken jullie ook?

A: ja echt wel hoor

A: spot naast de autosnelwegen zijn de beste

A: tussen de bossen ergens naast een autosnelweg

B: we zaten ook eens onder de ring ergens

B: met een prachtig zicht op Brussel

Ah wow klinkt wel nice

A: daar is het om 6u of zo stopgezet he

B: en ja de flikken waren daar echt megachill

A: daarmee 't is echt belangrijk om een gesprek te voeren met die mensen

A: en toch één iemand die nuchter is om te communiceren

A: maar ook openstaan voor voorstellen van de andere kant

En kunnen jullie tot een akkoord komen?

A: da's te zien

A: kan zijn dat ze vragen tot welk u ge wilt verder doen

A: of ze zeggen van direct te stoppen

En hoe is het gevoel bij die agenten?

A: denk diegenen die het vaak meemaken

A: nog wel het ambetantst zijn

A: want ge moogt niet vergeten

A: als ge zo'n feest beëindigd

A: het kan zijn dat mensen onder invloed zijn van drank of drugs

A: en die mensen zo de baan willen opsturen

A: maar laat die mensen dan hun roes uitslapen

A: want zo verhoogt ge de kans op een ongeval gewoon

Ja tuurlijk

A: het zou eigenlijk goed zijn moest er een regel zijn dat free party's tot 10u 's ochtends

A: en als iedereen zich daaraan probeert te houden

A: zou wel nog goed lukken

B: ja da's waar

B: hebt gij al veel free parties gedaan eigenlijk

Nog maar 2

door corona

Ik ging daarvoor naar clubs maar ja dat ging lang niet

En ja dat was in Brussel

Midden in de stad

In een gebouw dichtbij Wiels

Maar geen super sound

A: ja in Brussel was er veel te doen

Ja da's echt enkel daar

Overall waren ze veel strenger

A: ja ik denk ook sinds corona dat ze ons

A: alle hoop ik

A: beter gaan begrijpen

A: van tijd eens een feest geven en langer mogen spelen dan normaal

En hebben jullie tijdens corona feesten gedaan?

A: goh ja dat wel

A: allez eerder privé

B: ja geen free party's

A: geen zaal of zo

A: in een schuur of tuin van iemand

B: wel naar free party's geweest he

B: da's dan altijd euh

A: geëindigd met een boete

B: een boete van 250 euro

B: en bij mij hadden ze eens typfout gemaakt

B: ik had een boete van 2500 euro (lachen)

B: mijn ma man

B: allez bon

A: ik had één van 250 en hij één van 2500 (lachen)

B: ik zag gans bleek echt

B: mijn ma zegt

B: 'gij gaat dat betalen he'

B: 'euh nee ik ga dat niet betalen'

B: jajaja en dan gebeld

B: en ja was wel opgelost zuh

En dan hoe kijken jullie binnen de free scene naar de coronapas?

A: 't is gelijk dat ik zei he

A: in clubs zijn al die regeltjes

A: en ge kunt het nog steeds hebben en in een club staan

A: of ge gevaccineerd zijt of niet

A: iedereen kan naar een free gaan

Ja ja

A: ja dat kan ons echt niet schelen

B: ja voor ons was dat ook niet tof he

B: maten van ons konden niet naar onze legale evenementen komen

B: waarom?

B: omdat ze niet gevaccineerd zijn he

B: da's eigenlijk gewoon pijnlijk

A: ja da's ook zo'n dikke zever he

A: sounds die test centra moeten opstellen?

A: hoezo is dat onze verantwoordelijkheid?

A: waar moeten wij ons op den duur mee bezighouden?

A: ge werkt langer aan zo'n test centrum dan de plannen voor uw feest

Nee da's zeker waar

En zijn er dan meer mensen niet gevaccineerd in de scene

Naar jou gevoel

A: dat maakt mij persoonlijk niet uit

A: of iemand gevaccineerd is of niet

Mij ook niet

Heeft dat misschien ook te maken met de essentie van een free?

A: ja voila het heeft ook gewoon met de naam te maken

A: vrij he

A: iedereen doet wat hij wilt

A: komt met wie hij wil

A: hoe of wie

A: maakt echt niet uit

en hebt ge het gevoel dat die scene losstaat van de nightlife scene?

A: hoe bedoelt ge?

ja of al die mensen bewust kiezen voor zo'n feest en geen ander

A: ja iedereen kiest daar bewust voor (pauze)

En voelt ge u deel uitmaken van één scene?

A: ja ik vind dat dat wel wat afhangt van crew tot crew

A: er zijn crews die een heel andere visie hebben op een feest

A: ja dat hangt echt af van wie

En welke verschillen ziet ge dan tussen crews?

A: bijvoorbeeld een nuchtere persoon voor noodgevallen

A: en ja die dan niet nuchter blijft

A: zo'n dingen

A: op organisatorisch vlak eigenlijk

A: en die ook realistische beslissingen kunnen nemen

A: als ge begrijpt wat ik bedoel

A: mensen die drugs nemen zijn euforisch

A: alles kan maar blijven duren

A: tot het is uitgewerkt he

A: zo'n mensen

A: ja 't is soms wat moeilijk

A: ge werkt natuurlijk niet met iedereen samen

A: ge moet niet met iedereen samenwerken he

A: ge werkt samen met mensen waar ge een goed gevoel bij hebt he

A: waar ge wat dezelfde visie heeft op dat vlak (pauze)

En als ge aan iemand zou moeten uitleggen die de scene niet kent

Hoe zou ge die dan omschrijven?

B: Goh ja we hebben er zo al in stukken en brokken op geantwoord

B: maar zo in één geheel euhm (pauze)

A: een goed feest

A: dat kan blijven doorgaan

A: waar dat ge veel goeie mensen hebt leren kennen euhm

A: en realistische visie op het leven

A: 't zijn geen mensen die zitten te pronken met hun nieuwe auto

A: of nieuwe sacoché

A: iedereen die daar naartoe gaat is wie hij is

A: maakt niet uit he

A: da's mijn zicht op een free party vooral ja

B: dat vind ik ook echt belangrijk dat ge kunt zijn wie dat ge zijt

B: allez

A: voor de rest een goed feest met goeie boxen

A: een goeie sound

A: ja vooral goeie vibes (pauze)

A: en kan je zien aan de kledij of stijl dat iemand naar frees gaat?

A: goh voor mij niet nee

B: voor mij ook niet

A: ge kunt dat echt niet zien aan mensen

B: allez ik zeg het

B: iedereen is daar gewoon wie dat hij is

B: ge kunt in uw week een dikke pee zijn

B: en in het weekend naar free party's gaan

En kijkt ge in de week uit naar de feestjes?

A: voor mij hoeft dat niet elk weekend

A: als ik dat weet ja

A: dan kijk ik daar wel naar uit

A: vooral om uw maten terug te zien dat ge hebt leren kennen op een vorig feest

A: en da's bien

A : ge bouwt een band op met veel mensen

B: of dat we last minute gaan (lacht)

B: dat we ineens een bericht krijgen dat er een free is

Maar da's dan soms redelijk ver?

B: ja goh hier in België ça va he

B: max een uur of anderhalf uur

B: ge zijt toch weg met uw maten he

A: een beetje drinken in den auto (lachen)

B: maar ja bestuurder niet he

B: tot het feest natuurlijk

En blijft ge daar dan vaak slapen?

A: ja ja

A: 200m verder in de camionette slapen of zo

B: beetje slapen is wel belangrijk voor ge terug naar huis gaat (pauze)

En zou ge zeggen dat er een bepaalde dansstijl is op een free?

A: Gewoon stampen met de voeten (lachen)

B: goe stampen met de voeten

En hebt ge het gevoel dat er een verschil is met dansen in een club?

A: ik zou zeggen dat afhangt van de muziek

En wat is jullie focus qua muziek?**Want jullie laatste feestje was er dub dan****Doen jullie ook andere feesten?**

A: ja we hebben een crew van 5 personen

A: een dj dat tekno speelt

A: iemand dat drum 'n bass speelt

A: ge kunt ja

A: ge moet wat openstaan voor alles vind ik

A: als soundsystem

B: zelfs dancehall

B: ik draaide dat al sinds mijn 16

B: en dan ja goh

A: iedereen doet wat 'em wilt

A: en zien dat er voor iedereen ook iets is

A: en da's wel onze bedoeling

A: om iedereen een goed feest te kunnen geven

Maar verschillende genres op één avond dan minder waarschijnlijk?

A: we hebben dat weleens gedaan

A: maar vond niet dat dat zo goed werkte

A: want dan hebt ge vooral volk dat voor één genre komt

A: en daar dan gans den avond op zit te wachten

Ja ja

B: en dan komen ze zagen

B: 'wanneer is het?' (pauze)

En is dansen daar dan belangrijk?

A: iedereen danst hoe hij wilt he

En is er ook zoiets als een chill plek waar mensen kunnen zitten?

B: hangt af van de locatie

A: En het weer ook

B: daar in Frankrijk

B: daar was echt een tent met zetels en kussens

A: dat was een samenwerking met Fransen en die hadden ook op teknival gestaan

Amai ja

En hoe verloopt zo het contact met andere organisaties?

A: ja op andere frees een beetje babbelen en zien he

A: hangt ervan af met wie dat het klikt

A: zoals mensen in dinge

A: hadden we ook wat crews leren kennen

A: en in het begin zo wat samengewerkt

A: wij hielpen mekaar wel goed met vragen over dit en dat

A: was een wederzijdse werking

A: peis ook dat dat nice is dat we zo op elkaar kunnen rekenen

En dan dacht ik ook aan nachtbeleid in het algemeen

Wat zou er voor jullie veranderd moeten worden?

A: gewoon terug gelijk vroeger (lacht)

B: ja

A: vroeger was eigenlijk

A: ge had geen sluitingsuur

A: als de mensen het te luid vinden

A: geef dan oordoppen

A: euhm

A: gewoon wat lossier

A: 'hier is een vierkant waar ge moogt staan en hier moet ge blijven'

A: dat is een regel

A: dat is een regel

En wat zijn de moeilijkste dingen dan bij een legaal feest?

A: een vergunning krijgen voor een feest tot 5u of langer

A: dat is echt pff

A: dan moet ge gaan vergaderen met iemand om dat te krijgen of weet ik veel

A: terwijl vroeger zoiets vanzelfsprekend was dat een feest tot 5u zou duren

A: nu moet ge van tijd feesten geven tot 3u omdat het gewoon niet mag

A: da's ja

En zijn er nog redenen om frees te organiseren?**Stel dat regels rond legale events versoepelen****Zou ge dan nog een free organiseren?**

A: ja denk het wel

A: ge moet weten we doen dat ook ni superfrequent

A: dat moet een beetje een speciaal ding blijven

A: en ge moet mensen bij legale events warm maken om naar uw free te komen

A: en dan uw sound volledig los te laten gaan

A: gewoon die vrijheid dat ge hebt

A: maar 't is niet per se die wetgeving he

A: niemand verdraagt gewoon nog iets van elkaar

A: 't is vooral dat dat mij stoort

En zijn jullie zelf al lang bezig?

A: sinds 18?

B: nee 2017

En hebt ge het gevoel dat het 5 jaar geleden makkelijker was?

A: ja onze sound was nog niet zo dik dus we maakten minder lawaai (lacht)

A: nu vorig weekend hadden we in Wallonië een legaal feest gedaan

A: allez semilegaal want we hadden geen vergunningen aangevraagd

A: we staan in de gazet (lacht)

A: dat was ook met twee soundsystems uit Wallonië

A: We waren 'zo luid' dat er 'meer dan 5 combi's nodig waren om het feest stil te leggen'

A: maar snapt ge

A: er is 5 man ambetant

A: maar 400 mensen die zich gewoon aan het amuseren zijn

A: daar zit gewoon geen balans in

A: en dan is 't van

A: 'vraag een vergunning'

A: maar dan moogt ge maar tot 4-5u doorgaan

A: sluitingsuren is voor mij echt het storende

A: eigenlijk zou ge gelijk in Polen

A: een festival dat we hebben gedaan

A: dat was een festivalterrein waar het volk mocht blijven chillen na het feest

A: die konden daar slapen op de wei

A: uw roes uitslapen voor ge vertrekt

A: nu wordt ge overal buitengejaagd om dat uur

A: op den duur zijn mensen geforceerd om te vertrekken

A: en stuurt ge ze zo op de baan terwijl ze misschien voorzien hadden om eerst te slapen

A: en dat is ook euh

A: een nadeel aan die sluitingsuren

A: hebt ge die niet?

A: dan komt en gaat uw volk wanneer ze willen he

Ja dat is niet zo veilig inderdaad

A: ja is ook niet aangenaam he

Ja zeker niet**En houden jullie je financiën ook bij?**

A: met onze vzw hebben we bepaalde vergunningen enzovoort

A: offertes

A: facturen

A: we hebben een boekhouder die dat doet

En voor een free?

A: Ja een free party doet ge niet voor het geld

A: Die inkomsten zijn dan voor uw bier terug te betalen

A: En de generator

A: Winst maakt ge absoluut niet

B: ja en mensen zijn dan wel vrijgevig en geven wel iets

A: ja da's waar

A: en zelfs dan komt ge er niet

A: maar dat maakt mij ook niet zo uit

A: ge wilt gewoon een goed feest geven

Ja dat begrijp ik zeker

B: 't is daarvoor dat wij gaan werken in de week

A: ja we hebben 8 lichten of zo

A: iemand van de crew houdt zich bezig daarmee

A: ja 't is veel

A: een grote investering

Ja dat lijkt me wel

A: ja ik zeg het

A: ge doet dat om uw volk blij te maken

A: zo op het einde van de avond als ze bij u komen en zeggen dat het goed was

A: ja dat maakt uw avond wel

Ja zeker

En mensen nemen zelf eten en drank mee?

A: op een free?

A: ja tuurlijk

A: iedereen doet wat hij wil

A: als het op is kunnen ze altijd afkomen he (lachen)

En wat voor rol speelt de dj op een free?

A: veel ja

B: uhu

A: goeie muziek maakt een goed feest

A: als ge een eentonige of saaie dj hebt

A: dan is uw feest ook al een pak minder he

A: ge moogt een goeie sound hebben

A: maar als ge geen goeie muziek speelt

A: daarmee moet er wel wat meer belang gehecht worden aan dj's

A: da's wel

A: kwaliteit

En op voorhand hecht ge veel belang aan die programmatie?

A: sowieso

A: meesten worden geboekt voor een minimum van 7 of 8 uur

A: en achteraf nog wat ruimte voor mensen die zelf willen draaien

En vergaderen jullie op voorhand over zulke beslissingen?

B: ja wekelijks

A: op woensdag

A: om alles te overlopen en zo he

A: dat ook iedereen wat op de hoogte is van wat er is

En doen jullie dat thuis of

A: ja ja

A: of in de loods

A: op café ja

A: kan overal (lucht)

A: en we huren die loods om te stockeren

A: en om te werken he

en technisch gezien

Hoe begint ge aan zoiets?

A: Multiplex en en CNC machine

A : en wat lijm ja

A: op Autocat maken we wat plannen voor de speakers

En voor frees hoe doen jullie promo?

A: Ja kan een keer dat ge flyer hebt fso

A: Hangt af van wie ge samenwerkt

A: In Nederland hebt ge veel gecrypteerde chats

A: maar in België gebeurt dat niet veel

A: meer via sms en dan zo doorsturen

Want sommige soundsystems delen bijvoorbeeld wel aankondigingen op socials

Geen exacte locatie of zo

A: ja gebeurt

En denkt ge dat politie zulke pagina's volgen?

A: goh ja

B: als ge geseind staat of zo

B: dat ze u in 't oog houden

B: als het weekend ervoor bordel was op uw feest

B: kan misschien wel dat ze u dan in 't oog houden

B: ze moeten met iets bezig zijn he (lacht)

A: ja we kennen wel iemand zo gebaist geweest is

A: maar ja over het algemeen een coole scene

En denkt ge dat ge het zou blijven doen?

A: goh wie weet maar geen idee

A: maar clubs ga ik niet meer doen

A: nee

B: ja ook amper gedaan gewoon

A: sinds dat we zelf een sound hebben

A: doen we enkel soundsystemfeesten

B: ja niks anders meer

A: op den duur gaat ge altijd naar een vriend zijn feest

En heeft corona invloed gehad op jullie werking?

A: we werkten voor al ons onderhoud en huur te kunnen betalen

A: voor uit te breiden

A: en ja

A: maar bon hangt ook af van hoe gemotiveerd ge zijt zeker

Ja sowieso

En is het iets waar veel geld in kruipt?

A: goh ja

A: maar we zijn nu wel op een punt gekomen dat we bijna alles hebben

A: en hebben we iets extra nodig

A: lenen of huren we het wel

En gebruikt ge dingen van andere sounds?

A: van tijd

A: van die waar we mee overeenkomen he

Nee begrijp ik wel

En euhm

Zijn er zo dingen waar jullie zelf nog opkomen

Dingen waar ik misschien niet naar heb gevraagd?

A: Gaat uw thesis over free party's puur

A: Of ook soundsystemcultuur?

Goh ja dat is er ook zeker een deel van

A: ja die plannen worden uitgetekend

A: met euhm Autocat

A: en dan gebruiken we een soort simulator

A: waarbij ge druk in de kamer kunt uitrekenen

A: speakers en zo

A: berekenen wat de output van uw kast kan zijn

A: met het plan dat ge dan hebt gemaakt

A: en dan werken we dat uit met de cnc machine

A: en da's puur over de bouw van de sound dan

A: euhm

A: daarna die plannen werken we uit in zaagplannen

A: die plannen gaan naar die cnc machine

B: ja inderdaad

A: en nadien assembleren (lachen)

A: het tofste werkske

B : pff ja amai

B : en schuren

A : en binnenkort willen we ze spuiten

A: met een soort van korrelverf

A: dat dat zo wat een grip heeft

A: maar ja we gebruiken ook spankabels en zo

A: en voor de topkasten hebben we een tilbord dat we kunnen kantelen

A: naar gelang van hoever dat we moeten spelen

B: ja daar hou ik mij wat mee bezig

B: tof zuh (lacht)

B: ja ja

B: dit weekend toch uitdagend geweest

B: we hadden kantelborden gemaakt

A: ik zal u de foto eens tonen

B: da's dit weekend geweest in Wallonië daar

Amai ja oké

B: zo zit dat dan ineen he